

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÖG MÅN

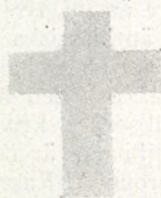
ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD-AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 27 NOVEMBER 1921

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTÖR:
EBBA THEORIN.

CHRISTINA NILSSON DÖD

I övre raden fr. v. t. h.: Christina Nilsson i en av sina glansroller, Ofelia. — Det äldsta existerande porträttet av "Stina i Snugge". — Christina Nilsson på sin 75-årsdag, alltså för tre år sedan. I undre raden t. v.: Under vårdträdet på Gårdsby. T. h. Christina Nilssons födelsehem, torpet Snugge i Vederlöf.

O. HENRY, "NEWYORKS" UPPTÄCKARE

EN BERÖMD AMERIKANSK NOVELLIST, VARS LIV ÄR EN ROMAN

GENOM SITT UTTRYCKSFULLA språk, sin originella motivbehandling och sin virtuosa teknik intar O. Henry en framstående plats inom den moderna litteraturen. Sin specialitet, "the short story" eller den korta novellen, behärskar han som få, och är kanske på detta område sitt lands störste.

O. Henry tillfrågades en gång under sina senare år, varför han inte läste mer skönlitteratur. "Allt är så tamt jämfört med mitt eget livs roman", svarade han. Det är sant, hans liv är en lång spännande roman full av oväntade situationer.

William Sydney Porter, bättre känd under pseudonymen O. Henry, föddes den 11 september 1862 i Greensboro, en liten stad i North Carolina med anor från det amerikanska frihetskriget. Fadern var läkare, vilkens intresse emellertid mer och mer togs i anspråk av en del uppfinningar han börjat syssla med. När Willy därför i sitt fjärde år förlorade sin moder, en intelligent och konstnärligt intresserad kvinna, fick en ogift tant övertaga båda föräldrarnas plikter. Miss Lina ägde och förestod en liten skola, där hon själv handlade sin uppväxande brors sons studier. Detta är den enda skola O. Henry tillhörde, och då han vid femton års ålder lämnade den, torde hans bildning ungefärligen ha motsvarat den man nu erhåller vid våra folkskolor.

Av största betydelse för O. Henry var den vördnad och kärlek han, till stor del tack vare miss Lina, lärde sig hysa för goda böcker. Själv "älskade hon böcker som hon älskade blommor — därför att hennes natur behövde dem". Någon egentlig undervisning i litteraturhistoria förekom icke, men hon brukade under rasterna samla eleverna omkring sig och läsa för dem någon känd författare. När hon lyckats fånga barnens intresse, kunde hon tillkännagiva, att hon följande fredagskväll skulle fortsätta läsningen (lördagar äro fridagar i de amerikanska skolorna), medan de kunde sitta och rosta majs och kastanjer. Miss Lina var vidare av den åsikten, att man, för att rätt kunna uppskatta skönlitteratur, borde själv försöka åstadkomma något. Hon började allt emellanåt berätta någon historia, vilken de närvarande i tur och ordning fingro fortsätta. Dyliga övningar roade O. Henry alldeles särskilt, och hans bidrag motsågos alltid med spänning och intresse av såväl lärarinna som elever.

Det var emellertid icke på det litterära området O. Henry först skulle tilldraga sig något allmänare intresse. Han visade tidigt en ovanlig begåvning för teckning. För denna färdighet fick han ett större verksamhetsfält, då han efter slutad skolgång fick anställning i farbroderns droghandel. Denna besöktes av alla sorters människor både i staden och från den kringliggande bygden, och O. Henry fick sålunda utmärkta modeller för sin penna. Han ägde en enastående förmåga att med blott några få penndrag återge det karaktäristiska hos en människa, en förmåga, som senare skulle gå igen i hans författarskap. Det berättas, att då butiken ibland under ägarens frånvaro besöktes av för O. Henry okända personer, om vilka denne sedan ville tala med farbrodern, så behövde han blott rita upp några linjer på ett papper. Såsom "gammal i gården" förstod farbrodern genast vem det gällde.

O. Henry skriver vid något tillfälle om en

De amerikanska litterära tidskrifterna tala ibland skämtsamt om "O. Henry-ister", "O. Henry-era" o. s. v. Också har det där ute vuxit upp en hel litterär skola efter O. Henry. Men knappast någon av lärjungarna torde ha uppnått mästarens fascinerande teknik. Och ingen har väl som han förmått att i en filmartat snabb, skarpt poängterad "short story" ge något av New Yorks själ, storstadens väsen.

Även i Sverige har O. Henry börjat bli känd genom några novellsamlingar, som översatts, och Idun har vid flera tillfällen återgett prov på hans mästerliga berättarkonst. Här nedan berättas om författarens sällsynt växlingsrika, delvis mycket romantiska öden. O. Henry kunde sannerligen ur sitt eget liv hämta stoffet till sina berättelser om storstadsromantik och den vilda västern, om millionärer, fattiga och förbrytare.

tilltänkt hjälte: "Hans bildning motsvarar ungefär den folkskolan ger, men han lär sedermera genom att läsa och av livet." Detta passas fullt in på honom själv, och i detta hänseende voro de fem åren tillbragta i farbroderns droghandel av allra största betydelse för honom. Förutom den människokänedom O. Henry förvärvade genom personlig beröring med alla klasser i den lilla staden med omnejd, så erhöill han en rent teknisk kunskap, som skulle vara honom till ovärderlig nytta vid ett senare skede i hans liv. I flera av hans noveller finna vi för övrigt spår av dessa hans farmaceutiska kunskaper. Sin törst efter god litteratur tillfredsställde han alltjämt, och han skriver vid ett tillfälle: "Mellan mitt trettonde och nittonde år läste jag mer än jag gjort alla de följande åren, och min smak då för tiden var mycket bättre än nu, ty jag brukade inte läsa något annat än klassiska arbeten." "Tusen och en natt" var en av hans favoritböcker under denna tid, och den har givit honom många uppslag till senare skrivna noveller. En av hans många tillnamn är också "det 20:de århundradets Haroun Al-Raschid".

Hans hälsa började emellertid hotas av det instängda livet i affären och bland böckerna på rummet. Med glädje antog han därför ett anbud på våren 1882 att medfölja en doktor Hall med fru till Texas, där de hade sina tre söner. Den äldste, känd under namnet "Red Hall", var då sedan flera år tillbaka en betydande man, fruktad och hatad av alla banditer och hästtjuvar, på vilka det vid denna tid var god tillgång i väster. "Red Hall" blev O. Henrys hjälte under Texasperioden, och överallt skymta vi honom i "Heart of the West", den samling noveller, där O. Henry levandegjorde sina intryck och erfarenheter från Texas' prärier. O. Henry läste alltjämt mycket och började även lära sig spanska. Något regelbundet arbete gjorde han däremot inte, ehuru han med lätthet lärde sig allt som hörde till en cowboys yrke. Han var mera drömmare och åskådare än aktiv deltagare i livet omkring sig, och sina observationer gav han form i teckningar och litterära skisser, vilka han emellertid omedelbart förstörde.

I två år levde O. Henry en ranchmans liv,

varpå han flyttade till Austin, huvudstaden i Texas. Här stannade han till 1895 och innehade under denna tid flera olika befattningar, såsom bokhållare, ritare, bankman. År 1887 gifte han sig med den sjuttonåriga Athol Estes, efter en del svårigheter från hennes föräldrars sida, vilka resulterat i en enlevring. Mrs Porter var intelligent och musikalisk och kom att bli den sporre till arbete med pennan, vilken O. Henry tyvärr hittills saknat. Han började skriva för olika tidningar och tidskrifter anekdoter, vers, skisser, berättelser och dylikt.

År 1891 tillträdde O. Henry befattningen som kassör vid First National Bank i Austin, en befattning, som skulle medföra ödesdigra följder. I december 1894 lämnade han denna anställning, men hade redan i april samma år börjat utgiva en skämttidning, utkommande en gång i veckan, vilken han kallade "The Rolling Stone". Företaget rönte emellertid föga uppmuntran och tidningen upphörde efter jämt ett år. En dotter, Margaret, hade fötts honom under denna tid. Han fortsatte nu att livnära sig och sin familj genom att skriva diverse småsaker för vilken tidning som helst, vilken betalade prompt. Under sådana förhållanden antog han tacksamt ett erbjudande om plats vid "Houston Daily Post". Han flyttade alltså till denna stad och blev vid tidningen snart den populäraste bland redaktionsmedlemmarna. Under rubriken "Some Postscripts" skrev han vad som föll honom in och brukade till en början själv illustrera sina bidrag. Den 22 juni 1896 inflöt O. Henrys sista artikel i tidningen.

Nu började det svåraste skedet i O. Henrys liv, men på samma gång det för hans framtida utveckling kanske viktigaste. Då han lämnade Houston för att aldrig mer återvända, var det för att införa rätten i Austin stå till svars för påstådda förskingringar under tiden han tjänstgjort som bankkassör där. O. Henry bedyrade ända in i det sista, att han var oskyldig, och allt tyder på, att han föll offer för en del beklagliga omständigheter. Det är betecknande för hela rättgångens förlopp, att i anklagelsen bl. a. finnes upptagen en post på 299:60 dollars, vilket belopp skulle ha förskingrats den 12 november 1895. Som redan nämnts hade O. Henry dock föregående år lämnat sin plats i banken och hade redan hunnit flytta till Houston. Saken synes fullkomligt ofattbar nu, men faktum är, att denna oegentlighet icke observerades av någondera parten under rättgångens förlopp. Följande uttalande av en mera bemärkt Austinbo förtjänar också att andragas: "Bankens affärer sköttes så vårdslöst, att Porters företrädare blev tvungen draga sig tillbaka, och hans efterträdare försökte begå självmord." Av gammal vana brukade bankens kunder komma in bakom disken och ta ut några hundra dollars och kanske säga någon vecka senare: "Porter, jag tog ut två hundra dollars förra veckan. Se efter, om jag lämnade någon anteckning om det. Jag tänkte göra det åtminstone."

Det är otvivelaktigt, att O. Henry ämnade bege sig till Austin, då han steg på tåget i Houston. Anklagelsen hade länge hängt som ett Damoklessvärd över hans huvud. Nu skulle hans oskuld äntligen konstateras. Men då han nått Hempstead, ungefär en tredjedel av vägen, hade han hunnit fantisera upp för sig

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år ..... Kr. 17:—	Helt år ..... Kr. 22:—
Halvt år ..... " 8:75	Halvt år ..... " 11:50
Kvartal ..... " 4:50	Kvartal ..... " 6:—
Lösnummer ..... " 0:35	Månad ..... " 2:25

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

38 öre eft. text.	Utländska annonser:
42 öre å textside.	45 öre efter text., 50 öre
20 % förhöjning för å textside, 20 % förh.	
särskild begärd plats.	för särsk. begärd plats.

rättegångens olika scener, tänka sig själv i fångdräkt, se sig i framtiden föremål för allas misstankar. För O. Henry med sin skygga och tillbakadragna natur, vilken avskydde allt vad offentlighet hette, måste dylika tankar och fantasier vara fullkomligt olidliga. Ingen vän hade han med sig, som kunde lugna honom och intala honom förstånd. Inbillningen segrade över klokheten, och i stället för att fortsätta till Austin tog O. Henry tåget till New Orleans. Därifrån ämnade han fortsätta till Centralamerika för att borta från allt gammalt börja ett nytt liv. Då han fått ett hem i ordning, kulle han sända efter sin hustru och sin lilla dotter. I Honduras, dit han först begav sig, sammanträffade han emellertid med ett par andra flyktingar undan lagen, och i deras sällskap for han runt hela den sydamerikanska kusten. Detta, liksom allt han företog sig, fick senare uttryck i hans litterära produktion.

Redan tidigt hade hos Mrs Porter tydliga symtom till lungsot visat sig. Vid denna tid tog sjukdomen en allvarlig vändning, och så fort O. Henry erhöll meddelande om detta, uppgav han alla planer på ett hem i det nya landet och återvände till Austin, där han inträffade i februari 1897. O. Henry fick mot borgen fortfarande vistas på fri fot till dagen för rättens nästa sammanträde, och han ägnade nu all sin tid åt hustrun till hennes död, vilken inträffade i juli samma år.

Först i februari påföljande år kom O. Henrys mål före. Han förnekade anklagelsens riktighet, men förhöll sig i övrigt fullkomligt apatisk, överlämnade sin sak helt och hållet åt sina juridiska biträden. Tidigare är påvisat hur mycket som talade för O. Henrys oskuld, och då han det oaktat av juryn förklarades skyldig, var det otvivelaktigt därför, att han redan i Hempstead genom sin flykt förlorat sitt mål. O. Henry blev dömd till fem års fängelse och trädde in genom fängelseportarna i Columbus (Ohio) den 25 april 1898. På grund av gott uppförande släpptes han emellertid redan den 24 juli 1901, efter att således ha tillbragt tre år och tre månader i fängelse.

Under genombrottstiden hade O. Henry avskytt farmaceutens yrke på grund av den instängdhet det medförde. I fängelset blev samma yrke honom en oskattbar hjälp, och kan väl sägas ha räddat honom åt sig själv, åt dottern och åt eftervärlden. O. Henry med sin känsliga natur och svaga fysik skulle aldrig ha uthärdat den behandling de övriga fångarna i allmänhet rönte och det hårda arbete de måste utföra. O. Henry blev snart "night druggist" d. v. s. han hade att under natten förestå fängelsets medicinförråd och ta hand om och ordinera för lindrigare sjukdomsfall. Denna befattning lämnade honom jämförelsevis stor frihet, och han hade god tid över för privata ändamål. Denna använde han till att studera sina medfångar. Livet i fängelset skulle dock ha varit outhärdligt första tiden, om O. Henry icke levat på hoppet om benådning. Då emellertid detta icke gick i uppfyllelse, började han allt mer och mer sysselsätta sig med författareskap. Då O. Henry efter två år fick befattning som något slags bokhållare i fängelsets kontor, vilket var beläget utanför murarna, blev hans lott ytterligare lättad. Han kunde promenera på gatan utanför fängelset, han fick bättre mat än de övriga fångarna, och han behövde ej dagligen och stundligen sällskapa med dessa.

Under hela fängelsetiden underhöll han en livlig förbindelse med yttervärlden. Det är rörande att läsa hans brev till dottern, vilken ingenting fick veta om faderns inspärning

förrän många år efteråt, då han själv sade henne allt. Brevet är så älskliga och genomandas av en sådan hjärtegodhet och faderskärlek, att det måste gripa, och samtidigt utvisa de en säregen förmåga att kunna förstå ett barn och se saker och ting ur dess synvinkel.

Då O. Henry lämnade fängelset, var han en annan man, än då han inträdde där. Det hade vaknat hos honom ett litterärt medvetande, så att säga. Han var ej längre tillfredsställd med journalistiskt krimskrams. Den rena iakttagelsen hade mer och mer blivit blandad med eftertanke, reflexion. Hans arbeten började få någonting mera personligt över sig. O. Henry hade övergått från journalistik till litteratur, eller kanske rättare, han hade upphöjt sin säregna journalistiska stil till litteratur.

Då O. Henry lämnade Columbus, for han direkt till svärföräldrarna och dottern i Pittsburg, dit de flyttat omedelbart efter rättegången i Austin, och nu sysselsatte han sig uteslutande med skriftställereri. Han hade emellertid icke varit här ett år, då han av en av redaktörerna i "Everybody's Magazine" ombads komma till New York. O. Henrys tro på sig själv hade under fängelsetiden vuxit så stark, att han nu utan definitiv anställning, utan några personliga vänner i staden lydde uppmaningen.

Det var på våren 1902 O. Henry anlände till den stad, vars själ han skulle upptäcka, förstå och tolka som ingen annan. O. Henry hade med sig mycket oarbetat material, vilket så småningom tog form och fann förläggare. Men oändligt mycket nytt, och kanske det viktigaste i hans verk, gav honom staden med sitt mångskiftande liv, så fullt av tragedi och komedi. Överallt hämtade O. Henry sina motiv, på gatan, i spårvagnen, på restaurangen, och ett ord, en blick, en gest kunde ofta förse honom med uppslaget till någon novell. O. Henry skriver själv: "Då jag först kom till New York, tillbragte jag en stor del av min tid med att ströva omkring på gatorna. Jag gjorde saker då, som jag icke skulle kunna drömma om att göra nu. Jag brukade vid alla timmar på dygnet promenera utefter flodstränderna, genom 'helvetesköket', nedför Bowery,* gå in på alla möjliga och omöjliga ställen och prata med vem som ville hålla till godo med min konversation. Jag har aldrig mött någon, som jag inte haft något att lära av. Han har haft någon erfarenhet som jag inte haft, han ser livet ur sin egen synvinkel. Sköter man saken rätt, får man i de flesta fall någonting av värde ur honom. Men framför allt får man inte vifta med penna och anteckningsbok, då antingen tiger han, eller också blir han en Hall Caine." Ett ämne, som alldeles särskilt intresserade O. Henry, var butiksflickan som kast, och att O. Henry ibland kallas "butiksflickornas riddare" är mer än en vacker fras. Han gjorde allt för att få en "första-hands-kunskap" om henne och hennes problem, och han deltog ofta i samkväm, där gästerna i övrigt endast utgjordes av butiksflickor och deras gelikar. Och aldrig anade dessa vid dylika tillfällen, att de mitt ibland sig hade en berömd man, ty O. Henry hade i ovanlig grad förmågan att lämpa sig efter sin omgivning och känna sig som hemma i vilket sällskap som helst. Detta är nyckeln till den fläkt av upplevat verkligt liv, som strömmar in till mötes ur hans arbeten.

Ehuru O. Henry således tidigt började studera livet i New York, är det först efter ett

* Stadsdel och gata i New York.

par år den nya omgivningen börjar visa sig i hans noveller. De tidigare röra sig om personer och förhållanden, med vilka han kommit i beröring under sitt liv i väster, i Central- och Sydamerika och i fängelset.

År 1904 publicerades O. Henrys första bok, "Cabbages and Kings", en samling noveller med stoff från Sydamerika, vilka han bundit ihop med en på sina ställen färglös och knappast skönjbar röd tråd. Vid denna tid hade han sin mest givande period, i det han samma år skrev icke mindre än sextiofem offentliggjorda noveller och det följande året femtio, då endast de medtagna, vilka sedermera utkommo i bokform. Av dessa hundrafemton noveller handlade nittionio direkt eller indirekt om New York. Staden hade fått O. Henry helt i sitt våld. O. Henry har fått många smickrande mer eller mindre träffande epitet, "den amerikanske Kipling", "stadens Bret Harte", "Amerikas Maupassant", men intet bär han upp som sin hederstitel, "Upptäckaren och tolkaren av romantiken i New York".

År 1906 följde O. Henrys andra volym, och under de följande åren utkommo ytterligare två varje år. Dessa tillsammans med två samlingar noveller, publicerade efter O. Henrys död, utgöra den arvedel han lämnat världen.

O. Henry hade 1907 gift sig för andra gången. Bruden var en ungdomsvän, för vilkens skull han en gång vid sex års ålder gått sex hela mil (engelska) en natt för att stjåla en viss sorts frukt, som den unga damen åträdde. Det är en god illustration till O. Henrys förkärlek för det romantiska, för äventyret, att överallt i närheten av det Porterska hemmet fanns gott om ifrågavarande frukt, som han kunna få i rikliga mängder, om han bara bett.

Den 5 juni 1910 föll O. Henry offer för en tärnande sjukdom, som i mer än ett års tid plågat honom och försvårat hans arbete. De sista ord han yttrade voro refrängen på en populär slagdänga: "Ljusen nu tänd, jag vill inte gå hem uti mörker". Med ett leende på läpparna dog han såsom han levat, denne upptäckare av romantik och poesi i det vi vant oss vid att anse alldagligt, grått, banalt. Han behövde "inte gå hem uti mörker". Den uppgående solens strålar föllo på hans anlete och lyste honom hem.

Vad som väl först frapperar O. Henrys läsare är den lediga, på sina håll nästan bländande tekniken, som kommer till synes i de minsta detaljer. Så gott som alla O. Henrys noveller ha anekdotens karaktär — den oväntade snärten på slutet. Denna stilart är emellertid ett tveeggat svärd och kan lätt överdrivas, så att styckets litterära konstnärliga värde underordnas fyrverkerieffekten. Och även den varmaste beundrare av O. Henry måste erkänna, att denne i synnerhet under de senaste åren ganska ofta gjorde sig skyldig till denna synd. Han började skatta åt publiksmaken i mer än ett hänseende. O. Henry var till hela sin läggning demokrat och hade genom sitt händelserika liv vunnit en alldeles särskild förståelse för samhällets små. Då en författare behandlar alldagligt stoff bör han använda alldagligt språk — givetvis. Men när de vulgära, ibland t. o. m. det sökt vulgära, förekommer endast för att kittla läsarens mentala näsa, då är det av ondo, i det ingenting lägges till handlingen, ingenting förklaras, men däremot distraheras läsarens uppmärksamhet. Dock fränsett dylika enstaka överdrifter, måste man nog erkänna, att noveltetniken i och för sig knappast någonsin nått högre än hos O. Henry.

EKSTRÖMS VANILINSOCKER

UTFLYKTEN — AV EBBA THEORIN

Han och hon sitta på verandan till Ulriksdals värdshus. Det är en eftermiddag i september. Lindarna, almarna i trädgården och lundarna längre bort stå alldeles stilla. Deras dräkt är märkt av hösten, och de påminna i det stilla höstljuset om åldringar, som inte längre önska annat än en stunds ro i solvärmen, innan de gå bort. På himlen nära horisonten är ett skärt molnband spänt, likt en sorts gammaldags draperi.

Hon mår inte riktigt bra och bara petar med gaffeln i omeletten.

— Var snäll se inte på mig, medan jag äter, säger han. Det pinar mig alltid, när andra skola se på hur jag tuggar.

Hon vänder bort blicken och tänker: Man märker ibland på små vanor och besynnerligheter, att han börjar bli litet gammal. Det kan bli ledsamt i längden.

Men strax därpå har hennes hjärta rörts som av den höstliga vind, som vagnar ner frukter och frön från träden. Hon suckar.

— Ack, om jag ändå vågade gifta mig med dig, säger hon.

Han känner visan och svarar ingenting. Hon tänker på den sommar, som gått. Ibland ha de gjort små utflykter tillsammans.

I Hagaparken smyga de sig intill verandran bakom några trädstammar. Nu äro de naturens barn. En halvtam ekorre hoppar fram och håller dem sällskap. Sedan ha de böjt sig över en myrstack. Där se de i myllret en instinkt, som håller allt i gång, och bjuder de enskilda varelserna att offra sig. Hon håller hans hand och tänker nästan högt: Jag vill offra mig för dig och med dig.

Men inne i staden kommo alla väninnorna och avrådde henne. Den bredlynta fru Moderlighet påminde henne om alla kvinnors sociala plikt: att göra ett gott parti — en tung plikt, eftersom det inte finns så många goda partier och eftersom de kvinnor, som inte på den vägen göras till drottningar, få ta plats som föraktade och ofta till på köpet könlösa arbetsbin. Fru Moderlighet hade själv ordnat den saken så gott eller så illa hon kunnat, och

försökte nu på rangerade kvinnors vanliga vis fösa fram andra: klä dig vackert, mitt barn, gör ett gott parti. Fröken Strebertum, som hade ungarlsvanor, varnade vid ett glas cognac: han har varken ställning eller pengar, sade hon, han är inte ung längre. Lyckligtvis bara log hon åt fru Kälkborgerlighet, som förfasade sig över giftermål med en man, som inte kunde försörja en.

Jag är inte modig, tänkte hon nu. Men så står jag ju också mitt emellan två tidsåldrar. Jag är dömd till att försörja mig själv, vilket är riktigt, men på samma gång är jag förbjuden att göra något annat än ett gott parti.

Han hade slutat äta. Hon sade: När jag var mycket ung, tänkte jag aldrig på giftermål och sådant. Då man är mellan 20 och 30 år, lever man bara i nuet, — nej, inte ens det, utan i drömmen om framtiden. Och mellan 30 och 40 grämer man sig över det gångna. Vad kommer mellan 40 och 50?

— Då grämer man sig ännu mer, åtminstone om man inte har barn. Men efter 50 kommer friden för er kvinnor. Då kunna ni i lugn njuta den intellektuella glädjen. Längtan efter kärlek och efter att bli mor är äntligen död för er. Ja, ni inte ens minns längre, hur det kändes att vara ung.

Hon tyckte, det låg något så vemodigt i detta, att man till och med skulle glömma hur det kändes att vara ung, och hon fick tårar i ögonen.

En stund senare sutto de på gräsplanen och väntade på omnibussen. En högrast gran stod där i skymningen. De hängande grenarna kunde med sin mjuka linje komma en att tänka på en kvinnas långa svarta ögonhår, och ett lövträds höstbruna krona därbakom glödde som elden från en pupill. Då smög hon sig närmare honom. — Säg mig nu äntligen namnet på den där kvinnan, du älskade så mycket och så länge, sade hon.

— Ja, om du säger namnet på den man, du tyckte om före mig.

Hon nickade. Detta skulle vara inseglet på förtroendet mellan dem, det sista ömma bandet.

Hon hade alltid varit svartsjuk för den andra kvinnans skull. Men i grunden inte på kvinnan själv, utan på bådas falska syster Tiden — Tiden, som för länge sedan slagit hennes rival ur brädet och snart skulle sätta märke också i henne själv, Tiden, som kysst hans en gång unga, friska läppar, tills de vissnat och inte kunde tala glödande ord som förr.

— Vem var hon? upprepade hon.

— Ingeborg G. Hon ryckte till. Det var en känd, ja, berömd konstnärinna, som målade starka, djupa saker, som dekorerade rum, som gjort allt möjligt. Någon gång hade hon också sett henne: skön, oåtkomlig, ogift.

— Och vem var han?

— Arne S. Han hade gift sig ett år innan vi träffades och kunde inte skiljas.

— Han? En glänsande begävnig, en stark ande.

Under hemresan kände de sig till en början upplivade som av ett gift.

Hon tänkte: henne, den andra, borde och skulle han ha haft och hon honom, om inte ödet eller slumpen liksom fogat hans liv mot bestämmelsen. Och hon anade, att han tänkte detsamma: Arne S. skulle ha varit mannen för henne, ifall inte omständigheterna hade fogat det på annat sätt. De kände medlidande med varandra och en besynnerlig svartsjuka.

När hon skilts från honom och kommit hem till sig, tänkte hon på hans livs tragik. Han hade alltid dragits mot det utsökta, men aldrig förmått taga för sig, varken av ära eller kärlek. Hon såg honom för sig, där han nu satt i sin vindskupa, lutad över något trist brödarbete. Hon fick lust att skynda till honom, att rusa uppför alla sex trapporna så snabbt som själva Modet och Glädjen. "Här är jag", skulle hon säga, "jag vågar allt — älskade". Men väninnornas röster i hennes hjärta varnade och höllo tillbaka. Hon kastade sig framstupa och grät. Hon kom att tänka på hans ord: när du blir femtio år, så minns du inte ens längre, hur det kändes att vara ung... Och även över det grät hon.

Läsaren finner dock snart, att det lästa också kommer honom att tänka och känna, och detta kan enbart teknik aldrig åstadkomma. O. Henry har hjärta mer än de flesta och en medkänsla, som räcker till för allt och alla. Men han har mer än så. Han har humor, gärna enkel och en smula naiv ibland, men alltid äkta, oaffekterad, alltid välgörande. Väl rör sig O. Henry oftast inom samhällets lägre strata, men han blir aldrig morbida, smutsig, pervers, som så ofta är fallet med hans franska kollegor. "Man har kallat mig Amerikas de Maupassant", skrev O. Henry en gång. "Men jag har aldrig under hela mitt liv skrivit ett smutsigt ord, och jag tycker inte om att bli jämförd med en smutsig författare."

Då man börjar läsa O. Henry, har man svårt att placera honom. Hans skarpa iakttagelseförmåga, omutliga sanningskärlek, sociala intresse, allt uttryckt i en korthuggen, klar, koncis stil, placerar honom bland realisterna, men temperament och hjärta göra honom till romantiker. Följande karaktäristik på en annan amerikansk novellist passar fullkomligt in på O. Henry: "en romantiker, men utrustad med kamera och reservoarpenna".

Hade O. Henry gått vidare på den väg, hans tidiga anlag för teckning utvisade, hade han helt visst blivit impressionist. Hans författar-

I D U N

är den yppersta av svenska veckotidningar, mångsidig, litterär och rolig.

Välj Idun 1922

och uppmana Edra vänner att göra detsamma.

skap har många gemensamma drag med denna riktning inom målarkonsten, finner man, då man hunnit samla de spridda och till synes oförenliga intryck man till en början erfar. Den realistiske sanningsägaren kan överallt peka på ställen och säga: "Detta är inte sant, inte verkligt. Så går det inte till här i livet." Går man ut från hans ståndpunkt, de fem sinenas, måste man ge honom rätt. Och dock hör O. Henry varken till de realistiska eller de romantiker, som för sina olika mål avsiktligt försämra eller förbättra verkligheten. Till hans metod hör, att han oftast ger motivet en sådan detaljerad realistisk inramning, att läsaren till en början förvillas och tror sig stå inför en realist av renaste skrot och korn.

Sådana ögonskenliga motsatser och ovanliga sammansättningar göra O. Henry till en man, vars bekantskap man gärna odlar och fördjupar, då den första presentationen är verkställd, och då man hunnit över ovanan vid O. Henrys stil, teknik och motivval, börjar man förstå vad som gjort O. Henry så ytterligt populär inom alla samhällslager i det egna landet — mannen med den briljanta tekniken, det stora hjärtat, det ljusa leendet, mannen med skälmen alltid plirande i ögonvrån.

THURE DAHLIN.

IDOZAN

Skadar ej tänderna.

är utmärkt aptitgivande och stärkande järnmedicin **FÖR BARN** som lida av **dålig matlust och klenhet**. Idozan är framställd efter läkarevetenskapens nyaste fordringar och med hög järnhalt. Ger **överraskande resultat**. För småbarn anbefalles alkoholfri Idozan. Erhålles å alla apotek. Rådfråga läkare.

1010 JULKLAPPAR TILL NORRBOTTENS BARNEN

DEN FÖRSTA SÄNDNINGEN till Norrbottens barn har nu avgått och redaktionen har från fru Julia Svedelius mottagit följande:

"På uppdrag av tidningen Idun och Sv. Röda Korsets Överstyrelse har jag räknat, fördelat och låtit inpacka 1010 gåvor till Norrbottens barn. Arbetsstugorna i Korpilombolo, Karesuando, Teurajärvi, Junusuando, Tarendö, Arvidsjaur, Arjeplog och Jockmock ha fått präktiga och rikliga gåvor. En del småbarnskläder äro avsända till barnmorskan i det fattiga Korpilombolo till utdelning bland nödställda mödrar. Likaså har dispensärsköterskan i Vittangi, som beserer ett stort och fattigt distrikt, fått ett stort paket spädbarnskläder. Kyrkoherden i Hietaniemi samt diakonen i Arjeplog har fått kläder åt vuxna till utdelning bland fattiga arbetslösa. Dockor och andra leksaker, namn och förtjusande djur förfärdigade av en liten 13-åring, som redan fått äran bli fotograferade i Idun, äro som julgåvor avsända till barnen i Junosuando och Teurajärvi. Alla givare kunna vara övertygade om, att de skänkta gåvorna komma att bereda stor glädje, tacksamhet och nytta.

Stockholm den 10 nov. 1921.

Julia Svedelius."

Från nedanstående namngivna givare har under tecknad från tidningen Idun mottagit paket innehållande kläder, skodon, leksaker m. m. f. v. b. till Norrbotten.

Fru Adina Lundh, Halna; fru S. Skarin, Falun; H. Degerman, Slite; A. Elfving, Vanebro; M. Berglöf, Kopparberg; Klara Ekelund, Åby, Bromölla; N. Hedström, Skara; A. Roos, Stömne; E. Husberg, Arboga; G. Adelskiöld, Stockholm; Småskolan, Hillerstorp; Elin Reuterberg, Göteborg; Annie Persson, Göteborg; fru Svensson, Östersund; fru von Kræmer, Uttran; från Söderby sjukhus, från fruar, lärarinnor, sömmerskor och systrarna på sjukhuset Söderby; Benediktus och Holm, Höör; A. Erikson, Helgebodafors; E. Ohlsson, Stockholm; T. Pålman, Lidköping; fru Jansson, Trollhättan; Mellén, Skara; Okänd, Uppsala; Lunds botaniska förening, Lund; Onämnd, Göteborg; f. Sefflelärarinnor, Seffle; fru vattenrättssekreterare Anderson, Sundsvall; Anna Rydholm, Önnerup; Helga Hallberg, Frädre; Alva Hermanson, Önnerup; slöjdflickor i Önnerups skola, Önnerup; M. Söderström,

Den första sändningen av julklappar till Norrbottens barn har avgått. Fru Julia Svedelius hade älskvärt åtagit sig det mödosamma arbetet, att räkna, fördela och inpacka paketen till ödemarksbarnen.

Hedemora; G. Rehn, Karlskrona; tre systrar i Karlskrona; Anna Ohlsson, Göteborg; H. Resberg, Arvika; fru Lisa Kolmodin, Orsa; fru Ström, Djursholm; Hallvarson, Hallstahammar; Anna Ohlsson, Göteborg (ytterligare); Fridens pensionat, Södertelje; Ingrid Norrman, Stockholm; Hulda Roos, Eksjö; fru Sandmark, Kristianstad; H. R., Härnösand; Hellstenius, Hälsingborg; Valdenström, Heby; En klass i Heby folkskola, gn dess lärarinna fröken Martha Petterson, Heby; Håkansson, Kulleryd; Barbro o. Magnus Annerstedt, Nyköping; fru Qvennerstedt, Söderfors; E. Marström, Uppsala; Jerle, Marstrand; Appelberg, Göteborg; Karin, Liljeholmen; Signe Malmberg, Lundsbergs skola; Schmith, Gäfle; Brita Anderson, Hä; Backlin, Wiesbaden; E. Lundgren, Strömstad; M. Wennerström, Motala; Carola Skog, Sparsör; Amanda Petterson, Hölö; Okänd, Kongsmarken; Greta Areskog, Kivik; Okänd, Ystad; Lisa Nilson, Åmål; Signe Oberg, Stockholm; Helena Nyblom, Stockholm (en stor matta).

Under transporten har å en hel del paket (cirka 50 st.) adresserna blivit oläsliga. Även ha åtskilliga paket blivit uppsända till tidningen utan nämnd givare.

Julia Svedelius.

delsbiträden" 15 kr.; Skara telegraf- och telefonpersonal 52 kr.; direktör C. Petersson, Stockholm, kr. 100:—; Slungsås småskola, Småland, kr. 7:25; H. Sahlström, Bergåsa, Karlskrona, kr. 10:—; Skalbarn i Fagersta folkskola gn. Hildur Svensson, Fagersta, Hofmanstorp, kr. 5:—; Behållning av auktion å utställda småbröd på Iduns småbrödsutställning på N. K.: kr. 97:65; V. M. Käremo, kr. 25:—; R. M., Avesta, kr. 10:—; Hernkvist, Uddenäs, kr. 5:—; Skolbarn i Smedstorp, kr. 10:—; Skolbarn i Billesholm, Gruve, gruvarbetares barn, kr. 15:—; Hagsta skola, Kungsör, kr. 5:—; X. v. H. Ivice, Wassenau kr. 25:—. Summa kr. 907:90.

Bland de många och värdefulla julklappar som gå med i andra sändningen märkes en vacker gåva från Borgerskapets Enkehus, genom Augusta Wretman: 2 stora paket, innehållande de präktigaste nystickade strumpor, vantar, kofotr, underkjolar o. s. v., allt utsökt vackert och omtänksamt utfört. Insamlingen hålles öppen till 1 december.

Tidningen Idun, Stockholm.

Emottag vårt hjärtliga tack för erhållna kläder från Röda Korset genom Fru Svedelius. Arvidsjaur Arbetsstuga.

Klara Engelmark
föreståndarinna.

Barntablå. Två småttingar i äkta mer än 100-åriga dräkter från Fiholm framställa här ovan (fr. v. t. h.): Frieri, bröllop och hemfärd.

En pälskappa är billig

att äga, ehuru kostbar att anskaffa, är oumbärlig för de unga, som vilja vara eleganta, är nödvändig för de äldre, som måste tänka på sin hälsa. Vill ni vara säkra om att få ett äkta pälsverk, värd sitt pris, bör Ni ovillkorligen vända Eder till en fackman. Körsnär EM. LIPSCHÜTZ, Grevtveg. 22, Stockholm, åtnjuter sedan gammalt sina kunders fulla förtroende.

IDUNS HUSHÅLLSSIDA

DE BÄSTA SMÅBRÖDSRECEPTEN. — FYRA BESKRIVNINGAR, BELÖNADE MED IDUNS TRE STÖRSTA PRIS.

DÅ DET GIVETVIS ÄR AV STORT INTRESSE för Iduns läsarinna att få i tryck se en del av de recept, efter vilka de prisbelönta småbröden bakats, offentliggöra vi till en början de tre första pristagarinnornas beskrivningar. Det är gamla, beprövade beskrivningar, som antagligen under mer än ett sekel gått från mor till dotter, generationer igenom. Ett av recepten återfinnes i "Hjelpreda I Hushållningen för Unga Fruentimber", av Christina Warg. (Någon Cajsa Warg har ej funnits, åtminstone ej någon, som skrivit kokböcker.)

På tal om beskrivningar, torde kanske nämnas, att det blott var ett relativt litet antal som uppfyllde tävlingsbestämmelserna i så måtto, att recept skulle medfölja samtliga insända bakverk. Det är ju ur husmoderlig synpunkt betraktat och även enligt eventuella hembagerispekulanter syn på saken ej så mycket att förundra sig över. Men nog hade det varit till stor glädje, om något end recept å t. ex. fruarna Wallners & Sjöbergs ("Leksands kaffestugas") läckra och utmärkt vackra småbrödskollektion funnits att tillgå! De ärade utställarinnorna få emellertid nu som lön för mödan glädja sig över den rika samling av de förträffliga eldfasta glaskärl av svensk tillverkning, Aktiebolaget Böhlmarks Lampfabrik skänkt till utställningen och som blev ett av de större hedersprisen. — Det kommer nog att i en snar framtid med framgång bakas många plumbakes och sockerkakor i just dessa idealiska former! —

*

1: STA PRIS.

Rån från Jämtland, insända av fru Karin Bengtson, Kläppe, Östersund.

Denna sorts småbröd efter recept från mormors-tid anses fortfarande som provinsens speciella delikatess i kaffebrödsväg. I den gamla goda tiden, då i Jämtland "bröllopet stod i dagarna tre", saknades aldrig rån på "maullotten", som bestod av en rund, tjock kaka rågröd (limpa), ett rån, en smörbakelsekrok, glaserad och beströdd med blått och rött strösocker och några andra mindre sorters småböd. En sådan "maullott" erhöi varje gäst av bruden under begåvningen.

Recept: 3 äggulor, 3 matskedar socker, en halv liter tjock grädde, 4 hg. smör, ett glas brännvin och vetemjöl till en lagom deg.

2: DRA PRIS.

Ugnsrån. Insända av fru Märta Skog, Bränna, Hackås. (Jämtland.)

Gammalt recept: 2 del. tjock grädde, 2 del. vatten, 225 gr. mjöl, 200 gr. smör, litet hjorthornsalt.

Av grädden, vattnet och mjölet samt hjorthornsaltet göres en deg. Sedan ikavlas smöret, varefter degen utkavlas tunnt och naggas och det utsporras avlänga "rån" vilka beströs med socker och kanel och gräddas i god ugnsvärme. —

Rån. Insända av fru Märta Skog, Bränna, Hackås.

Eget recept: 1 l. grädde vispas till skum jämte 5 matskedar socker och 1 tesked salt. Därefter iröres 1½ hg. mjöl och 1 del. skirt smör. Ilägges med sked i det väl uppvärmda järnet och gräddas rostgula.

3: DJE PRIS.

Glaskringlor. Insända av fru Maria Kullenberg, Ulricehamn.

Recept: Av vanlig skorpdeg, som jäst upp första gången, tages 1 kg. samt 4 hg. smör, som omsorgsfullt arbetas samman med degen, varefter tillsättes så mycket mjöl, att man med lätthet kan hantera den. Ställes ut att kallna. Bankas med kavel ett par gånger. Ställes ut däremellan så att den styvnar. Rullas ut till kringlor, som doppas eller rullas i socker. Rätt het ugn.

I nästa och följande nummer komma att införas några tiotal recept på andra i Iduns småbrödstävling prisbelönade bakverk, som nog kunna komma väl till pass, när julbaket stundar.

*

JULFÖRBEREDELSE I

Olika insaltningsmetoder för julsinkan.

NÄR DETTA LÄSES, HAR KANSKE EN stor del av landsbygdens husmodrar redan haft sin stora höstslakt med nedsaltning av såväl fläsk som kött, korvberedning, paltbrödsbakning m. fl. dithörande saker. Och hos flertalet av dessa samma husmodrar ha kanske också julsinkan redan legat i saltlake ett par veckor, för såvida ej husmodrarna i fråga höra till de, vilka under de allra sista novemberdagarna eller under den första decemberveckan ställa till med en mindre slakt, för att dels kunna få till julen extra färsk — d. v. s. endast lätt saltad — julkorv, lätt rimmat revbenspjäll, pressyltan av färskt svinhuvud lätt saltad och dito rökt fläskhare, — s. k. laxsinka — en s. k. delikatessjulsinka, vilken ej behöver vattenläggas innan kokningen, för juldoppet o. s. v.

För egen del, såsom boende så att säga mellan stad och land, brukar jag ordna med julsinkan, julmaten och julbaket och dithörande ämnen på sätt som här nedan och under följande veckor komma att på Iduns hushållsavdelning närmare avhandlas. På förhand ber jag läsarinna ursäkta om det egna lilla jaget mer än tillbörligt kommer att skymta fram. Men det är liksom lättare och blir också tydligare, om persona præsens själv får orda i saker och ting, som personligen handhafs under närmare 30 års decembermånader!

Således, för att taga saken ifrån början, så inköpes under sista novemberveckan den färska skinkan i och för julsinka. Men denna köpes ej så att det blott blir den skinkan, som fin och jämnad erhålles, utan tages ett bra nog stycke ovan den-samma, d. v. s. den köpes mer än "oputsad". Fördelen härmed är att skinkan då blir avsevärt billigare. F. n. är priset på fin, färsk, jämnad eller "oputsad" skinka 3.50 pr kg. (i Stockholm och Djursholm), men tages den större, får man den till omkr. 3.25 å 3 kr., ibland ännu någon 10-öring billigare. Efter köpet putsas skinkan, och brukar då ofta det större stycket (mot kotletsidan) bli en plommonspäckad grytstek, eller om man tycker det låter finare, imiterad fläskhare, som blir lämplig till söndagsstek. Det andra avputsade kan malas och användas med tillhjälp av ett par hekto mager oxkött till färs, köttbullar e. d. — Nu kan det hända, att skinkstycket tages så stort, att därav jämte 1—2 kg. malet oxkött göres den s. k. gottländska medvursten. Detta av den anledning, att fram i december månad blir brådskan på rökerierna genom hopandet av egna och inlämnade varor så stor, att det mången gång blir si och så med den omsorg som kommer resp. korvar och varor till del. För övrigt kännes det mycket lugnt för en husmor att veta att hon redan i början av dec. har den rökte korvfrågan klar.

När sedan decembers första dagar har gått, brukar åtminstone undertecknad, köpa ½ gris, tiden varierande mellan den 5—11 dec. En stor del av denna halva gris (vägande mellan 36—40 kg. går i saltbaljan, för att i sinom tid bli ärtfläsk och en tämligen hårdsaltad och rökt marssinka. Det övriga av halvan blir revbenspjäll, rökt fläskhare, pressylta, fläskkorv m. m. julmat. Men allt detta blir en annan historia för en kommande hushålls-sida. Nu var det julsinkan som skulle avhandlas. Vanlig saltning av julsinkan. Till en färsk skinka på 5—5½ kg. beräknas: Till ingnidning. 6 msk. salt, 4 msk. ljust farinsocker, 1 msk. kalisalpeteter. —

Saltlake: 10 lit. vatten, 1¼ kg. salt, 3 dcl. socker, 30 gr. salpeteter. — Skinkan ingnides väl med saltet, blandat med sockret och salpetern och får ligga 24 tim. Laken kokas samma dag som skinkan ingnides för att vara fullkomligt kall innan skinkan nedlägges; i motsatt fall skulle denna senare bli förstörd. Av vattnet, sockret, saltet och salpetern kokas lake, som väl skummas, varefter den upphålles och får kallna. Skinkan nedlägges i ett lämpligt, väl rengjort kärl, här helst en mindre balja av trä eller porslin, och den kalla laken hälls över. Skinkan bör ligga i laken omkr. 3 veckor, under vilken tid den vändes varannan dag. Önskas julsinkan rökt, får den ligga 14—18 dygn i laken, varefter den upptages och får avrinna och sändes till rökning. Den bör dock ej hänga i röken mer än 4—6 dagar, ty en hårt saltat och rökt skinka blir inte så läcker som skulle vara önskligt, när det gäller en så viktig sak som julsinkan. — När en rökt skinka kokas, bör ihågkommas att en sådan skall koka för sig utan annat salt kött eller fläsk e. d. i grytan, ty skulle så ske, toge köttet, fläsket, korven etc. röksmak.

Delikatessaltning av skinka.

Till en skinka på omkr. 5 kg. tages 6 dcl. vanlig matsalt, 1½ msk. kalisalpeteter, 1 rågad msk. grovt krossad starkpeppar och ½ lit. (knappt) sirap. — Saltet, salpetern och den krossade salpetern blandas och delas i 4 lika stora delar. Varje dag ingnides en av delarna i skinkan, vilken bör ligga i ett nätt och jämt så stort kärl, att det blott finnes plats att ösa laken över skinkan. På fjärde dagen överhålles den med sirapen. I den lake, som nu bildas, får skinkan ligga 15—20 dagar, under vilken tid skinkan varje dag vändes och gnides med laken. — Denna skinka blir delikat, antingen kokt som den är och därefter griljerad i ugn eller ock efter föregående salt rökning (omkr. 4 dygn) kokt, men då serverad utan griljering.

*

NÄR VITKÅLEN ÄR SOM BÄST

(Eftertryck förbjudes).

Det skulle vara till en oändligt stor bättnad såväl för hälsan som kassan, om i ett hushåll den regeln alltid följdes, att varje födoämne användes och till fullo utnyttjades när det är som bäst och upp-nått sin fulla mognadsgrad. Lyckligtvis sammanfalla dessa båda perioder oftast med att tillgången då också är som rikast. Eller för att taga några exempel: färsköttet under september, oktober och delvis november, eller den tid då fåren jämte årets lamm haft tillgång på det rika sensommar- och höstbetet och därefter strängt utgallras; gässen under november, som då äro underkastade samma stränga lag; den färska sillen under förhösten och under årets två, tre första månader; äggen under våren och försommaren o. s. v. Samma lag, som råder inom de animaliska ämnesgrupperna, är än mera framträdande när det gäller alla slag av vegetabilier. Undantag härvidlag bilda ärtor och bönor, vilka om än läckrast under eftersommaren, då de äro färska och spåda, dock uppnå sin erkänt höga näringshalt först när de äro fullmogna och torra.

En framstående grupp inom de vegetabiliska födo-ämnen bilda samtliga kålarter. Blomkålen har sett sina bästa dagar för denna säsong och när den numera serveras som färsk, är den mera att räkna som tillhörande lyxbordet och äger dessutom ej samma näringsvärde som under de tidigare höstmånaderna. Däremot äro vit- och savoykål ännu förträffliga; särskilt den förra äger ännu alla sina värderika beståndsdelar i behåll, men dock i sin helhet blott för en kort tid framåt. Den delikata, tyvärr ännu jämförelsevis mera sällan förekommande savoykålen finnes ännu här och var i Stockholms saluhallar och grönsaksbutiker och är som helkört en förträfflig ersättning för blomkål. De små trevliga brysselkålshuvudena börja nu förekomma i allt större mängder och synas denna säsong vara av en förträfflig kvalitet. — Grönkålen däremot låter man lugnt stå kvar där den är; den hör julen till och den skall frysa, ty förr blir den inte riktigt god.

Vad den omtänksamma husmodern således har

KJOL BLIR ELEGANT
KEMISKT TVÄTTAD
ELLER FÄRGAD HOS
ÖRGRYTE KEMISKA TVÄTT & FÄRGERI AB GÖTEBORG

PÅHLSSONS
Teaterkonfekt
Högfin kvalitet
Tillverkare: A.-Bol. Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö

Hjalmar Söderberg har i "Vers och Varia" — tionde och sista bandet av hans Samlade skrifter, (Bonniers förlag) — bundit ihop dels sin poetiska alstring, dels sina litteraturkritiska artiklar och kåserier till en volym, som varje vän av författarens stilkonst torde hälsa med glädje. Samlingens poetiska avdelning inledes med dikten "Mitt år", en vemodig och i stämningen äkta Söderbergsk självbikt, som först stått publicerad i Idun.

Men det är ej dikterna, som ge boken dess egentliga intresse, utan de kritiska artiklarna, i vilka man på nytt genomlever 80- och 90-talens litterära händelser i Norden.

Hjalmar Söderberg är som litterär granskare i besittning av både skarpsinne och kongenial känsla. Hans analys är förträfflig och hans ironi, som ej heller här förnekar sig, ge hans artiklar en friskhet, som gör att de ha fullt bibehållit sig genom åren. Man bör läsa den ypperliga analysen av Ibsens dramer från skaldens senare period, Heidenstamartikeln, essayen om Oscar Levvertin m. fl.

I En stockholmskrönika från sekelskiftet ha vi att göra med kåsören Hjalmar Söderberg, där hans stil med dess fint avtonade stämningar och hans förmåga att ge det dåtida Stockholms fysionomi i hela dess charm — en kär fysionomi som vi nutida stockholmare tyvärr aldrig mer skola möta — för i minnet de ypperliga stadsvyerna i Martin Birck och Doktor Glas. Vers och Varia erinrar på nytt om vilken rakryggad, sann och intellektuellt klar författarpersonlighet Hjalmar Söderberg är.

*

Elin Wägner utsänder i år sin tolfte bok, en novellsamling, "Nyckelknippan", som trots sin allvarliga innebörd ej har att uppvisa en enda tråkig sida.

Ehuru novellernas ämnesval är i hög grad skiftande finns det likafullt ett sammanhang mellan dem: de behandla så gott som alla människors och kvinnans förhållande till varandra med kärleksproblemet och existensproblemet som ledmotiv.

Författarinns skickliga hand balanserar städe tendensen och den konstnärliga formen, så att man aldrig störes av en docerande gest eller ton. Mannen och kvinnan få var och en sitt av hennes osökt anbragta ironi, men också av hennes medkänsla och skeptiskt färgade leende inför människobarnens sorgslustiga livsvandring.

Sentimentalitetens färg finns ej på hennes palett — hon målar, för att fullfölja bilden, med lätta kyliga toner, och likafullt kan det plötsligt komma en varm skiftning i skalan, som röjer att hjärtat är med.

att just nu göra vis à vis sin matsedel, är att på denna sätta vitkål så ofta som ske kan. Hela väningen behöver därför ej dofta brynt vitkålssoppa eller kåldolmar, och ej heller är det nödvändigt att endast favorisera dessa visserligen förträffliga, men för mångens organism mycket känsliga eller helt enkelt förbjudna anrättningar. Vitkål är t. ex. alldeles utmärkt helkockt som legym, stuvad, som obrynt, i stuvningar och puddingar med eller utan kött, som gratin o. s. v. Men, som förut nämnts, så bör den användas medan den ännu har sina bästa näringsämnen i behåll; senare får den gärna en viss fadd smak jämte en lätt unken lukt. — Här nedan lämnas några anvisningar och recept på en del mera ovanliga anrättningar av vitkål, samtliga ekonomiskt fördelaktiga och därtill näringsrika, utan att därför vara besvärade för t. o. m. ganska känsliga matsmältningsorgan.

Helkockt vitkål som legym (f. 6 pers.). I fast, medelstort vitkålshuvud, salt, vatten. — 50—100 gr. smör el. smörblandat margarin.

Kålshuvudet befrias från de yttre bladen, stocken avskäres jämt med huvudet och detta lägges i kallt vatten, tillsatt med helt litet ättika. Efter 1 timme upptages det och nedifrån stocken göres ett djupt kryss i huvudet, varefter det omknytes med en tunn musslinslapp e. d. och lägges i kokande, saltat vatten. Huvudet får sakta koka under lock tills det är mjukt, då det lyftes i sin duk och får avrinna. Nedtill i "kryset" lägges litet kallt smör, varefter huvudet lägges på varmt fat och översläs med resten av smöret.

Kockt vitkål som legym på finskt sätt. När vitkålshuvudet är förberett och kokat enligt ovanstående metod och upplagt, överströs det med 4—6 matskedar stötblöd, brynt i smörblandat margarin (eller enbart smör).

Stuvad vitkål (för 6 pers., gammalt sätt). Drygt 1 lit. fin skuren vitkål, vatten, salt. — *Stuvning:* 1½ msk. smör, 4 msk. mjöl, 4 dcl. kålspad, 3—4 dcl. mjöl, salt, socker, muskot.

Den skurna, väl sköljda kålen kokas nästan färdig i lätt saltat vatten, varefter den får avrinna.

Utrymmet tillåter ej att detaljera de olika novelternas innehåll, men som särskilt karaktäristiska för Elin Wägners berättarkonst vilja vi påpeka "Mannen som blev ett lösbrev", en slående teckning av ett äktenskaps disharmoni till följd av den manliga partens egoism, "Bröllopsdagen" med dess analys av kvinnlig självuppgivelse, "De blå silkesstrumporna" och "Divan som aldrig dog", den sistnämnda en studie ur de fattigas liv, färgad av en bister humor, ofta de små och undanskymda existensernas enda kulör. — Albert Bonniers förlag.

*

Den svenska originalromanen av nyaste datum är icke alltför betydande — det någorlunda goda, som alstras inom genren bör därför uppmärksammas, medan man väntar på mästerverken. En familjeskildring sådan som "Marianne Eckerts historia" av Anna Wall tillhör onekligen de böcker som förtjäna att läsas. Det ligger något vederhäftigt och trohjärtat över hela denna stockholmsroman, och huvudfiguren med dess utvecklingsgång från en förmögen släkts bortkelade ättling till en genom besvikelse och självövervinelse förädlad personlighet är tecknad av en kvinna som väl känner till sitt köns känsloliv.

Men även flera av bokens övriga gestalter, släktingar som utgöra inventarier i avlidne hovrättsrådet Eckerts hem, springa emot läsaren med livets egen rörelse, smått löjväckande genom sina egenheter, men enbart sympatiska och goda själar. Det tycks ha legat författarinns varmt om hjärtat att ge det Eckertska hemmet vid Arsenalsgatan idyllens färger som ljus motsättning till skuggorna och brytningarna i Mariannes inre värld. Inbland sysslar detaljteckningen väl mycket med obetydligheter och stilen kan få något pratsamt, men när man slutat boken och i minnet sammanfattar dess innehåll, blir intrycket, att denna vardagshistoria om människooden är formad med avsevärd talang, är resultatet av en osökt och av humor kännetecknad berättarkonst. — Lars Hökenbergs förlag.

*

Bland höstens lyrik märkes en ny diktsamling av Johan Nordling, "Berg och Buda", som utkommit från Ahlén & Åkerlund.

Det är en skald som man vet var man har. Han tillhör ej de ostadigt fladdrande sångarnaturerna, som turistmässigt kasta sig från den ene idékretsen till den andra, söka motiv i skilda väderstreck och i skilda riken. Han är rotfast, ja rent av bergtagen i Dalabygden, enkannerligen, det fagra Leksand med Skinnaråsen, Skeberget och Siljan. I

Smöret och mjölet fräsas, kålspadet och mjölken påspådas småningom, och redningen får koka. Den avrunna kålen läggas, får ett uppskok, varefter stuvningen avsmakas med kryddor. Serveras till köttbullar, griljerat kokt kött, bräckkorv o. d.

Stuvad vitkål, nyare sätt, (för 6 pers.). I medelstort fast blomkålshuvud, vatten, salt. — *Stuvning:* 1—1½ msk. smör, 2—3 msk. mjöl, svag buljong, 2—3 msk. gräddpeppar, salt, citronsaft.

Kålen bör behandlas som "kryssas" som vid vitkål som legym är beskrivet. Smör och mjöl fräsas, buljong påspådes till en simmig redning, vilken avsmakas med kryddor och citronsaft (omkr. 1 tsk.) och helt litet söt, tjock gräddpeppar. Kålen delas i 6 stora klyftor vilka varsamt läggas i redningen för att få ett uppskok.

Vegetarisk kålpudding (för 6 pers.) I mindre kålshuvud, 1 liten port. lök, 2 msk. smör eller margarin. I dcl. risgryn, i dcl. korngryn, omkr. 1¼ lit. blandat vatten och mjölk, 1 msk. sirap, ½ msk. salt, ½ tsk. vitpeppar, 1 ägg, 1 dcl. korinter.

Kålshuvudet förvälles i saltat vatten, får avrinna och *finhackas*. (Det kan även hackas före förvällningen). Den fint hackade löken fräses i smöret, kålen lägges och får under omrörning *lätt* bryna. I mjölen är under tiden grynen kokta till en stadig gröt. När kål och gröt är kalla, sammanblandas de, varefter det vispade ägget och de övriga ingredienserna tillsätts. Massan, som bör vara ganska fast (som korvkakssmet ungefär), lägges i en väl smord och med stötblöd beströdd form eller stekpanna och puddingen gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 1 tim. Serveras med lingon eller kirat smör, tillsatt med litet citron.

Isländsk fattigmansrätt (för 6 pers.). I medelstort kålshuvud, 1½ lit. potatis, 6—8 skivor vitt bröd, 1 bit fett fläsk (omkr. 1 hekto), 1 msk. smör eller fett, peppar, 1 lagerblad.

Kålshuvudet ansas och skäres i smala klyftor. Potatisen räskalas och skäres i tjocka skivor. Brödet och fläsket skäras i tärningar som brynas i ljusbrun i fettet. I en eldfast form eller vanlig gryta nedvarvas potatisskivor, kålklyftor och bröd- och

den kända inledningssången nämner han sig själv "trasten bland poeter, som sjunger ur en Skebergsfur sitt hjärtas lust och ve." Hans lust slår ut i präktigt blommande strofer, vari han hyllar Dalarnas folk, natur och klimatiska behag. Med osviklig säkerhet och i ord av ett välljudande maestoso skildrar han sitt dalalandskap i rader som dessa:

Nu klarnar det till dag över Skinnaråsens kam,
över daggsköljda slogar och vallar.
En springflod av eld, rullar solvägen fram,
som kring gnistrande vidderna svallar.
Ur fjäsen den rytande fänaden drar,
och av lockrop och skällklang all rymden ger svar,
då ur skogsdjupen yxgången skallar.

Hans kärlek till den egna torvan får ett sanningmärkt uttryck i strofen:

Här bor min släkt. Här går min rot.
Här står på egen mark min fot.
Här ser jag klart min arvelott,
att vara svensk på ont och gott.

En vacker dalamålning är "Storbacks far skall dö", och "Gamla mor" har formats till en inspirerad lovsång, ägnad den tysta kraften och den utsläckliga kärleken i ett kvinnohjärta, ärrat av livets slag.

Sina vemodsstämningar har skalden givit uttryck åt i ett antal sånger, på vilkas äkthet i klangen man ej kan misstaga sig.

Så i "Vägen utför berget", ur vars glidande rytmer en hel livsbild stiger fram, så i "De sjuka pärlorna", en fint funnen och formad symbol av all blomnings slutliga visnande.

"En stormsång" är en utlösning av de bittra stämningarna i diktarens bröst; det flamar onekligen en uppriktigt harm i de välsmidda stroferna, men lidelsen blir stundom onödigt högröstad, stämman slår över. Ett mer behärskat ordval skulle övertygat lika starkt om ett stormupprört inre.

Dock noga sett är ju sådant en temperamentssak. Och Johan Nordlings skaldetemperament utlöser sig företrädesvis i kraftiga ackord. Det är något av en renässansnatures bredd och mustiga kolorit i hans daladikter. All Leksandsbygdens ljuvliga sommarglans och gnistrande vinterprakt, folkets egenart och hjärtelag, hårbrens och stolpbodars årnötta skatter — allt stiger fram i hans strofer, som glimma av elden i hans bygdepatriotiska hjärta.

E. H—N.

fläsktärningar, varvid iakttagas, att potatis kommer underst och överst. Mellan varven strös salt och kryddor. Så mycket vatten (eller buljong, spad, utblandad överbliven säs el. dyl.) hälls i formen att vätskan står jämt med översta varvet. Formen el. grytan förses med lock, och anrättningen får sakta koka färdig i ugn eller på spis. Anrättningen serveras het och är, om väl beredd, förträfflig i all sin enkelhet. — Obs! Fläsket kan utbytas mot kokt el. stekt fett kött, korf o. d.

Oxkött med vitkål. Oxbringa, kallapp e. d. kokt, ganska fett kött serveras med fördel med kokt vitkål. När köttet är nära färdigkokt, fräntages en del av spadet, däribland en större del av det feta, och häri får kålen, skuren i stora klyftor, koka tills den är mjuk. Det skurna köttet lägges i mitten på serveringsfatet och runt omkring lägges vitkålsklyftorna tillika med helkockt potatis. Litet spad slås över och finnes persilja, påströs sådan. Köttet serveras med riven pepparrot, och i stället för den annars särskilt kokta säsen användes med fördel litet av buljongen och det mustiga kålspadet.

*

IDUNS KÖKSALMANACK.

SÖNDAG. Frukost: Färserade sellerier med brynt potatis, smör, bröd, kaffe, vetekrans. — **Middag:** Jordärtsskockspuré; plummonspäckad grisstek; initerad mazarintårta med citronsaft.

MÅNDAG. Frukost: Stekt salt, urvattnad sill med brynt lök och med säs beredd genom att pannan däri sullen stekts urvispas med gräddmjölk, smör, bröd, kaffe. — **Middag:** Bayerska potatisskivor med varmt mos av torkad frukt, chokolad i kopp med scones.

TISDAG. Frukost: Uppstekt potatisskiv med lingon; smör, bröd, ost, kaffe. — **Middag:** Kokt hel torsk med lätt brynt margarinblandat smör med helt litet citronsaft uti och särskilt bjuden riven pepparrot. Torsken tilltagen så stor (omkr. 2 kg.) (Forts. sid. 1142.)

Beställ Edra
möbler vid

NYA MÖBELVERKSTADS A.-B. i FALUN,

ÅSGATAN 17
Rikstel. 1196

Tillverkning av finare och enklare möbler samt Bank-, Skol- & Tingshusinredningar. Den ständigt ökade omsättningen är bästa rekommendationen.

Införda offerter och kostnadsförelag.

DE HÄNDIGAS JULKLAPPAR

SKUGGBRODERI, EN GAMMALDAGS BRODERITEKNIK.

FÖRSTA PLAGGET I EN SERIE UNDERKLÄDER.

(Eftertryck av klichéer och text förbjudes.)

OVANSTÅENDE VACKRA ARBETEN ÄRO speciellt komponerade och sydda för Iduns "handarbetsida". Idén och utförandet äro hämtade från en underärm av finaste linnebatist, eller rättare sagt "batistmoll", vilken redan nära ett sekel legat i en gammal minneskista, tillsammans med mycket annat vackert, mindre vackert, fint och egenomligt alltsammans rörande väl bevarat, om än de stoffer, som fordom varit vita, med åren antagit en mer eller mindre mörk bengul färgton.

Det är något av stämning och mystik kring dessa gamla minneskistor med bukigt lock, väl sammanfogade av fast virke, detta må nu sedan vara av ek eller målat furu. Och i de, invändigt lärftsklädda kistorna, ha mormorsmor, mormor, och andra kvinnliga anförvanter nedlagt i silkespapper inom mollskynken eller i pappkartonger, saker och

Skuggbroderi sys på avigan, så att man får ej "hoppa" från blad till blad.

ting, om vilka de alla hyst den gemensamma tanken, att de nog en gång skulle komma till användning. — Och verkligen! De komma också en och annan gång fram i dagen för att bliva till nytta eller glädje, om det än ibland kan dröja många decennier innan dagen för återupphöjelsen randas. — Så ock nu med den nämnda halvvarmen: — jonkärn är visst namnet. Man letade efter ett stycke brunblommigt siden i ock för en dubbellagd volang för en gammaldags kudde, och fick så samtidigt tag i den ännu ouppsprätade underärmen, med hela sin ansenliga vidd nedåt samlad i en smal linning. Vart den andra ärmen tagit vägen, förmåler ej historien; otroligt är ej att den blivit brudnattmössa för någon mormor eller fichy för någon annan släktens medlem av en yngre generation.

Det vackra fyndet sprättades upp och kom genast till en behaglig användning, vilken sådan hör nu ej hit. Emellertid studerades arbetstekniken, och utexperimenterades, eller rättare sagt: reexperimenterades. Och sedan var det en lätt sak att komponera mönster och sy det tacksamma broderiet.

Materialet för arbetet består av tunnt, men därför ej glest tyg. Fin lenong, ej för tät viktorialawn, batist o. d. ej allt för mjuka typer lämpa sig. Som garn är mjukt brodergarn eller två- eller tredubbelt merceriserat fint vävgarn bäst.

Mönstret kan vara vilket som helst, men bör

dock helst hålla sig inom blad och blommotiv, för att ej förlora något av sin ålderdomliga prägel. Man bör emellertid akta sig för allt för hopgyttade mönster, snirklar o. d., och ej heller bör man använda stiliserade blommönster, vilka ej heller passa till broderiets karaktär.

Vad man först har att göra, när mönstret är bestämt, är att lägga detta under tyget och så noga fästa det med knappnålar. Sedan börjar man med blyertspenna direkt rita mönsterkonturerna på tyget, vilka tydligt ses genom det tunna materialet. När sedan nålarna tagits bort, börjas arbetet. Men nu kommer just det allra märkvärdigaste! Ty när alla andra arbeten sys på rätan, syr man här på *avigan*, varvid motsatta sidan blir räta. Sömnaden består av flätstygn något påminnande om delsbosöm, men det bör noga tillses att när man satt ned nålen i en mönsterfigurs ena sida, taga upp den rakt i föregående stygn, varigenom jämna, bredvid varandra liggande efterstygn ligga på rätan. Varje blad eller blomma sys för sig och fästes nätt. Det går således ej att "hoppa" från blad till blad, enär tråden då tydligt blir synlig på rätsidan. När arbetet är färdigt avtecknar sig mönstret tätt och liksom litet upphöjt med alla dess konturer inramade av en jämn rad av täta efterstygn. Vid sömnaden iakttagas att ej draga till garnet för hårt, då tyget lätt kan strama och såväl mönster som arbetet förlora i utseende.

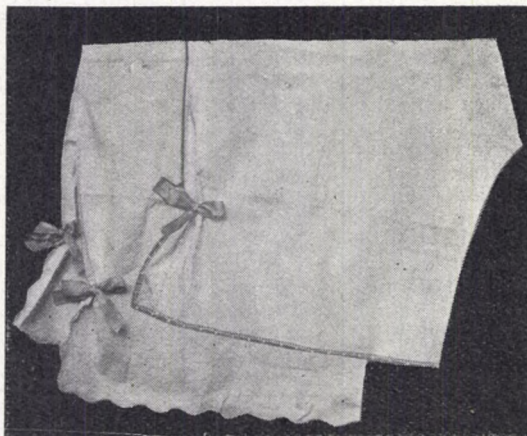
Här ovan avbildade arbeten äro en bordlöpare samt ett tallriksmellanlägg. Kring den förra är vikt en c:a 4 cm:s bred fäll, vilken på avigsidan nedsys med täta flätstygn. Tallriksservietten är försedd med en lätt rynkad spets, som langetteras fast på rätan.

PENELOPE.

*

EN SERIE LÄTTSYDDA OCH VACKRA UNDERKLÄDER.

Det praktiska amerikanska förklädet, som vi för någon tid sedan avbildade, blev så omtyckt av våra läsarinor, att redaktionen utsänt nära 300 mön-

Lättsydda benkläder med virkad kant.

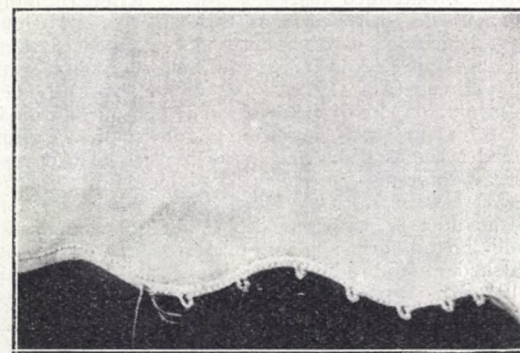
Ett tallriksmellanlägg i batist med skuggbroderi och tunn spets.

ster därav till alla delar av Sverige. Och troligen skall också vår tanke att för en ringa penning skaffa vår kvinnliga läsekrets beskrivningar på ett garnityr underkläder, lätta att sy i hemmet och med god modell, mottas med intresse. I detta nummer avbildas första plagget, benkläderna, som ej knäppas i sidorna utan knyts med band baktill, vilket förenklar sömnaden avsevärt. I kanten anbringas i stället för spets eller brodyr en liten virkad kant, som Ni virkar själv efter behag och som blir betydligt billigare än det eljest brukliga garnityret och till på köpet originellt. In-

En bordlöpare i lenong med skuggbroderi.

nan virkningen börjar, sätter ni den vikta tygkanten i maskinen, som får gå igenom tyget utan tråd, och i de hål, som därvid uppstå i tyget, tar ni sedan i med virknålen, när ni skall göra den lilla smala picoten. De läsarinor, som önska mönster på dessa benkläder, torde insända sextio öre i frimärken till *Mönstervärdningen, Iduns Redaktion, Stockholm*, så erhålla de mönstret så snart som beställningarna hinna effektueras. Dessa mönster på underkläder stamma såväl som det amerikanska förklädet från fru B. Lidbäck, Stockholm.

Detalj, som visar hur man virkar i tyget i hålen efter symaskinen.

NERLIENS

KUNQL. HOVLEVERANTÖR
REGERINGSGATAN 33

Framkallar - Kopierar - Förstorar bäst

K. ANDERSON

PRAKTKATALOG
GRATIS OCH FRANKO

HOVJUVELERARE - OPERAHUSET - STOCKHOLM

SÅNGENS SKOLA

EN SÅNGLÄRARE OM RÖSTER OCH KARAKTÄRER

Sigurd von Koch.

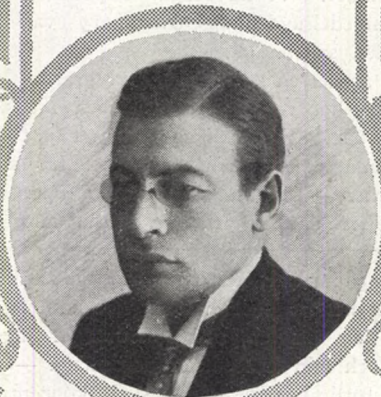
Gustaf Nordqvist.

Augustin Kock i sitt arbetsrum.

William Seymer.

Josef Jonsson.

Josef Eriksson.

Wilhelm Peterson-Berger.

Ture Rangström.

BARA I STOCKHOLM LÄR DET finnas 150 sånglärare och -lärarinnor. Det ger en föreställning om vilken mängd unga talanger, som gå i denna stad och hoppas och vänta på att själva en gång få komma fram på en konserttribun eller operascen (naturligtvis ta ett stort antal av våra sånglärares elever sina lektioner utan den ringaste tanke på en kommande offentlighet). Hur många av dessa skola nå målet? Det är en fråga, som endast tiden kan svara på. Fråga de unga sin lärare, då gör han rättast i att bara svara: "arbeta!"

I ett sällskap, där Geraldine Farrar var med, talades det om en operasångerska, som inte gjort någon vidare karriär. "Men hon har ju en härlig röst!" sade någon. "Jag har lärt känna många", svarade Geraldine Farrar, "som ha härligare röster än både jag och andra, men som ändå inte kommit så långt som vi".

Det är inte bara "den härliga rösten", inte bara talangen, som gör det. Det skall också karaktär till. Det ligger något i det ordet, att geni i grunden inte är annat än tålmod — fast ett tålmod, som kanske inte alltid märks.

Nyligen bevittnade man, hur en av dessa unga talanger en smula höjde sig ur läroårens obemärkthet och flaxade med vingarna mot det stora ljuset. Det var Ingeborg Holmgren, som uppträdde som solist vid en av Philharmonisches konserter i Berlin, vann beröm och Jenny Linds-stipendium. Hon

är elev till Augustin Kock i Stockholm. "Elev till" — man vet vad det betyder inom en konststart, där under utbildningsåren det gamla mästare-lärjungeförhållandet i så hög grad existerar, eftersom eleven är hänvisad till att helt lita på sin lärare — går eleven till läraren bara delvis övertygad om att han är den rätte för honom eller henne, så blir det nog inte stort resultat.

Augustin Kock har för övrigt inte bara som lärare, utan också som sångare och konsertgivare gjort sin insats i nutida svenskt musikliv. Framför allt har han sökt föra fram våra moderna svenska romanskomponister. På den punkten — lika litet som på andra — har hans energi och uthållighet inte svikit. När andra konsertgivare tagit upp någon einstaka modern, mindre känd svensk romans på sitt program, men inte funnit den möta någon vidare sympati hos publiken, ha de brukat låta den falla igen. Men så inte Augustin Kock. Han vill, att den nya svenska visan skall komma

till heders. Och den har också gjort det — åtminstone i Berlin. Där fick Augustin Kock under sitt konsertbesök i höstas mycket och varmt erkännande både för egen del och för de unga svenska tonsättares, vilkas verk han föredrog.

Emellertid bekänner Augustin Kock själv, att han framför allt vill vara pedagogen. En medarbetare i Idun har sökt upp hr Kock för att höra honom berätta litet om sina erfarenheter som lärare för alla dessa unga, som brinna varmt och sjunga högt — och ibland brinna längre än sjunga.

Det tar ett helt år att lära ett koloratur.

Först en antydning om det oerhörda arbete för lärare och elev, som ligge bakom t. ex. ett första offentligt framträdande.

Det var fru Caroline Östberg, berättar herr Kock, som visade mig en väg genom att låta mig få ta del av sitt koloratur till "Nattens Drottning". Det är detta koloratur jag nu lärt Ingeborg Holmgren

Bomullstyger - Möbeltyger - Gardiner - CRÈME DE CHOLEPALMINE

Vackra, starka, handvävda, ljus- och tvättäkta.

Prover sändas. . . . Preciserat godhetsfullt vad Ni önskar.

Konstflitens försäljningsmagasin, Göteborg.

Antiseptiska hudmedel, säljes å apotek, av parfym-, speceri-, sybehörs- och färghandlare, perukmakare m. fl. i tuber à Kr. 1.50 och 80 öre.

SVENSKT SMÖRGÅSBORD OCH DANSK "SMÖRREBRÖD"

DET SER UT, SOM OM VI SVENSKAR numera skulle behöva fara ända till Danmark för att på restaurang få ett riktigt svenskt smörgåsbord. Medan restaurangsmörgåsbordet hos oss i regel inkränkts till en liten bricka med några sardiner och litet kallskuret, har den gammaldags svenska "sexan" med småvarmt — som, få vi väl hoppas, alltid skall leva kvar åtminstone i de svenska hemmen — uppstått i all sin forna glans och riklighet i Danmark och i viss grad väl också i Tyskland. Men till ersättning för vårt smörgåsbord ha vi också mottagit något utmärkt läckert av det danska köket: den bredda smörgåsen med pålägg. I Stockholm var det Vestbecks vid Jakobstorg som först efterliknade den danska färdigberedda smörgåsen. Sedan har man lagt sig vinn om dem litet varstades, bl. a. på Nordiska Kompaniets livsmedelsavdelning, där man också genom andra små "piffigheter" — det var t. ex. först i Köpenhamn, matvaruaffärerna lancerade de små

färdiglagade rätterna — tagit upp goda danska manér.

Vad är det då, som gör det danska "Smörrebröd" så läckert? Hemligheten är väl först och främst denna: alltid gott färskt bröd (i Köpenhamn får man brödet färskare än i Stockholm), alltid färskt gott smör och dito pålägg. Och så kommer det kanske i hemlandet till något *je ne sais quoi*, som ligger i den danska kvinnans uppfinningsrikedom och smak inom just denna specialitet — liksom den svenska husmodern genom något motvarande gjort sitt hems smörgåsbord till något på en gång ypperligt och svenskt.

En dansk tidning framkastade nyligen den tanken, att det borde kunna bli en utmärkt affär att öppna en dansk smörgårestaurang i t. ex. Paris. Särskilt i förening med den danska snapsen och ölet borde den danska smörgåsen kunna erövra en världsutställning, hette det.

Man borde ju likaväl kunna tänka sig, att en svensk kombinerad smörgås- och smörgåsbordsrestaurang kunde ha framtiden för sig i en av utlandets storstäder. Vi ha frågat disponenten vid N. K:s livsmedelsavdelning *Oldenburg* vad han tänker om den saken.

— Ja, nog är det en god tanke, blev svaret. Men just nu skulle det vara alltför riskabelt att sätta in kapital på dess förverkligande. Vad jag däremot har tänkt på — men också det får anstå till bättre tider — är att i Stockholm öppna en restaurang efter danska principer. Det låter sig

inte förnekas, att man numera, åtminstone på restaurangerna, har bättre mat i Danmark än hos oss. Däremot beundrar jag inte så övermåttan det vanliga franska köket. Svensken blir inte mätt av det — och den franska husmodern är framför allt annat sparsam. Men ett stort försteg har man naturligtvis i Frankrike framför både Nordens länder och England: de utmärkta råmaterialen.

För resten ha vi i mitt tycke nu kommit ganska högt i Sverige i fråga om kokkonst. Och framför allt min komplimang åt de unga fruarna! De äro makalösa. De äro på ett helt annat sätt intresserade av hus och hem än genomsnittet var förr, de ha lärt sig att betrakta det husliga arbetet mera praktiskt och med mera yrkes- och arbetsglädje eller vad jag skall säga — och så ha de lärt sig att *räkna* i sitt hushåll. Och de skola nog låta vårt gamla hederliga svenska smörgåsbord leva — och vilja de dessutom anamma det danska "Smörrebröd", så så mycket bättre! T.

FÖR VARJE HUSMOR

INNEHÅLLER IDUN OUMBÄRLIGA RÅD, RÖN OCH FÖRSLAG.

IDUN BÖR FINNAS I VARJE HEM. UPPSKJUTEJ ATT PRENUMERERA!

IDUN SÄNKER SITT PRIS

NÄSTA ÅR

MEN GER FORTFARANDE SAMMA RIKA VALUTA.

PRENUMERERA JU FÖRR DESS HELLRE — ALLRA HÄLST I DAG!

— det finns som bekant ofta på det viset en bestämd tradition inom sångkonsten. Det har tagit mig ett års tid att sjunga in "Nattens Drottning" med fröken Holmgren. Insjungningen fordrar nämligen ett oerhört pressande detaljarbete. Inom parentes sagt håller jag nu på att sjunga in detsamma med en annan elev.

Inalles har Ingeborg Holmgren sjungit för mig i fem år. Om hon är färdig nu? Ja färdig såtillvida, att den utmärkte tyske ackompanjatören Fritz Lindemann ansåg sig, när han nu hörde henne i Berlin, kunna bönfälla henne om att nu inte gå till någon ny sånglärares där ute — "er ton ligger nu just så som den skall ligga", sade han till henne, "ni kan nu göra med er röst vad ni vill".

Sångens hårda skola: också karaktären skall luttras.

Den som skriver dessa rader antydde här ovan, att det kring varje mera betydande sånglärare med nödvändighet måste bilda sig en skola, där eleverna hållas samman med varandra och framför allt med läraren med djupare band än de som bruka finnas i ett vanligt undervisningsinstitut. Det finns sådana elevkottcrier, som huvudsakligen hållas samman av en gemensam dyrkan av läraren och för resten av vanliga koteriintressen.

Det har sitt intresse att höra hr Kock antyda litet om de principer, som härska inom hans "skola" ("skola" här taget i gammal mening av elevsammanlutning kring läraren) — en skola, som f. n. består av ett femtiotal elever.

Hr Kock — såsom varje god sånglärare — bygger inte bara på rösten hos eleverna, utan också på karaktärsegenskaperna. Och så få då de unga karaktärerna genomgå en stark lut i sångens skola redan innan de komma ut i livets.

Det börjar redan vid provsjungningen. — Jag animerar nästan aldrig någon vid provsjungningen, säger hr Kock.

Bara tre elever minns jag mig verkligen ha redan vid provsjungningen livligt rätt att gå vidare: Ingeborg Holmgren, en friherre Hermelin från Saltsjöbaden (systemson till Wilhelm Stenhammar), som jag väntar mig mycket av, och så en mezzosopran.

Eljes avråder jag vid provsjungningen så starkt jag kan. Med förkrossat sinne får så den unge prova sig: *vill* jag ändå ovillkorligen sjunga?

Kommer eleven så tillbaka, då försöker jag på allt sätt hjälpa honom. Men jag smickrar honom

aldrig, och jag fordrar, att han skall kunna *vilja*. Jag säger till honom eller henne: "Nu tar jag 20 kr. för den här timmen, och för det ger jag ut av min själ och min koncentrationsförmåga — och i ersättning fordrar jag, att *ni* skall koncentrera er kring *ert* arbete.

Och så försöker jag lära mina elever, att det är de, som skola tjäna konsten och inte konsten, som skall tjäna dem. Skam över de sångare, som vilja ha konsten till att tjäna dem och som smickra publikens smak av själviska motiv! Jag söker få tag om det djupaste i den unges sinne: hans idealitet. Och komma mina elever till mig och klaga över att de ha det fattigt och så, då visar jag dem på krucifixet här och präntar in i dem att den som skall bära sångens ideal, han är dömd att lida.

Jag sade, att eleven måste ha goda karaktärsegenskaper. Det är en sak till som behövs och som — ack! — så ofta saknas: urskiljning och omdöme, självkritik med andra ord. Jag tillämpar Marika Stjernstedts ord om att den som inte kan stryka 100 sidor i sitt arbete, inte skall tänka på att bli författare. Jag säger: den som inte har mod att kassera kanske 100 saker, han övat in — han kan inte bli en god sångare.

Jag skall nämna er ett exempel på vad självkritik i förening med tålmod kan innebära: Lilly Lehmann, den utomordentliga tyska sångerskan, kom som ung en dag till vederbörande och sade: nu har jag repeterat Isoldes roll 1000 gånger — vill ni göra ett försök med mig nu *privat*, så skall jag sedan försöka mig offentligt.

Tänk er: 1000 gånger Isoldes roll! Lilly Lehmann är nu 74 år och alltjämt ypperlig. Och detta fast hon som sex års barn och långt senare led av förkort andhämtning och hjärtfel.

Ja, det är ovanligt, att en sångerska bibehåller sin röst till så hög ålder. Så vid 60 år brukar den gå mot slutet. Men hållbarheten beror naturligtvis mycket på den skola, sångerskan fått från början.

För mycket Emil Sjögren.

Vi nämnde på föregående sida litet om vad Augustin Kock gjort för att föra fram den unga svenska tonkonsten.

— På tal om ny svensk tonkonst skall jag berättat er något, säger hr Kock.

Efter konserten nu i Berlin kom Fritz Linde-

mann fram till mig och sade: "Jag har hört så många svenska sångare, och alla ha de haft samma fel: de sjunga några saker av Sjögren, så kanske något ur Tannhäuser — och så nästan ingenting mer. Man skulle kunnat tro, att ni i Sverige inte ha något annat än Emil Sjögren. — Men nu har jag hört hur mycket goda saker ni ha!"

Det är detta jag också tycker: vi *måste* här i Sverige dra fram det nya, eljes bli vi alldeles efter, stanna en gång för alla vid Emil Sjögren — hur bra han än må vara. Mina elever få sjunga dessa nya tonsättare, och man kan alltså säga, att här från min lektionssal distribueras den nya svenska tonkonsten.

I Tyskland uppskattade man mycket våra nyare tonsättare — ett bevis var ju, att man strax efter Berlin-konserten engagerade mig för femtio konserter i Tyskland nästa år under tiden 15 sept.—15 okt. Tänk bara på en sådan rad moderna svenska kompositörer vi ha! Josef Eriksson i Uppsala — jag sjunger aldrig mindre än fyra av hans sånger! — Peterson-Berger, Rangström, Seymer, Nordqvist, Josef Jonsson i Norrköping, framlidne Sigurd von Koch!

Visan och operan.

Jag älskar framför allt visan, bekänner hr Kock. Jag tycker, att det att levandegöra, att gestalta visan är en ädel konst. Men jag svärmar inte för operan med dess överkliga yttre apparat. "Das schlechte Publikum" brukade Walter Hirschberg i Berlin tala om. "Vilken är den dåliga publiken då?" frågade jag. — "Det är operapubliken!"

Den besvärliga skånskan.

Hr Kock är skåning — prostson från Engelholm — och talar alltjämt en bred och god skånska. Men det var ytterligt svårt att få bort skånskan, när han skulle sjunga, berättar han. Utom August Lindberg har han mest fru Constance Byström att tacka för att det gick.

— Vet ni vad? säger han. Jag är numera min hustrus elev. Hon har en kritisk förmåga, som aldrig klickat. Hon är min ackompanjatriss, utom vid stora konserter, då hon hjälper mig att lindra min nervositet. Hade inte min hustru varit, hade jag aldrig nu vågat mig till Tyskland.

E. TH.

MINA LEVNADSMINNEN

AV HELENA NYBLOM.

(Forts.)

MEDAN VI BODDE I SLOTTSFlygeln, tog jag litet reda på Tyresö historia, som man kan läsa utförligt i »Svenska slott och herresäten».

På 1400-talet ägdes Tyresö av en Rid-dar Blå, men det nuvarande slottet uppfördes av friherre Gabriel Gustafsson Oxenstjerna, den store rikskanslerns broder, som år 1620 började bygget och några år därefter uppförde den nuvarande kyrkan.

Slottet har dock sedan Oxenstjernas tid undergått många ändringar. Bland annat är den långa muren med den stora inkörsporten, som förenade de båda flyglarne, så att det bildade en sluten borggård, försvunnen.

De spetsiga, höga slottstornen lät greve Düring, som förut är nämnt, nedriva år 1718 för att avleda ryssarnes uppmärksamhet från slottet. Den nuvarande ägaren av Tyresö, markis Clæs Lagergren, har genom arkitekten professor Clason låtit uppföra ett högt, spetsigt torn i Wasa-stil. Likaså har nu en hög flygelbyggnad i samma stil blivit uppförd i stället för den västra flygeln, varemot ännu den högra, låga flygeln står kvar, — så att slottet för ögonblicket ter sig något halfärdigt.

Då vi bodde där, voro ännu inte dessa ändringar påbörjade, och om än kännare skulle kunna kritisera stilen på byggnaden, föreföll den mig så hemtrevlig och dyrbar i sin traditionella form, att jag nog helst skulle se den oförändrad, oaktat renovationen har åstadkommit många bekvämligheter och mycken modern komfort för dem, som bo där.

I många släktled hade herrarne till Tyresö inga manliga arvingar, varför egendomen ärvdes av deras döttrar och genom deras giftermål övergick till andra släkter. Flera gånger har också godset blivit sålt, så att många olika namn knyta sig till Tyresö.

Sedan 1400-talet har här levat familjer, som omväxlande bära namnen Blå, Lillie, Ryning, Oxenstjerna, Gyllenstjerna och Bonde. Sedan 1720 har det tillhört först Bondeska släkten, sedan Düring, Scheffer, de Geer, Koschell, Selander, Stackelberg, Hörstadius och Lagergren.

Av alla de många olika ägarne är det en, som särskilt har efterlämnat ett stort och märkligt minne. Det är Maria Sofia de la Gardie, Ebba Brahes dotter, gift med friherre Gustaf Gabriellson Oxenstjerna, son till rikskanslerns broder. Denne var blott trettiofem år, då han dog och hans begravning firades på Tyresö med kunglig prakt. Två tusen gäster med uppvaktning voro inhysta på Tyresö slott och runt om i alla gårdar och stugor. Maria Sofia de la Gardie, som blivit hans hustru, då hon var sexton år, var vid hans död blott 21 år, då hon övertog styrelsen av Tyresö. Hon ägde inte blott Tyresö, utan dessutom egendomarne Kapperup, Sundholmen, Farsta, Knivsta, Traneberg, Skarpnäck, Lagmansryd, Halzina och Resitza i Ingermanland, Vogelsang och Tarwust i Östersjöprovinserna, ett hus vid Götgatan och en malmgård. Senare inköpte hon stenkolsbrottet vid Höganäs och underhöll med stenkol därifrån fyrarne vid Kullen, Falsterbo och Nidingarne. Hon intresserade sig livligt för alla industriella före-

tag och utvecklade en sällsynt stor och omfattande arbetsförmåga. Vid Tyresö anlade hon klädesfabriker, mässingsbruk, oljelager och gevärsfaktori, samt nedlade på ett bandmakeri 16,500 riksdaler specie. Själv ägde hon skepp, som förde hennes alster till utlandet. Ja, hon handlade till och med på Spanien, dit hon med örlogsfartyg skickade en brädlast, hon hade köpt på Gottland. Hon lär ha varit ännu vackrare än sin mor samt lika nära som Ebba Brahe att bli Sveriges drottning, emedan Carl X Gustav var mycket betagen i henne; men hon tycks ha föredragit sin självständighet som härskarinna över Tyresö.

Oaktat hon hade så många och så olika järn i elden, eller kanske just därför, gick det ekonomiskt ikull för henne, och den mäktiga, stenrika frun befann sig vid sin död i ett utarmat, skuldsatt läge.

År 1687 uppsattes till följd av Hovrätens resolution en inventarieförteckning vid Tyresö, undertecknad av grevinnan Maria Sophie de la Gardie, som ger ett begrepp om alla de skatter ett svenskt herresäte på den tiden kunde rymma.

Det fanns ett överflöd på de dyrbaraste smycken: långa halskedjor av pärlor och diamanter, ringar och armband besatta med safirer och rubiner, allt beskrivet i detalj. Dessutom en myckenhet av silverkar, dryckeskannor, skålar och uppsatser, förgyllda eller av drivet silver, prydda med figurer av människor och djur, en oändlig mängd av koppar och tennkärl för köket och badstugan. Kommer man sedan till listan över husgerådet, häpnar man över de högar av linnevaror, som funnos, och kanske allra mest över den praktfulla utstyrelsen av alla sängar. Det var ingen måtta på alla de sparlakan, sänghimlar, sängtäckor och färlar, som voro att tillgå, broderade på vitt, guldfärgad, purpurröd, himmelsblå eller pappegojgrön atlas, kantade med guldspetsar eller pärlor. Man frestas att tro, att det i synnerhet var från sängen de höga herrskaperna skulle visa sig i all sin prakt. Mitt i detta långa register över slottets skatter är det ganska egendomligt, att blott se upptaget »två nattkärl av thenn» (om världen inte har gått framåt i något annat, så måste man erkänna att den åtminstone har gjort det i renlighet.) Alla Tyresös rikedomar blevo henne, som sagt, till ingen nytta. Maria Sofia dog 1694 i sitt hus på Götgatan i Stockholm, och som hon var djupt skuldsatt, lät riksbanken försegla alla dörrarna i huset, där den döda låg övergiven.

Äntligen beslöt hovrätten, att grevinnans juveler skulle uttagas och på dem lånas pengar emot given säkerhet. Hon blev då på en jakt förd till Tyresö, men då kungen önskade vara med om begravningen, blev hon åter förd till Stockholm, där en högtidlig begravning försiggick i Riddarholmskyrkan. Därefter blev hon åter förd på slåde till Tyresö och nedsattes i kyrkan vid sin avlidne mans sida.

Tiderna förändrades! Nu satt en bullersam och sorglös skara unga människor på slottsgården, som fordom hade varit vittne till så många stora händelser, och blott ett enkelt borgerligt hushåll upptog platsen, där engång allt hade försiggått med furstlig prakt. Det enda, som var kvar av det förgångna, var poesien, men den levde

på varje fläck av Tyresö. Den mumlade sällsamma berättelser från slottets murar och gångar och viskade och suckade i parkens gamla alléer. Bara man teg och lyssnade, fanns det outtömligt med trolska och gripande sagor att höra.

I två somrar voro vi nog lyckliga att få bo i flygeln. Då sålde Hörstadius egendomen till markis Clæs Lagergren, och denne önskade begagna flyglarna själv och ville naturligtvis inte ha främmande människor tätt in till sin egen bostad. Vi fingo alltså ge oss av någon annan stans och splittrades åt alla håll.

— — —
År 1893 blev restaureringen av Uppsala domkyrka färdig. Min man hade suttit i kommitén och haft mycket arbete och omtanke för katedralen.

Nu var den färdig, på otroligt kort tid. Jag minns, att jag en dag, då den var under arbete, gick förbi den med min yngste gosse. Han såg ganska vemodigt upp till ställningarna och sade: »Tänk, vad de tyga till den där gamla kyrkan!» »Men» tillade han, »det blir nog roligt för dem som leva i framtiden, att få se den färdig.» Då jag anmärkte, att han själv mycket väl kunde hoppas att få se det, svarade han förvånad: »Verkligen! Och jag, som trodde, att det skulle dröja minst hundra år!» — Ja, det var förr i tiden, man byggde både ett och flere hundra år på en kyrka! Men då skedde det också på ett annat vis. Då ansåg man det för en Gud behaglig gärning att sätta in sitt livs krafter på att utföra det bästa möjliga, och många voro de, som arbetade frivilligt och utan lön. »Det kallade man fordom, att leva för en idé», — säger Snoilsky så sannt.

Då Michel Angelo lämnade teckningen till Peterskyrkan, skrev han, att han ville skänka den som en ringa allmosa till Gud. Och från otaliga kristna människor strömmade ständigt gåvor för att smycka deras katedraler och göra dem till de stora städernas vackraste medelpunkt.

Att omdana en katolsk domkyrka till protestantiskt bruk, kan ju egentligen aldrig lyckas. Det är, som när en liten man vill ikläda sig en dräkt, som är tillskuren och sydd åt en annan, av mycket större dimensioner. Den kan varken passa eller kläda honom. Alla sidokapell stå tomma. Det stora rummet användes aldrig till högtidliga processioner, men uppfylles blott av bänkrader för dem, som åhöra predikan, och till och med det yttre plundras på det väsentliga, eftersom alla nischer, där helgonbilderna voro placerade, stå tomma och övergivna, sedan alla goda andar ha blivit förvisade från kyrkan. Som man nu restaurerar, kan det förresten i ett och allt väcka ens sorg och misshag. All denna cement, istället för granit eller marmor, dessa dörrar, som likna bokbinderi, och dessa jämmerliga tavlor, som pryda eller rättare misspryda väggar och valv, göra tillsammans ett intryck av gottköpsarbete utfört i så stor hast som möjligt.

Altaret i Uppsala domkyrka, som mest liknar en bättre skänk i någon borgarfamilj, passar också ytterst miserabelt i den gamla ärevördiga domen. Men de flesta människor hålla till godo, och det tjänar ju förresten ingenting till att kritisera.

Restaurangen blev färdig och ganska

fort färdig, — det var ju det väsentliga. Sommaren 1893 fick vi åter flytta till Tyresö, men då till Lilla Tyresö, i villan som förut hade varit inspektorsbostad, en tämligen stor, reveterad träbyggnad, glest möblerad, men efter min smak mycket hemtrevlig. Framför den var en stor gruslagd gård, och bakom den kom man från en öppen veranda ut i ett trädgårdsland, där intet växte, utom en stor, härlig lönn. Strax bakom detta träd gick man över en stätta ut på den kuiperade ången, där minnesstenen över släkterna, som bott på Tyresö står upprest på en bergkulle. Härifrån se man slottet åt vänster och framför sig Tyresöfjärden med fiskarholmen i förgrunden. Över ången, som är bevuxen med många sorters lövträd, kommer man upp till den förr omtalade granskogen på berget. Egentligen var man ännu närmare naturen här än uppe på slottsgården, och man skulle ha varit fullkomligt ostörd, om inte handelsboden hade befunnit sig strax bredvid. På vardagarne var det inte särskilt störande, men på lördagskvällarna, när veckolönen utbetalades till de olika arbetarne och man skulle uppfriska sig med de vanliga stimuleringsmedlen, då kunde det vara ganska bullersamt. Och det var inte alltid de mest sympatiska typer, som vandrade över området. Dock levde jag nästan alltid ute, så att människorna intogo en mycket liten plats i mina erinringar från lilla Tyresö.

Dock var det just denna sommar 1893, min dotter Ellen här firade sitt bröllop med skulptören Teodor Lundberg. Medan vi bodde i flygeln hade han kommit i sällskap med prins Eugen, som den sommaren bodde på Billingsta, och hälsat på oss. Vid detta tillfälle förälskade sig Lundberg i min dotter, och prins Eugen förälskade sig i Tyresö. —

Nu vigdes Ellen och Teodor Lundberg i den gamla kyrkan på Tyresö. Dagen förut hade prins Eugen och jag varit uppe i kyrkan för att pryda den litet, och vi fiskar upp i skräpprummet vid sakristian flera bortglömda och illa medfarna draperier och tyger, varmed vi prydde upp koret. Med hjälp av kransar, som vi bundo av löv och vilda blommor, blev det ganska festligt i kyrkan, och själva bröllopsdagen gynnades av det mest strålande väder. Under vigseln stodo kyrkdörrarna öppna, och svalorna flögo in och ut under de gröna lindarna, som darrade i solen. Bröllopsskaran gick tillbaka till Lilla Tyresö över bron, som leder över ån, och på kvällen åkte brudparet till Stockholm för att bege sig söderut nästa dag.

Då vi på sommaren 1894 åter flyttade till Tyresö, var det till ett alldeles nytt och främmande ställe. Greve Lagergren hade låtit uppföra två villor, den ena högt på en klippa på vägen till Erstaviken, den andra nere vid Tyresöfjärden i början av vägen, som går till Tegelbruket.

Villan uppe på klippan hyrde vi, medan min dotter och hennes man fick flytta in i villan nere vid viken. Där vid vattnet blåste det litet för mycket, men uppe på var klippa var det härligt att bo. Man såg långt, långt ut över fjärden, och till höger lyfte slottets vita torn sig över parkens kronor djupt nere för ens fötter. Men vägen dit upp var mycket brant och svår att gå. Eftersom det var så gott som omöjligt att skaffa sig arbetare till hjälp, tillbringade jag det mesta av min tid med att rödja väg, plocka sten och riva upp enar, vilka jag hade svurit mitt hat. Jag menar naturligtvis inte de vackra enarna, som likna cypresser och

som på ett arkitektoniskt sätt pryda sin plats. Jag menar dessa ohysade, fula enar, som se ut som håret på en gammal tvättgumma och som ha en obehaglig förmåga att breda ut sig och få skogsmarken att se skräpig och ovårdad ut. Dessutom äro de rent otroligt envisa och seglivade. Med alla rötter klänga de sig så fast och djupt in i jorden, att det är som att draga ut någon svår oxeltand att få dem loss. Jag hade beslutit att utrota dem, och ju mera jag kämpade därför, desto hetare blev jag, så att jag ofta var fullkomligt utmattad efter ett par timmars våldsamt arbete. Men det lyckades dock till slut, att få det närmaste området omkring villan att se någorlunda skapligt ut.

Inomhus var det förtjusande. På nedre botten hade min man sitt rum, och där låg köket bredvid ett stort rum, som tjänade både till matsal och vardagsrum. På övre botten hade vi sovrummen, och bredvid mitt rum var en liten solig balkong med tak över, där man kunde sitta och se till världens ända. Jag hade köpt möbler till hela villan och gått i många besynnerliga gamla bodar, både i Uppsala och i Stockholm. Vad jag fann av vackra saker, fick jag för så gott pris, att man nu betalar det tiodubbla för liknande föremål.

Dörrarna från bottenvåningen öppnade sig till en klippvägg, och det var min dröm att kunna få bygga en balustrad med blommor runt om dessa öde stenar — men det skedde blott i min fantasi, som det mesta man ämnar bygga i livet, och blott två somrar återstod ännu för oss att ha ett sommarhem på Tyresö.

Samma sommar flyttade prins Eugen in på Lilla Tyresö, där han bodde i sexton år och varifrån har han tagit motiv till de flesta landskap, han målat under denna tid. Under hans uppehåll fick stället ett mycket mera hemtrevligt och odlat utseende, eftersom han planterade blommor och buskar på gårdsplanen och lät möblera rummen enkelt och lantligt.

Vi voro ofta tillsammans och företogo många vackra turer, mest i båt på fjärden.

Månvisa.

MÅNEN SJUNGER så till solen:

— Du är dagens ljusa stjärna,
och för allt ditt rika solsken
man förgäter lätt och gärna,
att jag tyst och troget lyser
under nattens långa timmar,
tills i öster, stolt och mäktig,
du i morgonskönhet glimmar.

När du kommer, fort jag hastar
att mitt bleka anlet gömma,
och man må mig lätt förgäta:
Endast du får aldrig glömma.

Giv mig kraft och låt mig lysa.
Kanske kan jag, tyst och trägen,
med det ljus, din kärlek skänker,
visa någon vilsen vägen.

GUNNAR HEDE.

Prinsen hade då frukost med i ett frukostskrin, men aldrig någon betjäning. Vi lade i land, där kusten tycktes oss mest oemotståndlig, och dukade fram frukosten på gräset. Sedan hjälptes vi åt att diska porlin och glas i vågorna och fortsatte sedan färden till något annat naturskönt ställe. Ibland kunde det bli rätt sent på kvällen innan vi återvände hem, och då kunde det hända att prinsen sade: »Jag skulle gärna vilja ta er med hem, men det har blivit så sent, att jag inte vill be mina tjänare om hjälp». Prinsen fann sig utmärkt i sitt enkla hem på Lilla Tyresö. Den tiden hade man ju ännu inte automobiler, så att det var ett stycke väg att åka från Stockholm, och prinsen var därför inte överhopad med besök. Han önskade ju först och främst att få vara ostörd med sin målning, som för honom var det viktigaste av allt.

Prins Carl sade engång halvt på skämt, halvt på allvar: »Eugen har verkligen bra stora pretentioner på att få vara ensam. Om han får ett besök, som räcker mera än en timma så säger han: »Så, nu är sommaren förstörd!»

Men utan tvivel har just dessa många års stillhet och ensamhet på Tyresö varit en betydande tid för prins Eugen, som har utvecklat hans målarbegåvning till den höjden redan har nått. Dessutom hade han den tiden ungdomens entusiasm och den dallrande resonansbotten för naturens skiftande poesi.

År 1895 voro vi många, som bodde i vårt hus på klippan. Min son Sven besökte oss med sin hustru och sin lilla nyfödda dotter. Då det led emot hösten och de flesta av vår familjs medlemmar rest tillbaka till Stockholm, insjuknade min svärdotter, som vi trodde i svår influensa, men det visade sig vara tyfus, och jag tillbringade nu flera veckor ensam med henne, min son Lennart och en Elisabetsyster. Sommaren dog sakta bort. Från min lilla balkong, som svävade högt över fjärden, såg jag den småningom bli mera och mera orörlig. Snart skulle den stelna till is. Parken omkring Tyresö antog alla de mest brinnande färger. Lönnarne brunno i skarlakansrött, ekarne gnistrade i guld och brons, askarne stodo i grönblekt skimmer, medan andra träd ännu i det längsta bevarade ett skinande grönt. Och där bakom lyfte de mörka granskogarna sig oförändrade på bergshöjden. I de sena nätterna var det dödsstilla däruppe, och himlen flammade med tysta stjärnor, som översällade det stora himlavalvet över oss. Det var en allvarlig tid, då livet och döden kämpade med varandra och man inte visste, vad nästa morgon skulle bringa. En sen kväll satt jag däruppe på berget. Det hade blivit kolmörkt i skogen, och blott stjärnhimlen lyste över mig. Då såg jag genom natten ett litet ljus, som rörde sig uppför berget och kom närmare. Slutligen stannade det utanför vår dörr. Jag undrade, vem som så sent hade arbetat sig upp för vår klippa, ty där fanns så gott som ingen väg, och det kostade alltid på att komma upp för branten. Den ensamme vandraren var prins Eugen, som bar en liten lykta för att lysa sig fram. »Jag kunde inte gå till ro», sade han, »förrän jag visste, hur det stod till häruppe», och därmed försvann han åter som en skugga i mörkret.

Då sommaren dog, återvände min svärdotter till livet, och vi lämnade Tyresö för alltid. Det var sista gången i mitt liv, jag hade ett hem på landet, omgiven av hela min familj, och jag har aldrig sedan

levat i så innerligt och ständigt umgänge med naturen.

Sedan dess har jag sett mycket av Sverige och strövat omkring på olika ställen i landets skilda delar. Därigenom har jag lärt känna den mångfaldiga skönheten i vårt land och lärt mig att beundra och älska dess skiftande karaktär; men när jag tänker på allt, jag har upplevat, står dock alltid Tyresö för mig som det ställe, som förenade Sveriges mest intagande drag, den stora mångfalden av yppig skog, idaliska hagar och gröna ängar, fjärden och salt-sjön glittrande överallt, och så det gamla slottet som ett minne om Sveriges storhetstid med alla sina många traditioner. Dessutom hade jag ju där ett hem och var omgiven av mina barn, kunde uppehålla mig i det fria från den tidiga morgonen, då ännu naturen strålade i oberörd friskhet, till sent på sommarnätterna, då man inte nändes sova för att vara nära allt, som försiggick ute i det doftande halvdunklet. Här lärde jag känna växter och djur på ett särskilt sätt, och mötte själva Huldran i skogarnas ensamhet.

Lantresor och badresor kunna vara mycket bra, men vad äro de i jämförelse med att ha sitt hem i naturen. Det är samma skillnad som på en flyktig bekantskap och en länge prövad vänskap.

Efter de fem åren vi bodde på Tyresö, tillbringade min man och jag ännu två somrar på lilla Tyresö, under den tiden prins Eugen var borta på resor, så att jag kan säga jag har levat där sju somrar.

Många människor besökte oss under de somrar vi bodde därute. Bland dem var Selma Lagerlöf. Då »Gösta Berlings saga» utkom i fragment till pristävlingen i Idun, blev den mig tillskickad för att jag skulle genomläsa den. Ännu kommer jag ihåg, hur jag satt en förmiddag i Uppsala och började läsa boken. Jag hade inte läst många sidor i första kapitlet, förr än jag blev gripen av den. Vi voro den gången uppe i skomakarrealismens tidevarv, då författarna mest ansträngde sig för att återgiva alla yttre föremål med fotografisk noggrannhet och poesien och fantasien voro bannlysta (kanske därför att det fanns så föga av den varan).

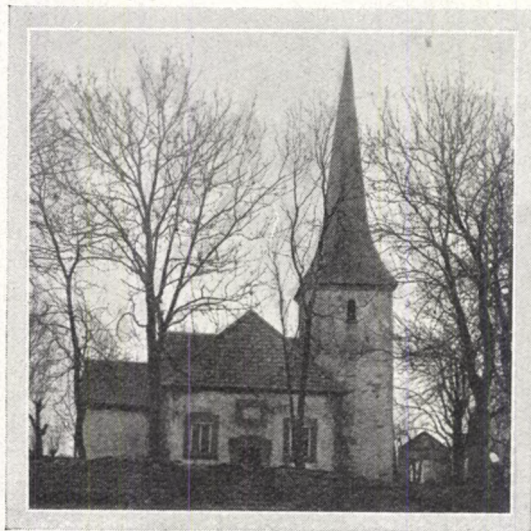
Nu kom jag plötsligt in i romantiken, men i en romantik så olik allt, vad jag förr hade känt. Det var en romantisk verklighet, baserad på sanna tilldragelser, skildrade med ett liv och en fantasi, som ovillkorligt drog en med sig. Det var en så manlig kraft och en så varm, mänsklig känsla i framställningen av alla dessa egendomliga personer, en så djup och betagande känsla för naturen, att man kände sig förflyttad tillbaka i tiden till enkla och mera innehållsrika förhållanden än dem, våra moderna omgivningar bjuda på. Dessutom var det något i det tunga egendomliga språket och de ovanliga, uttrycksfulla orden, som stämde så väl överens med innehållet, att allt ihop slog mig som något nytt, rikt och uppfriskande.

Jag sprang in till min man och sade honom, att jag läst något alldeles märkvärdigt, som hänförde mig.

Till min stora besvikelse gjorde boken inte alls samma intryck på honom. Han fann den huvudsakligen högst besynnerlig. Den var alltför olik de svenska klassiska författare, med vilka han blivit uppfostrad. Men inte blott min man visade så liten sympati för Gösta Berling. Också de andra herrarna i Svenska Akademien kunde inte alls förstå sig på denna nya uppenbarelse. Wennerberg, Snoilsky, Vic-

tor Rydberg — alla sågo de på berättelsen med kalla, främmande blickar. Vad Wirsen, som den gången var Svenska Akademiens sekreterare, angår, så ansåg han den vara ren galimatias. Jag eggade och plågade min man länge för att få honom att föreslå Selma Lagerlöf till ett av Akademiens pris, som verkligen också slutligen tilldelades henne. Men Wirsen yttrade därefter till min man: »Vad skall svenska folket säga om, att Akademien har prisbelönt den där fjolliga mamsellen.» — Jag skrev en anmälan om »Gösta Berling» i en tidskrift efter det fragmentariska utdraget, innan boken kom ut i sin helhet och utgjöt min förtjusning över den. Bland annat sade jag då, att den föreföll mig som ett skönt och kostbart lapptäcke, där de egentliga styckena inte egentligen hörde tillsammans. Jag mottog någon tid därefter ett brev från Selma Lagerlöf, vari hon tackade mig för min sympatiska uppfattning av boken, och sedan sade hon, att min anmärkning om, att de olika episoderna i kompositionen inte hörde ihop, var alldeles berättigad, ty hon hade först ämnat framställa en räckta berättelser, baserade på sägner och historier, hon hört i Värmland; men hennes förläggare hade föredragit att få en sammanhängande roman, och hon hade därför samlat de olika berättelserna till ett helt i »Gösta Berlings Saga».

Selma Lagerlöf önskade, att vi skulle träffas och vi mötte varandra i Stockholm, där hon var på besök hos några bekanta. Intrycket av hennes person verkade ganska överraskande på mig. Vad som särskilt utmärkte hennes berättelse »Gösta Berling», tycktes mig vara en ovanlig kraft, en nästan manlig kraft, som inte ryggade tillbaka för att skildra det vilda och våldsamma, ja, det råa. Och nu stod framför mig en liten kvinna med ett skyggt, nästan ängsligt uttryck. Hennes anletsdrag voro inte karakteristiska, hennes ögon inte mycket uttrycksfulla, hennes färger bleka. Hon haltade litet och tycktes gå med något besvär. När hon talade, var det med däm-

Västerplana församling, annex till Medelplana på Kinnekulle, har en märkelig ödekyrka, byggd i slutet av 1000-talet eller början av 1100-talet. Tornet kom till 1680 och korsbyggnaden 1720. Ini kyrkan finns intressanta målningar, ett praktfullt altarskåp och en rikt skulpterad predikstol. Det är nu meningen att restaurera den gamla vackra kyrkan, så att den åter skall te sig i ett värdigt skick. Foto G. Ewald.

pad röst, och det föreföll mig, som om hon hellre lyssnade, än själv yttrade sig. I det hela visade hon en så påfallande anspråkslöshet, ja, jag kan inte beteckna det som annat än ödmjukhet, att det gjorde mig förlägen. Jag kommer inte ihåg varom vi samtalade, blott att hon visade sin glädje över, att jag så väl hade uppfattat hennes diktning.

Efter detta första möte, träffades vi några gånger, men efter sin stora berömmelse steg hon allt högre och högre upp och försvann slutligen alldeles från min horisont. Jag kan inte annat än tro, att en så omfattande popularitet och ett så entusiastiskt erkännande, som har kommit henne till del, måste ha inverkat på hennes person. Och vanan att visa sig och att tala offentligt har utan tvivel borttagit den ängsliga blyghet, som utmärkte den lilla, anspråkslösa och obekanta skollärlarinnan, med vilken jag gjorde bekantskap för mera än tjugufem år tillbaka i tiden. Den gången hon besökte oss på Tyresö 1896 var hon ännu mycket tyst och tillbakadragen, och man märkte inte, att vad hon såg, gjorde synnerligt intryck på henne. Hon var nog av dem, som bevara och gömma allt, de erfara, för att omsätta det i dikt.*

I mitt tycke är och förblir Gösta Berling hennes främsta verk, som har gett uppslaget till en ny syn på Sveriges folk och natur. De betydande svenska diktarne hade alla ett traditionellt, klassiskt sätt att skildra sitt land. Vikingatiden stod som idealet för nordisk dygd och kraft, och det mest populära svenska epos, »Frithiofs Saga», är dock med sina sköna vers och sin avgjorda genialitet föga likt verkligheten, både som den är och som den var. Selma Lagerlöf hittade en guldgruva, då hon fick tag i historierna från det gamla Värmland. Den period, hon däri skildrar, ligger inte längre tillbaka i tiden, än att flera människor, som ännu levde i hennes ungdomstid, komma ihåg de personer och gårdar, hon skildrar, eller hade åtminstone hört dem noggrannt beskrivas. Och vad som har försiggått på många av Sveriges gamla herrgårdar, är otroligt. När man nu läser biografier av olika släkter, som ha börjat strömma in i bokmarknaden, frapperas man av den mängd högst originella personligheter, som ha fört ett äventyrligt och fantastiskt liv i Sveriges olika provinser. Det finns en sådan mängd av utpräglade individer, en så överströmmande kraft, både på ont och gott, så egendomliga förhållanden och så oväntade öden, att det finns stoff till många romaner. Men för det mesta äro ju alla historiska romaner dödfödda, och det hör inte kunskaper och stil till att dikta över försvunna tider, men framför allt en mycket rik och levande fantasi. Den sorts fantasi, som Selma Lagerlöf besitter, är mycket ovanlig. Den sätter sig över tid och språk och skapar sig själv en värld, som ändå ger ett riktigt intryck av vad hon vill skildra, liksom ett porträtt kan ge ett levande intryck av personer, det framställer, fastän kanske de olika dragen inte ha någon slående likhet. — Det förefaller mig som om Selma Lagerlöf alltid får sina »uppslag» till en diktning utifrån. Det är händelser, sammanstötningarna mellan de olika personerna och deras slutliga öde, som intresserar henne, med andra ord det episka. Hon hör om något vidunderligt, och genast tar hennes fantasi reda därpå, invecklar och utvecklar det på det mest oväntade sätt, som om hon känt till och förstod de hem-

liga rötter, som förena det, som förefaller att vara åtskilt. Ibland kan hennes fantasi antaga titaniska proportioner, som till exempel i prologen till »Antikrists Mirakler», där Sibyllan visar sig vid Capitolium och i julnatten ser Kristi födelse; något av det märkligaste hon skrivit.

Liksom vissa målares konst blir bäst, när den visar sig i stora former, så är Selma Lagerlöfs diktning i sitt rätta element, när den behandlar stora, isynnerhet tragiska motiv. Munterheten intresserar henne föga, och humor är henne främmande. Därför drar man aldrig på munnen på ett enda ställe vid läsningen av hennes böcker. Där gäller allting allvar, ett allvar, som ibland kan vara ganska tungt, men som är starkt och stärkande.

*

År 1897 på våren reste jag till Italien. Året förut hade jag följt min son Lennart till Venedig, där han sammanträffade med sin bror Holger, som redan hade varit ett halvår i Florens för att studera sång.

Min resa 1896 hade varit helt kort. Egentligen hade jag inte tänkt följa Lennart längre än till München, men frestelsen blev för stor, då jag var så nära Italien, att jag inte kunde motstå att fara över Brenner. I Verona stannade vi blott ett par timmar och togo då en vagn för att hastigt kunna få ett intryck av staden.

Det var en strålande solskensdag, då vi kommo ut på Piazza d'Erbe, där många människor rörde sig i de mest olika dräkter bland de säljande, som sutto vid sina stånd med blommor och grönt. Husens fasader, som vette ut mot platsen, äro till en del inlagda med mosaiker och dekorerade med färger, och hela detta skådespel av gammal arkitektur, brokiga dräkter, livligt folkvimmel, där man blott hörde det skönt klingande italienska språket, gjorde ett så starkt intryck på min gosse, att han blev alldeles tyst. För knappast en dag sedan hade vi vandrat i München under hällregn och endast sett dimmorna över den stora slätten och lyssnat till tyskt tungomål. Nu skedde förändringen så snabbt som genom ett trollslag. Lennart tyckte nästan, att alltsammans var en operaföreställning, arrangerad för tillfället, och kunde inte riktigt vakna upp till verkligheten. Också finns det kanske få platsen, som gör ett så fylligt, italienskt intryck på den främmande som just Verona och i Verona den underbara Piazza d'Erbe.

Då vi nådde Venedig, var min son Holger oss till mötes. Han visste inte, att jag hade följt med Lennart, och medan jag låg kvar i gondolen, skyndade denne sig in för att få reda på Holger, som vi inte hade funnit vid ankomsten. Han hade kommit in på stationen en annan väg och kom nu ensam ut för att söka sin bror vid gondolerna.

Då han fick syn på mig, som han inte visste skulle vara med, utbröt han i ett ganska högljutt jubel, och vi omfamnade varandra. Bredvid min gondol låg en lång rad med gondoler, väntande på passagerare. I den, som låg närmast, vände gondolieren sig till mig och frågade: »Är det er son?» Och då jag svarade jakande, gick det som en löpeld från den ena gondolen till den andra: »Det är hennes son! hennes son! Hennes son» — varpå alla gondoliererna utbröto i en livlig applåd. — Det kan man kalla att taga del i andra människors glädje. Vem har tid till något sådant här uppe i Norden?

Mitt uppehåll i Venedig blev denna gången mycket kort. Mina söner begåvo sig till Florens, och jag återvände till Uppsala.

Först nästa år 1897 reste jag ner till Tyrolen på våren. I Bozen skulle jag sam-

manträffa med mina söner, som kommo från Florenz, och vår mening var att emot hösten draga till Rom, där min man skulle möta oss, för att vi alla tillsammans där skulle tillbringa något år. Vi stodo nämligen i begrepp att lämna Uppsala för att flytta till Stockholm, och vi hade tänkt att som en övergång leva ett eller ett par år i Italien. Men allt blev så helt annorlunda, än vi hade tänkt.

Vid pingstiden ankom jag till Bozen, den lilla staden, där jag så många gånger har varit och som har blivit mig mycket kär. Från många olika håll har jag kommit in i Italien: över Simplon och S:t Gotthard, längs Rivieran över Genua och från München över Brenner. Ingen väg har synts mig så hänförande vacker som denna sista.

Alltid när jag varit i München, har jag haft regn, och det är kanske därför, den gamla tyska staden har efterlämnat ett ganska melankoliskt intryck hos mig trots dess egenomliga arkitektur, dess vackra kyrkor med den utmärkta kyrkmusiken och det rika pinakotetet, där man har så många gamla mästerverk att beundra. Från själva München ser man inte alperna. De ligga för långt borta, och de tyckas skicka allt sitt dåliga lynne ner över den stora slätten, på vilken München är belägen. Klimatet där har de nordiska ländernas alla obehag med regn och dimmor. När man så reser söderut, genomfar man de första timmarna det vidsträckta slättlandet, men sedan visar sig plötsligt något, som ser ut som stora moln vid horisonten. De bli betänkligt flera och kompakta, och de röra sig inte ur fläcken. Småningom förstår man att det inte är moln. Det är berg. Det är Alperna! — Varje gång jag åter ser dem som en vision högt genom luften, så småningom förtätas och slutligen resa sig framför mig i hela sin imponerande storhet, känner jag samma jublande glädje fylla hela min själ. På andra sidan ligger Italien! — Färden över Brenner är något av det mest storartade, man kan tänka sig. De mest omväxlande bergformationer avlösa varandra. Vita vattenfall rasa ner i avgrunderna, vidsträckta gröna alpängar lysa i blomsterprakt. På de mest oväntade ställen tronar riddarborgar eller kloster, som se ut som märkvärdiga leksaker i de väldiga naturomgivningarna. Medan tåget rusar fram, slingrande sig emot höjden, skyndar man till de motsatta fönstren för att inte gå miste om att se allt det underbara, som möter en. Och så upphör småningom mänskliga boningar: skogarna, ängarna, allt förefaller så besynnerligt stilla. Man är uppe på det högsta krönet av berget vid Brennerbad.

Vid pingsttiden låg ännu djup snö däruppe. Men nu går det nedåt, och ju mera man nalkas Bozen, desto fortare förefaller det en, att tåget stormar söderut. Tidigt på kvällen har man nått Bozen.

Nere i Adigedalen ligger staden vid floden. Bakom den lyfter Dolomiterna sina väldiga fantastiska former, där Schlern står som en ointaglig gränsvakt och Rosengartens taggiga konturer efter solnedgången flammar som röda nejlikor. Mot söder sträcker sig Adigedalen så långt ögat ser som en oändlig vingård, där rankorna hänga svävande i girlander, och på båda sidor omgiven av berg. Först en rad med gröna höjder, där slott, kyrkor och kloster äro belägna, och där bakom de höga bergen, som-

liga med snö på toppen. Till vänster är det Dolomiterna med sina farliga höjder och avgrunder, till höger de sköna Mendelbergen, så starkt besökta av turister och med en rikedom av småbyar vid fötterna. Där ha många gamla Tyrolerfamiljer uppbyggt sina stolta slott.

Den vackraste promenad jag har sett i världen är den man har på »die Wassermauer» i Bozen, varifrån man ser ner över Adigedalen till Venedigs berg, som blåna i fjärran. Ord kan inte beskriva den oändliga omväxling av färger, ljus och skuggor, som avlösa varandra över de olika bergmassor, över vilka det vidsträckta himlavalvet skickar strålar och molnmassor. Nu på våren doftade hela luften av vinet, som blommande. Det finns intet, som så särskilt är Söderns doft som den. Den formligen berusar en andligen.

År 1897 var det ännu fred i Europa. Man kunde helt hängiva sig åt glädjen över naturen, som så rik och ymnig som alltid vaknade till en ny vår.

Jag tog in på Hotel Greif, det gamla hotellet vid piazzan, där domkyrkan ligger, och där Walter von der Vogelweides staty står mellan stensvanorna på den evigt risslande springbrunnen. Hotellet har gamla traditioner och värdinnan, Frau Emmy, som ännu inte var gammal, gick alltid vid middags-tid från bord till bord för att hälsa på gästerna, fråga om maten var till behag och önska »gesegnete Mahlzeit».

Hotel Greif var liksom en knut, där resande från olika ställen togo in.

Där utanför vimlade det av postvagnar av alla storlekar och sorter. Turister från alla håll gjorde halt vid Greif, innan de drogo upp i Dolomiterna, reste till Mendel eller kommo söder ifrån på resa upp till bergen norr om Bozen. I de stora ljusa matsalarna på hotellet eller på piazzan, där man åt sin utmärkta måltid bredvid mycket olika människor, som här samlades ett ögonblick för att snart spridas åt alla håll. Allra mest vimlade här av unga, nygifta par, som gjorde sin bröllopsresa i dessa härliga nejder. Jag vet inte, vad som låg i luften och som påminde en om Wilhelm Meister och hela romantikens tidevarv, då ännu människor åkte i sin egen vagn med bjällror på hästarna, matkorgen på vagnsätet och hela ungdomens sorglösa äventyrlust till reskamrat. I sol och mån-sken var det lika vackert utanför hotel Greif, där all servering utfördes av en mängd unga, vitklädda flickor, och där militärmusiken om kvällarna spelade under de höga oleanderträden.

Medan jag väntade på, att mina gossar skulle komma från Italien, begagnade jag tiden att göra utfärder och vandrade bland annat den långa vägen upp till Oberbozen, som jag har skildrat i mina danska minnen, varför jag inte upprepar det här. Pingstdagen började alla klockor ringa klockan fem på morgonen, och då jag tittade ut, var piazzan redan myllrande full med folk, både från staden och landet, som skulle gå i första mässan.

Domkyrkan med sina orangefärgade och gröna tegelplattor ligger mitt emot Hotel Greif, och där har jag hört den skönaste kyrkomusik. Orkestern var utmärkt dirigerad, och aldrig har en kör gjort ett så himmelskt intryck på mig, som när barnen där utförde en del sånger. Också funnos här utmärkta predikanter, och man fick intryck av att tyrolerna äro ett folk, som gärna går i kyrkan och vars andakt inte blott inskränker sig till kyrkobesöken. —

År 1897 fanns ännu ingen av de små

Välj IDUN 1922!

K V Ä L L A R P Å P A R K E T T

Gösta Ekman i "Kungens dansös".

BARBARA CAMPANINI ELLER "KUNGENS dansös", dansade häromkvällen fram över Svenska teaterns tiljor, och där kommer hon, av allt att döma att dansa i månader. Ty komedien med detta namn av de två dramatiska furnissörerna Rudolf Presber och Leo Walter Stein — är ej den sist nämnde för övrigt fader till åtskilliga mer eller mindre lyckade operett-texter? — har tillagats med all möjlig hänsyn för den publik, som vill ha en för sina tankar och nerver ej maktpåliggande förströelse. Här finns fart och omväxling i varenda akt, upptåg, dans, skrik och skratt, kostymprakt och dekorativ charm — alltsammans ytligt serverat, men serverat med god blick för vad som gör sig i rampljus.

Handlingen är ej fullt så tunn som kejsarens nya kläder, men bra nära. Kung Fredrik II av Preussen låter med fångskjuts hämta den italienska ballerinan Barbara Campanini, för att anställa henne vid sin operabalett, men monarken kan ej motstå hennes personliga tjuvsningskraft, följaktligen blir hon den mäktiges älskarinna.

Så far kungen ut i schlesiska kriget, älskarinnan gör under tiden stora skulder, faller i onåd, avskedas. Efter ett trettioårigt återse kontrahenterna varandra på slottet Sans Souci, han, "alte Fritz", en bruten gubbe men med vishetens och ryktets gloria kring sin krumma gestalt, hon ännu ung, fager och gnistrande av temperament. De uppliva den flydda tidens gemensamma minnen, den store Fredrik blåser flöjtsolot, som han spelade vid deras första möte, hon dansar en sista gång efter melodien och de skiljas — för alltid.

Detta är ju inte mycket för fyra akter, men författarna ha fyllt ut handlingen med en hel rad teatertricks, så att underhållningen räcker till sista ridåfallet. Slutakten är för övrigt bäst. Där har kommit en sann dikts fläkt över alte Fritz' gestalt och scenerna balanseras förträffligt av den kärva humorn i kungens repliker å ena sidan och dansösens ömma kvinnlighet å den andra.

Fru Erastoff är strålande; hennes fågning, im-

järnvägar, som nu leder ut till alla de många småbyarna i Adigedalen. Man åkte på postvagn eller diligens, och det var en munter tur, man då hade att tillryggalägga i öppen vagn med kusken i tyrolerdräkt med blommor eller fjädrar i hatten och bjällror på hästarna.

En av de små byar, som ligger på slutningen under Mendelbergen, heter Eppan.

Då jag och mina gossar slog oss ner där, bodde vi till att börja med i Eppanerhof, en gammal gästgivaregård, belägen i vinlandet mitt i en stor städgård. Vi hade då möjlighet att se oss om åt alla håll och besöka de olika slott, som resa sig, det ena högre upp än det andra, på bergsslutningarna. Dagen efter vi voro in-

pulsiva kraft, tjuvpojksaktiga uppsluppenhet, sydlandska raseri och kattaktiga mjukhet förena sig till en prestation av hög konstnärlig rang. Ej minst beundransvärt är det blixtnabba sätt, varpå hon talar den med italienska glosor inmängda dialogen. Det torde ha varit mycken tunggymnastik innan hon nådde färdigheten. Herr Ekman kan räkna sin Fredrik II som den främsta av sina kungagestalter. De första akternas unga, stränga monark och den sista aktens äldrande furste, prövad och visdomsgjord av många krigsår och djupgående filosofiska studier — båda livsskedena och mest det sista fingro en mästerlig karaktärisering.

De många birollerna gavs värdat. Uppsättning och regi: stor honnör!

Ivan Hedqvist är återbördad till Dramatiska teatern som gäst, en lycklig återgång för teatern,

nes intagande egenskaper som kvinna, får en motsvarande livaktig och fin tolkning av fru Zanderholm, frkn Magda Holm, hrr Winnerstrand och Bergvall. Hr G. Hillberg är den vanlottade, ty den komik som den pedantiske Nigel Bellamy bör utveckla i sitt pedanteri saknar han fullständigt.

På Blancheteatern, som fortfarande hävdar sin ställning som en utmärkt komediscen, går ett franskt lustspel av Felix Gaudera, "Kammarfrun", vars innehåll står rätt långt under oskuldslivn, men som tack vare ett klokt och fint spel roar utan att chokera. Det är i främsta rummet fru Alice Eklunds glänsande talang som comédienne, vilken återigen gör sig gällande. Varje vågad replik, varje ömtalig scen förstår hon att balansera på gränsen av det farliga så att intrycket blir något naivt älskdet anstötliga. Det är gauloiserie i dess finaste form och sällsynt under vårt himmelsstreck. Herrar Eklund, Friedmann och fröken Julinder bidraga för-tjänstfullt.

Vasateaterns repris av det amerikanska lustspelet "Annonsera" blev lyckad. Albert Ranft själv uppbär annonsentusiastens roll med sprudlande fars-humor och därmed är framgången given.

*

Konsertlivet florerar med den växande vintern. Kempffs pianoaftnar ha varit musikaliska högtider, J. Manéns violinaftnar likaså. Och Konsertföreningen uppför Brahms symfonier i följd. Den stora tonkonsten är således rikt företrädd just nu.

ARIEL.

Scen ur slutakten i "Kungens dansös".

för publiken och för konstnären. Mätte gästspellet bli långvarigt! Och det kan man väl hoppas på sedan det visat sig att hans fonetikprofessor i Shaws kvicka satir "Pygmalion" fortfarande är lika sprudlande av vitalitet och djärv spydighet som tillföre. Hans motspelerska fru Kollhoff i Lizas, "rännstensungens", roll ägde också den rätta musten och när så fordrades gracen och kvinnligheten. De två bildade verkligen en ypperlig artistisk konstellation, som man har odelad glädje av att se lysa på Dramatiska teaterns eljes rätt molnhöljda himmel. Vore det ej lämpligt att låta den utmärkte skådespelaren få framträda även i "Taifun" och "Dunungen", två hans allra bästa roller. Det bleve säkert några utsälda hus.

Mindre dramatiska teatern har med den engelska komedien "Jokern" av H. Marsh Harwood fått upp en god triumf. Den roliga handlingen, som rör sig om en av sin man försummad söt hustru och de förvecklingar hon inlåter sig på för att vinna en ny make, vilken bättre uppskattar hen-

stallarade på Eppanerhof, inbjöd värden oss att följa honom. Han ville visa oss något vackert. Vi vandrade ner genom vinlandet, som uppfyller hela den breda Agdigedalen. Runt om den lyfte sig de olika väldiga bergmassorna i vårens dallrande solsken, här och där pudrade med snö på topparna. Bredvid oss risslade en av de många bäckarna, som vattna dalen, slingrande sig med sitt kristallklara vatten i de roligaste bukter och fall.

Då vi hade kommit ett stycke bort ifrån gästgivaregården, stannade värden framför en liten kyrka, som var byggd på ett entablement och låg något högre än vägen.

(Forts.)

Edith Erastoff i "Kungens dansös".
Almberg & Preinitz foto.

SVENSKA KONSTGLAS OCH MÖBELTYG

TVÅ GAMLA SVENSKA TEKNIKER, SOM KOMMIT TILL HEDERS IGEN

Från Orrefors: glaslet graveras. I denna konst ha våra svenska konsthantverkare uppnått en förvånande skicklighet.

En brännvinsflaska, som påminner om de nu så uppskattade Gustaf III-flaskorna och kostar en obetydlighet. Komp. av Hald.

En detalj, som visar ett av mönstren i den handvävda damasten. En möbel med detta möbeltyg har beställts av ett stort Stockholmskonditori.

Ett moment ur glasets långa tillblivelsehistoria: glaslet blåses.

Det färdiga resultatet av konstnären och konsthantverkarens skicklighet: en graverad praktpjäs med fyrverkerimotiv, komponerad av Hald. Utställd i N. K.

NORDISKA KOMPANIET HAR NU EN mycket uppmärksam utställning av Orreforsglas och samtidigt kan man på firmans textilavdelning i dessa dagar få se vackra prov på en annan äktsvensk konst, som också kommit till heders. Fru Thyra Grafström har på sin livaktiga ateljé satt i gång med tillverkning av handvävd linnedamast till möbeltyg och utställer flera rumsinteriorer och enstaka pjäser, där klädseln utgöres av detta solida och varaktiga material. Så märker man sals- och salongsstolar med mönstret »granatäpple» i olika färger, en vacker chippendalestol är klädd med en dekorativ damast, kallad »bandrosett», och

för Hablé Frères nya konditori Birger Jarls-gatan 18 har arkitekt Norberg gjort en distingerad möbel, vartill fröken Hildegard Dinclau komponerat ett smakfullt rococomönster i rött och gult. Några Karl Johansmöbler äro klädda med vanlig damast i rött eller gult, det brungula tyget på en mörk rottingmöbel har guldskitningar som gammal gyllenduk, och den gulbruna damast, vari riksvapnets tre kronor ingår som dekorativt motiv och som svenska legationen i London beställt för en hallmöbel, är ett utsökt prov på gediget och förnämt svenskt damastväveri. Utställningen förtjänar att ses av alla som intressera sig för hemkultur — och vem gör inte det? R.

En urgammal svensk teknik till heders igen: handvävd linnedamast som möbeltyg. Möbeltyget på denna barockstol har ett fågelmönster i rött och vitt.

KONSTNÄREN OCH VERKET

OSSIAN ELGSTRÖM SOM BÄRARE AV EN NY PRINCIP — AV LUDVIG NORDSTRÖM

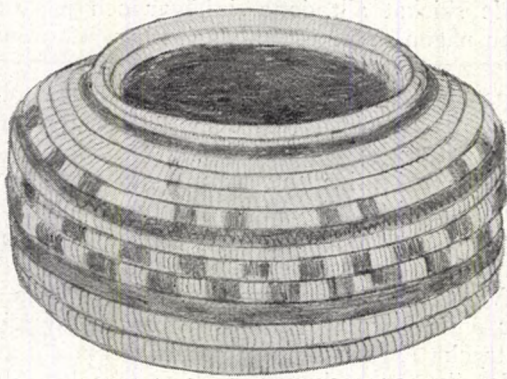
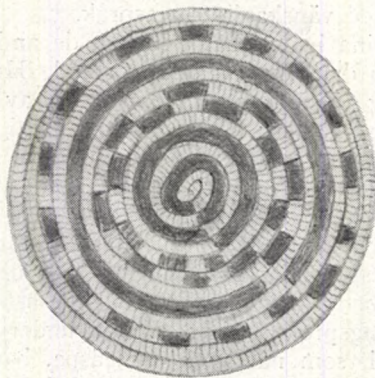
Ossian Elgström i eskimådräkt.

I.

INOM DE SENASTE TRETTIO ÅRENS svenska teckningskonst är det framför allt tre namn, som framträda: Albert Engström, Oscar Andersson, Ossian Elgström. Dessa tre namn beteckna en tydlig utveckling i bestämd riktning, från ett lyriskt-impresionistiskt teckningssätt till ett intellektuellt-kompositoriskt. Engström är den rene lyrikern och individualisten, Oscar Andersson är redan i färd med att befria sig från lyriken och ser mera kallt och intellektuellt på motiven, med Elgström är varje spår av lyrik försvunnet, och kompositionen, den intellektuella, objektiva blicken är allhärskande.

Men därmed är också den rena yrkes-skickligheten på marsch. Man har alltid beundrat Engströms teckningar, men man har icke klagat för sig, vad man beundrat

i dem. Det är inte den artistiska skickligheten, som där slår an, det är den naiva, direkta blicken, uppfattningen. Som rent yrke, som kunnighet når han inte upp till vare sig Oscar Andersson eller Elgström. Som ren kunnighet står Elgström högst. Detta är, vad man kanske först tvingas medge, då man studerat igenom hans i höst publicerade stora praktverk: »Människor och andar», och en blick på hans utveckling skall visa, hur han i sina arbeten på ett säreget och högst intressant sätt avspeglar det inbrytande 20:de seklets andliga huvudtendens.

Lapsk grantågeask, avritad av Elgström.

II.

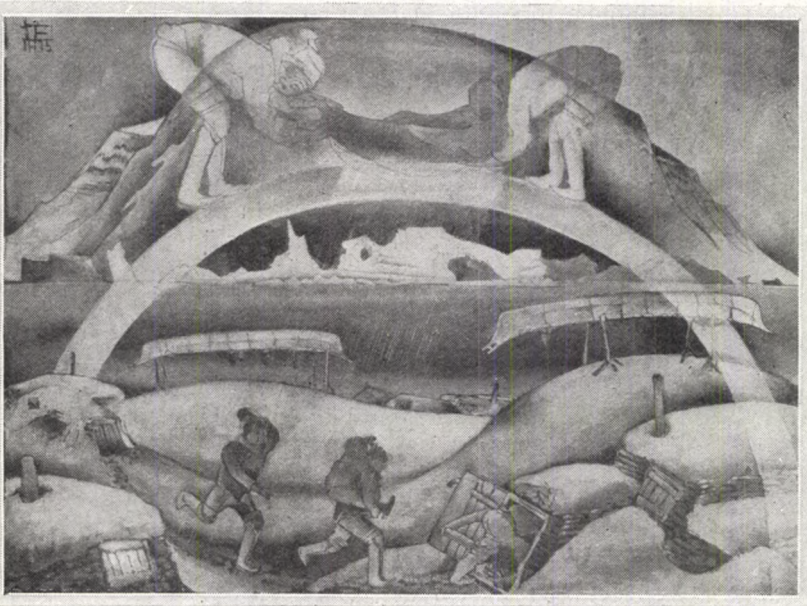
Med läsarens tillåtelse skall jag först kasta en blick på den originelle konstnärsproduktion Född år 1883 genomgick han akademien och började 1905 framträda för allmänheten genom teckningar i »Strix». År 1911 utgav han så en första bok: »En fantasiens blomsterkvast», med historier à la Poe och Wells. Redan 1914 var han emellertid inne på det område, där han sedan skulle göra sin hittills största insats, de arktiska folkens mytologi och etnografi; i och med »Lappska myter», följda 1916 av »Moderna eskimåer» och 1921 av »Karesuandolapparne» samt »Människor och andar».

Narvik, originalteckning för Idun av Ossian Elgström. "En teckning klar som kristall".

Denna utveckling, som fört honom från den svenska skämtpressens vanliga område, bonden och kologen, till eskimåer och lappar, har skymt bort, genom motivens exotiska karaktär, vad i hans konstnärliga utveckling verkligen ägt rum. Vad som ägt rum är precis detsamma, som fick uttryck ett par decennier tidigare hos fransmannen Gauguin, då denne lämnade Paris för Söderhavs-öarne. Och som hände, då hela den moderna europeiska konsten kastade sig över all primitiv konst, från grott-konsten upp till egyptierna, perserna och assyrierna. Den enda svenska konstnär, som genomlöpte samma utveckling var Elgström, och han gick, konsekvent, som nordbo till lapparna och eskimåerna. Detta påminner om engelsmannen William Morris, vilken, då han sökte sig tillbaka till den engelska kulturens källor, stannade hos Homer och islänningarna. Elgström stannade hos eskimåerna och lapparna; medan bara en enda annan konstnär fann tillbaka om inte till den klassiska källan, som vi aldrig haft, så till den klassicistiska, och det var Yngve Berg, jämte Elgström den mest betydande av den unga teckningskonstens representanter.

Det för publiken intressanta i denna marsch till den primitiva konsten ligger i dess psykologiska motivering. Konstnärerna sökte hos de primitiva ingenting annat än befrielse från sig själva, från den i dopet som faddergåva undfångna 1800-tals-individualismen. De kände, att i den rådande formeln: naturen, sedd genom ett temperament, fanns en sak för mycket: temperamentet. De ville fram till naturen, men hela konsthistorien från renässansen var individualistisk konst, och de trängde sig

Ur Elgströms eskimåmyter »Människor och andar». Texten lyder: Regnguden är en gammal man, oförmögen att reda sig själv, han är så gammal att hans hustru då och då får lägga ett dun på hans mun för att se om han ännu lever, han måste i övrigt passas som ett barn och det skinn han ligger på måste ofta skakas. Detta gör hans hustru och dotter. Stående på regnbågen skaka de det våta brittskinnet över jorden och regnet faller...

IDUNNS FÖLJETONG

LUCIA. AV MATILDE SERAO.

ÖVERSATT FRÅN ITALIENSKAN AV ERNST LUNDQUIST.

(Forts.)

CATERINA SATT TYST OCH LÄSTE eller låtsade läsa i sin anteckningsbok. Det var en liten bok med chagrinpärm och namnet *Nini*, som hon fått av sin man föregående dag. Andrea hade blivit mera öm och kärleksfull på den sista tiden, och hon njöt därav på sitt sätt, med stilla tillfredsställelse, utan känsloutbrott. Då de voro ensamma i sitt rum, tog Andrea henne i sina armar, bar henne runt omkring i rummet som en docka, kysste henne och viskade: "Nini, Nini" — alltid Nini. Ibland blev han rörd under dessa utbrott, och hans röst darrade. Aldrig mera skrattade han sitt skallande skratt, som fyllde hela huset med munterhet. Kanske var det för deras gäster, som nu varit hos dem i fjorton dagars tid. Andrea hade alltid haft en kvinnas finkänslighet på botten av sin karaktär, det visste Caterina. Gentemot dessa båda sjukliga varelser, Alberto, som alltid blev orolig för den obetydligaste hackhosta, och Lucia, som ständigt led av nervositet, än latent och än fullt utvecklad, kvävde Andrea varje yttring av hälsa och

välbefinnande. Av grannligheten visade han sig ej smeksam mot sin hustru; Alberto kysste aldrig Lucia, så att andra sågo det, och till sist kysste ej heller Andrea Caterina i deras närvaro, då han gick bort. Det var kanske därför han, då de voro ensamma, greps av denna kärleksentusiasm, för att hålla sig skadelös för den tid han tillbragt på fyra månader med vänskapligt samspråk.

Caterina hade tråkigt liksom de andra åtta eller tio damerna av hennes stånd. Hon förstod sig föga på denna exposition av kvinnliga handarbeten: dessa grova, gulaktiga, orna strumpor, stickade med rostiga stückor, dessa linnen, som varit under arbete ett halvt års tid, med långa, klumpiga stygn, illa veckade och strukna, en lockmat för flugorna; eller dessa ändlösa virkningar, lösa och slankiga, med långa maskor, eller konstmässiga stoppningsprov av hår, riktiga underverk av tålmod, som narra en att gäspa, bara man ser dem. Det var skolorna på landet, som hade skickat allt detta, i högar och packor, utan någon ordentlig katalogisering. Caterina

med sin medfödda kärlek till fint, vitt, doftande linne kände nästan kväljningar vid att gå och se på dessa saker, vilkas renhet var mer än tvivelaktig. I skolan hade de endast fått lära sig lyxarbeten, att brodera i guld, silver och sniljor, förfärdiga venezianska spetsar. Vad förstod hon sig på strumpstickning och stoppning?

Medan detta sammanträde pågick med sina vardagliga förhandlingar, vilka dock skulle ha en viss akademisk och officiell prägel och medan författarinnan kom med det praktiska rådet att sätta i gång en subskription för att förse fattiga skolbarn med material till handarbeten, var Caterina med sina tankar på annat håll. Hon önskade, att hon varit hemma i Centurano, där allt var överlämnat åt tjänstfolket. Giulietta var omtänksam, men hon kunde ej räcka till överallt. Korben gjorde bara vad han själv ville. Nu, medan Lucia och Alberto voro deras gäster på landet, intresserade Caterina sig mer än vanligt för matlagningen. Bägge hade klen mage, de måste föra en helt annan diet än Andrea och

längre bort, till det primitiva, som hade en enda stor avgörande kvalitet: saklighet.

Har man förstätt denna den modärnaste konstens lidelsefulla längtan till sak, har man nyckeln till dess hemlighet, och därmed till hemligheten i Ossian Elgströms hela konstnärliga insats. Jag vågar den satsen, att ingen svensk modärn konstnär offrat mer på att nå denna saklighet än han. Ser man på hans plansch-verk, finner man, att de aldrig uttrycka stämningar eller känslor, de uttrycka handlingar, vilja, dramer, där konstnären alltid underordnat sig ämnet, icke som i 1800-talsimpressionismen, låtit ämnet uttrycka konstnären, låtit, för att citera en känd formel, landskapet bli »ett självständigt». I den modärna konsten frågar man därför inte heller efter konstnären, utan efter verket, medan i 1800-talskonsten man aldrig frågade efter verket utan efter konstnären; vilket skapade den sjukliga överproduktion av »originalitet», som slutligen utmynnade i rena bluffrörelser som t. ex. det mesta av futurism, att nu icke tala om dadaism o. d.

III.

Titta nu på en av planscherna i »Människor och andar!» Den har vid sidan en tryckt text, som ger det drama, vilket illustrerats. När man läst texten, har man att på bilden följa förloppet, och Elgström har, följande eskimåernas teckningsätt, indelat bladet i olika plan, vart och ett återgivande en akt i dramat. Varje blad är med andra ord en hel livshistoria som en hållristning.

Studerar man nu dessa blad, skall man — om man lyckas bortse från motiv och miljö — ovillkorligen komma att tänka på, att här har man mycket av vad som framställdes av de primitiva holländarna, eller bland fransmännen av en Callot o. s. v., stora, hela scener ur livet. Och den utvecklingen är ingalunda otänkbar, att en

Elgströms konst kommer att gå över holländarna fram till vårt eget liv, ty att konsten, efter en sträng skolning i saklighet hos de primitiva, nu är på väg till samtiden, börjar bli allt påtagligare; och vi torde ha att vänta oss en grundligt upprepansad naturalism eller realism.

Vad en dylik realism kan väntas börja i för ända har jag velat visa genom att här avtrycka Elgströms utsökta pennteckning av »Narvik», en teckning, så klar som kristall, så kall som is. Och därför så härligt välgörande efter impressionismens sängkammarljumma teckningsätt.

I denna bild kan varje läsare lätt uppskatta just den vackra, hela och slutna kompositionen, där inom det stödjande bergets konturlinje alla ytor och linjer strängt sammanhållas i en likaledes stödjande och stigande rörelse, lika klart uttryckande naturens och logikens enkla lagar som t. ex. inom skulpturen en Milles uttrycker deras motsats, d. v. s. den rena förnuftsvidrigheten genom att alltid placera det tyngsta högst och det svagaste underst, vilket kommer ens känsla för tingens lagbundenhet att vrida sig i kval och resa sig i protest.

Betraktar man återigen Elgströms eskimåteckningar, slås man av den i svensk teckningskonst enastående volymen av figurer och rörelser, som där möter ögat, och det är just här, som hans överlägsna skicklighet har sitt huvudfält. Människo-teckning, det var just 1800-talets svaga punkt, och tillbaka till människo-teckningen är det konsten är på väg. Att uttrycka en »stämning» går för sig med naturen, men blir lite kinkigare med människor. Därför nödvändigheten av en skola i saklighet, i objektivitet. Elgström har nu en fabulös förmåga att röra sig med alla slag av mänskliga rörelser, och det är på denna punkt han överträffar sina föregångare Engström och Andersson, vilkas värde låg på annat håll.

Här, i återgivandet av människan och det mänskliga i alla dess former, framstår Ossian Elgström som en portalfigur till ett nytt skede i svensk konst.

IV.

Ett av de sorgligaste konst-arven från 1800-talets slut är uppfattningen av konstnären som en ointellektuell varelse. Den ringaste kännedom om konstnärer visar, att denna uppfattning är falsk, och den ringaste personliga bekantskap med konstnärer visar, att de i regel äro intellektuellt synnerligen livaktiga människor. Ett klassiskt exempel är ju Gavarnis allt uppslukande intresse för matematiken.

I hans senaste bok »Karesuando-lapparna» kan man konstatera, att Ossian Elgström inte endast är en man med intellektuella intressen utan till sitt väsen — liksom varje verkligt modärn konstnär — ett stycke av en allvarlig vetenskapsman. Han har inte bara ritat lapparna, han har i grund studerat deras liv, deras bostäder och husgeråd; och han visar här, hur sakligheten gått den modärne konstnären i blodet.

Detta gör, att varje modärn människa, som bärs av tidens längtan efter verklig kunskap om den värld, vi leva i, ser med hopp och förväntan mot just sådana konstnärer som Elgström. Man förstår, då man överger det gamla »monografiska» 1800-talsättet att se varje konstnär isolerad och i stället ser dem i grupp, att hos dem alla arbeta krafter, vilka skola skapa verk, som skola i bilder av sträng saklighet, kunnskap och logik tolka världen för oss, och bland de mest lovande tecknen på denna konstnärliga renässans här som i andra länder intar Ossian Elgström en av de mest framskjutna platserna, och därför bör allmänheten allvarligt studera, vad som redan föreligger av hans hand.

med mycket lök och mycket smör blir icke alls någon billig rätt. Om Ni däremot använder

SVEA VÄXT

ställer den sig betydligt billigare samtidigt som smaken är densamma

ENSAMAGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSSBERGSGATAN 39.

L. SWENSONS
helförsilvrade prima
Bord-, Dessert-, Smör-,
Ost-, Frukt- och Kräft-
KNIVAR

Observera stämpeln:
L. S.
Handpolerade
Nr 12

Erhållas i alla juvelerare-
och bosättningsaffärer.

Weydes äkta
Eucalyptusolja

är det mest verksamma medlet
mot Reumatism, Gikt, Styvhet i
lederna m. m. Erhålles i Parfym-,
Färg- och Kemikalieaffärer

Weydes Tekn. Fabriks A.-B.
Norrköping

hon, som åto blodiga biffstekar och uppfriskande sallader. Till och med fisk var det svårt att få här i Caserta, som icke låg vid havet; fisken kom från Napoli eller Gaëta och var icke alltid färsk. Och nu under alla dessa fester och banketter, då alla hotell voro fulla av folk, försvunno matronorna på torget i ett nu. Korben, monzu Giovanni, med vilken hon höll rådplägning varje morgon, skakade skeptiskt på huvudet vid varje förslag och sade: "Om jag kan få det! Om det finns på torget! Om det inte redan är borttaget!"

På dessa kinkiga problem tänkte Caterina, medan furstinnan Caracciolo bad damerna skrida till votering; det var fråga om att välja en vice ordförande. Caterina var alltid rädd att icke kunna träffa Lucias smak. Hon hade låtit iordningsställa åt henne ett vackert rum, ljusst och friskt, med pompadour-cretonne på möblerna och fullt av sådana prydliga småsaker, som Lucia tyckte om. Men hon var rädd, att Lucia i hemlighet saknade sin bönpall, som hon hade fört med sig från sitt flickrum till sitt nya hem vid via Bisignano; en eftermiddag, då Alberto och Andrea hade gått ut för att promenera, hade Caterina kommit in i Lucias rum, och då hade hon funnit henne knäböjande på en stol, som hon brukade i skolan. Om hon i samråd med Alberto kunde skicka Peppino till Napoli för att hämta ut bönpallen till Caserta och bereda Lucia en angenäm överraskning? Det kunde då inte vara så svårt att åstadkomma, och hennes väninna skulle säkert bli mycket glad.

"Signora Lieti, vill ni komma och rösta?" frågade furstinnan Caracciolo i blid ton.

Utän att egentligen veta, vad hon gjorde, skrev Caterina det namn, som händelsevis föll henne in, på sin sedel, rullade ihop den och gick sedan och lade ner den i kristallbägaren. Hon återvände till sin plats och såg på sin klocka. Det var sent; de hade suttit där i tre timmar alldeles i onödan.

Hemma däremot var det mycket, som hon skulle kunnat uträtta. Tvätterskan hade kommit med en stor tvätt, och Caterina lämnade aldrig ut linnepersedlarna till strykerskan utan att först se efter, att inga knappar eller band saknades. Det var nytt linne, men hon misstänkte, att tvätterskan använde soda, ty hon hade flera gånger påträffat små hål i de holländska lärftsskjortorna. Hon hade sedan sagt det till henne, men hon hade svurit på, att hon ej begagnade sådana konster, utan bara använde lut och såpa.

Det uppstod en viss rörelse bland damerna. Resultatet av omröstningen var obestämt, en högst besynnerlig röstsplittning hade ägt rum. Var och en av damerna tycktes ha röstat på sig själv eller på sin närmaste granne, alldeles på måfå. Principessan läste upp varje ny röstsedel med ett överseende småleende. Det var en spirituellt dam med skarp iakttagelseförmåga. Hon uppmanade damerna att rösta om igen och laga att de blevo ense om ett namn, så att man skulle kunna komma till något resultat. Nu bildade sig små grupper, mellan vilka överstens hustru gick omkring och talade med jurydamerna.

"Signora Lieti, vad säger ni om Caserta-representantens fru? Det vore bäst att förena sig om ett namn."

"Jag röstar gärna på henne. Räcker sammankomsten länge?"

"Tala inte om det, det är en tortyr. Ni kan tänka er, jag skall i dag ta emot de högre officerarne, min man väntar på mig där hemma, och han är säkert ond. Ä' vi således ense om namnet?"

"Ja, men om det kunde gå litet raskt...?"

"Ingen kan önska det innerligare än jag."

Andrea, Alberto och Lucia gingo fram och tillbaka i lantbruksutställningen. Klockan

Tänk på Blomsterfonden!

Överraskande
resultat
nås alltid med
**GAHNS
TVÅLAR**

Hemkonsulenten IDA HÖGSTEDT

uttalar sig i tidningen IDUN 13 november på följande sätt:

"Vid bakning utan jäst har

RUMFORD BAKPULVER

använts, och har detta på ett utmärkt sätt motsvarat alla förväntningar i den vägen".

"Sällsamt fascinerande..."

Från början till slut intressant" skriver Stockholms Dagbl. om *Ernst Zahns* senast till svenska övers. bok "CLARI-MARIE". Häft. 6 50, inb. 8.75, halvfr. band 16 kr **Lindblads Förlag, Uppsala.**

De finaste
Julgransprydnader

äro Glittrande Snöbollar, som fyllas med karameller, nötter etc. i storlek 6, 8 och 10 cm., vardera ett dussin (tills. 3 duss.) kr. 6:— mot postförskott. Portofritt. **Kylbergs Export & Import, Malmö 7.**

Putsa, putsa, Röda Björn!
Då blir blankt i alla hörn.
Aldrig mera sura miner!
Se hur varje handtag skiner
och hur kopparkitteln lyser.
Köksan gnolar, matmor myser.
Putsa, putsa, Röda Björn!
Då blir blankt i alla hörn.

Röda Björns metallputs, pulver och flytande
säljes överallt.

**PARADIS DUNTÄCKEN
PARADIS MADRASSER**

göra sängkammaren till ett paradys. Begär katalog!

**I. SVENSSON
& BOURGHARDT
GÖTEBORG**

**TÄCKFABRIK
FJÄDERRÄNSERI**

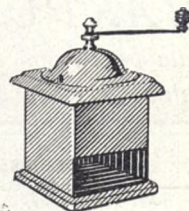
Tel.: 27 40, 54 46, 170 33

Nytt! Nytt!

Hur grovt, hur fint som hälst! Ny, solid konstruktion med förbättrat malverk samt jämn och behaglig gång!

Mal Edert kaffe i

"Guatemala"

Mölnatorps
NYA KAFFEKVARN

Stens

tolv efter frukosten hade de alla fyra kommit åkande till Caserta. De hade avlämnat Caterina i jurysalen och lovat att komma snart och hämta henne. Alberto hade förklarat, att han kände sig kry och stark i dag och ville se allt, allt. Lucia däremot var vid dåligt lynne, men då hon hörde honom tala om, huru frisk han kände sig, hade hon smålett melanholiskt. Andrea var munter och glad och bar nu sin vanliga sommardräkt i stället för den avskyvärda fracken, som är en riktig plåga om sommaren. Han kände sig fri, ledig och belåten. Han talade ofta med Alberto; Lucia, som gick emellan dem, hörde tyst på. De stannade och betraktade det, som var intressant, hon stod vanligen längre än herrarna och lät dem gå före.

"Är ni vid dåligt lynne-i dag?" frågade Andrea slutligen.

"Nej, nej", svarade hon och skakade på huvudet.

"Mår ni illa?"

"Inte mer än vanligt."

"Vad är det då?"

"Ingenting."

"Ingenting... det är för litet."

"Det är detta ingenting, som ödelägger mitt liv."

Hon böjde sig över en korg med storväxta potatisar, som om hon kände sig tilltalad av deras fullkomlighet i sitt slag.

"Fråga henne inte", viskade Alberto till Andrea, medan de gingo vidare, "det är en av hennes svåra dagar."

"Vad gör du på sådana svåra dagar?"

"Ingenting. Jag gör henne inga frågor, om hon helst vill tiga. Om hon talar, motsäger jag henne inte. Det är det minsta jag kan göra för henne. Tycker du det är ett obetydligt offer hon har gjort genom att gifta sig med mig?"

"Åh, så du pratar."

"Jo, jo, jag har alldeles rätt. Hon är en ängel, Andrea, en ängel. Men hon är också kvinna, och om jag kunde tala om för dig... Här finns väl inga apelsiner och citroner, eller hur, Andrea?"

"Nej, Alberto. Jordmånen är inte särdeles gynnsam för dem. För övrigt är det för långt från kusten. De där träden trivas bäst nere vid havskusten. Du har väl själv sådana planteringar vid Sorrento?"

"Ja, ganska många, och vet du, de ge sex procent, medan andra odlingar bara ge två, sedan grundskatten och skatten för extrainkomster är betalda."

Nu blandade sig Lucia i samtalet med sin matta, släpande röst.

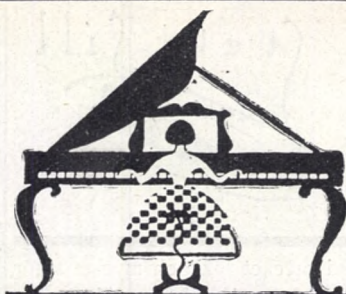
"Hör du, Alberto, varför bygga vi oss inte en villa i Sorrento?"

"Det vore kanske inte så illa. Det har jag tänkt på ibland, jag också. Men det kostar tid och pengar att bygga."

"Det skulle inte vara något palats, ingen stor, onyttig byggnad. Vad skulle vi med den. Nej, en liten hydda för oss två, ett fågelbo med tre, fyra små soliga rum, ett blomsterrum... och köket i jordvåningen, för att bevara husets poesi. Ingen matsal, bara en veranda med jasminer och passiflora, en volièr, där kanariefåglarna skulle sjunga — vi skulle fara ensamma dit ut till det gudomliga havet och de doftande blommorna — och stanna där ensamma, avskilda från världen; du skulle bli riktigt frisk där, och jag kunde utslutande ägna mig åt dig..."

Hon sade detta till Alberto, men hon betraktade Andrea, som tycktes vara litet förlägen över att vara tredje man vid denna ömma äktenskapliga scen och låtsade sig skärskåda löken, medan han dock lyssnade till vart och ett av dessa ord, som uttalades långsamt, tydligt, i förförisk ton.

"Du har rätt... det skulle vara härligt, Lucia. Vi skola tänka på det, då vi komma till Napoli. Ja, vi måste skaffa oss det där få-

**A.B. FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG**

Flyglar, Pianon, Orglar fr. landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Östergatan 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:a Kungsgat. 25.

**SINGER
BARNSYMSKIN**

ROLIG-INSTRUKTIV-LÄTTSKÖTT!

LYONS

THE

är alltid bäst.

Generalagenter för Sverige
Handelsaktiebolaget Nicolai Johansson
STOCKHOLM

**Chesebrough's
Vaseline**

OCH DESS
PREPARATER
SÄSOM

COLDCREM,

PARFYMERAD

VASELINE,

KAMFER

VASELINE-

CREM,

ISKAMFER och

MÅNGA ANDRA.

Gör huden
fin och mjuk

Bemärk
Klöverblad-Varum.

**EN KOPP
HULTMANS
RENA
CACAO**

är det bästa
på hela dan!

SKÖNHETEN
VINNES OCH BEVARAS
MED

**Alabaster
Tvål**

TILLVERKARE: GAMLA TVÅLFABRIKEN · TERNINGHOLM · MALMÖ

Omkring den 1 dec.

öppnas

SALONG VIKTORIA

DROTTNINGGATAN 47
STOCKHOLM

Riks 13246

1:sta klass Amerikanskt
Skönhetsinstitut

Ansiktsbehandling
Hårbehandling
Manicure

Högaktningfullt

Celia Göransson

Ulexaminerad från Millius, New
Yorks största Hygieniska Institut

De 3 glada

äro Bernfeldts roman om gifter-
målsannons

Hustru sökes.

grevinnan Exssex' bok om tvilling-
systerarna

Flickorna utan land.

Wodehouses vederkvickande och
behagliga fars

En flicka i trångmål.

Alla tre en välgärning (å 6:75)
för humöret.

LARS HÖKERBERGS FÖRLAG,
Stockholm.

18 kronors
vinst

pr är 2 öres utlägg erhåller Ni
genom att köpa "RÄTTUT" och
utrota de svåra skadedjuren rät-
torna. Varje rätta kostar minst
5 öre om dagen i underhåll. Ett
paket "RÄTTUT" kostar Kr. 1.25
och innehåller 60 tabletter. Varje
tablett tillräcklig att döda en
rätta.

BERNER & ZETTERSTÖM,
— Göteborg D. —

Säljes å apotek, färg- och kemikalie-
affärer samt speceriaffärer på landet.

Hedvig Charlotta

Nordenflycht av doc Hilma
Borelius ut-
gör n:o 2 i ser. »Svenska kvinnor». Hilma
Borelius har fått ett långt säkrare grepp
på fru Nordenflychts personlighet än Le-
vertin i sin briljanta essay. säger doc.
Albert Nilsson i Gbgs Hand.-o. Sjöf.-tidn.
Pris 6 50. Lindblads Förlag, Uppsala.

Amarant Cold-Cream

Tillv.: A.-B. Oxygenol

gelnästet. Men var får du alla dessa under-
bara idéer ifrån? Jag kan aldrig hitta på nå-
got sådant. Vem inger dig dem?"

"Mitt hjärta, Alberto. — Ska vi sätta oss!"

"Nej, jag är inte alls trött. Jag känner mig
riktigt kry, jag skulle nästan kunna göra en
promenadritt. Men du är kanske trött."

"Jag tröttnar aldrig", sade hon i allvarlig
och högtidlig ton. "Jag undrar ibland, signor
Andrea, huru man skulle bära sig åt, om inte
bröd funnes?"

"Hm..." sade han.

"Om det inte funnes spannmål. Vem har
egentligen uppfunnit brödet?"

De betraktade henne förvånade. Alberto
ville slå bort det med skämt.

"Det borde du väl veta, Lucia. I skolan,
där ni lärde er så mycket, fick du väl veta det
också."

"Nej, jag vet ingenting. Jag tänker alltid,
men jag har aldrig lärt mig något."

Hon såg helt barnslig ut i sin enkla perkal-
klänning med blå och vita ränder, med sitt lä-
derskärp, varifrån en väska hängde ner, och
med sin halmhatt, i vars omvirade blå slöja
solskenet strödde små gnistor. Hennes haka
var till hälften undangömd i det yviga spets-
kråset.

De stannade framför en stor tavla, ett mäs-
terstycke av tålmod. Ramen var sammansatt
av torkade böror med en upphöjd à la grecque
av vita böror. Tavlans botten bestod av korn,
tätt sammanfogade, och därpå lästes i upp-
höjda bokstäver av lins:

*Till Margherita av Savoyen, drottning av
Italien.*

"Vem har gjort det?" frågade Lucia.

"Två unga damer, döttrar till en godsägare i
San Lencio", svarade Andrea.

"Huru gamla äro de?"

"Tjuguåtta à trettio år, tror jag."

"Vackra?"

"Nej, men utmärkt präktiga flickor."

"Det förstås. På den här tavlan läser jag
en hel roman. De stackars varelsena ha
kanske tillbragt sina ensamma vinteraftnar
bundna vid hemmet och ha sökt döda tiden
med detta okonstnärliga, lantliga, anspråkslösa
arbete. Och bägges tankar och suckan ha
kanske kretsat omkring en oförstörd kärlek,
för vilken föräldrarnas snålhet ställer sig i
vägen. Eller också ha de kanske, medan de
arbetat, inbillat sig vara gamla vissnade mör,
med skövlad ungdom. Stackars tavla! Jag
skall köpa den."

"Den är inte till salu. De ämna kanske skic-
ka den till drottningen."

Vid beröringen med denna förföriska mel-
lankoli hade småningom även Andrea och Al-
berto blivit vemodigt stämda. Andrea riste
på sig, för att få tillbaka sitt goda humör, men
sedan försjönk han åter i sin tryckta stäm-
ning, som om han ej onkade göra motstånd.
Även Alberto rätade upp sig och tummade
sina glesa mustascher; han började känna sig
trött.

"Är det mycket mera att se?" frågade han
Andrea.

"Jag bryr mig inte om att se mera nu", sade
Lucia. "För mig vart ni vill. Ni vet väl av,
att jag är med i blomsterjuryn? Jag blev vald
i går."

"Det är ju en riktig epidemi med de där
juryerna", utbrast Alberto. "De ta ifrån oss
våra hustrur. Signora Caterina har länge
varit osynlig, och nu lägger de beslag på Lu-
cia. Jag opponerar mig."

"Gör som du vill, jag skall rätta mig efter
dig", sade Lucia småleende. "Men det är en
riktig njutning att vara med i blomsterjuryn,
Att berusa sig av färger, former och doft, att
se de mest bizarra, de ömtåligaste, sjukligaste,
hemlighetsfullaste blommor och söka ut den
skönaste, härligaste, blommornas blomma."

"Ja, då kan du ju ta emot valet, Lucia",
inföll Alberto.

FRANSAR

I

SILKE OCH PÄRLOR
SVARTA OCH KULÖRTA

J. F. HOLTZ

H. M.
DROTTNINGENS

HOF-
LEVERANTÖR

STOCKHOLM

Percy's Blaudring

Detta kaffe rekommenderas
särskilt för god och fyllig arom.

PERCY F. LUCK & Co.

Svenska Makaroner

tillverkas endast i förstklassiga kvaliteter och under iakt-
tagande av största renlighet, varför de icke böra
förväxlas med i handeln förekommande im-
portvaror, vilka icke erbjuda nå-
gon som helst garanti
härför.

Svenska Makaroner i svenska hem!

No. 4711. Eau de Cologne

I stor toilette,
dekolleterad och ofta
åtsittande, gör sig lätt
en lindrig trötthet för-
nimbar. »4711» till
hands i rätta ögonblicket
förebygger livsandarnes
domning och håller oss
livliga och vid full vigör.

Använd i badet Eau de Cologne — Badsalt

"Gott. Jag tar emot det för din skull. Vad säger ni om saken, signor Andrea?"

"Jag är ingen kompetent domare", sade Andrea torrt.

Lucia stack in handen under hans arm, som om hon vore trött och ville stödja sig. Han spratt till, smålog och påskyndade stegen, som om han ville föra bort henne. De gingo in i salen, där hampan exponerades. Man såg den som buske, halvbråkad, utredd, spunnen och i buntar; det var en fullständig utställning.

"Nej, se på denna yviga hampa! Den liknar en svensk flickas lockar, då hon står på en höjd och ser ut över den kalla Östersjön och väntar på sin okände älskare. Och den här, ännu ljusare och ännu finare spunnen, liknar Hamlets, den danske prinsens hår. Åh, vad alla dessa föremål ha för en betydelse för mig!"

"Hon ser saker, som ingen annan ser", sade Alberto liksom för sig själv.

"Säg mig, signor Andrea, är det sannt, att hampråkerskornas liv är lika tungt som bondflickornas, som odla ris?"

"Inte riktigt, men nästan, signora Lucia. Hampberedningen försiggår mitt i sommaren, då solen bränner hetast och lockar miasmer ur jorden. Det vatten, vari hampan lägges i blöt, ruttar och skämmer luften."

"Det är ju alldeles avskyvärt, det ni nu berättar mig! Förstår ni inte, att stadsborna, som leva av lantbornas liv, äro människoätare? Vi äro ju mördare, allesamman! Låt oss lämna denna sal, den förefaller mig som ett människoslakteri."

"Ni överdriver", svarade han, utan att våga direkt motsäga henne. "Sjukdomsfallen äro nu långt mindre elakartade, och dödsfallen ha blivit mindre talrika. Godsägarna utdela kinin gratis till de sjuka kvinnorna. Om vi tänker närmare på alla mänskliga förhållanden, skulle ni inse, att livet behöver dessa tysta offer. Framåtskridandet..."

"Ni är en elak och avskyvärd människa. Jag kan inte tåla er. Gå er väg."

Hon släppte hans arm, som om hon känt vämjelse för honom, och gick till sin man. Alberto skrattade, då han såg Andreas mörka min.

"Stackars Andrea, du visste kanske inte, att Lucia är filantrop?"

"Nej, det visste jag inte", sade han på fullt allvar.

"Mitt hjärta är fullt av kärlek till alla livets styvbarn, till de lidande och förtrampade, till det grymma samhällets parias. Jag älskar dem djupt och brännande."

Och hon fick verkligen färg, medan hon talade, hon var upprörd, upphetsad, och hennes röst skälvde. Men plötsligt bleknade hon åter, och stämman blev matt.

Andrea plågades. Han kände, att Lucia hade orätt, men han vågade ej bevisa henne det. Han kände det valde hon utövade på sin omgivning och blev förskräckt därför som för en fara. Nyss, då hon tagit hans arm, hade han darrat av glädje, men nu, då hon åter hade dragit sig från honom, kände han sig ensam övergiven och maktlös, och han trevade på sin arm, som för att återfinna den lätta tryckningen av hennes hand. Alberto skrattade åt honom, och det retade honom. Den där lilla Alberto, den oskadliga och dumma varelsen, han kunde således bitas också? Han var giftig, när det föll honom in, det där lilla lung-siktiga kräket? Andrea tog av sig sin lätta grå hatt och viftade sig i ansiktet för att jaga bort den blinda vredens hetta. Alla tre gingo tysta, upptagna av sina egna tankar. Tystnaden blev slutligen tryckande. Alberto fick en idé.

"Slut fred med Andrea, Lucia."

"Nej, han är en avskyvärd egoist."

"Seså, slut fred nu. Ser du inte, att han är ledsen?"

LEVYS LAVENDELTVÅL

kan icke överträffas.

Tillverkare: A. B. ALBERT LEVY,
M A L M Ö.

Colman's Mustard

Engelsk senap
i pulver.

Röres ut i kallt
vatten med till-
sats av socker
(ev. även salt)
efter smak.

**OBS! DEN GAMLA VÄLKÄNDA
BRANDGULA ETIKETTEN**

Repr.: GUST. F. BRATT & Co., Göteborg

Jumpers och Sweaters

stickar man bäst
själv med ledning
av Olga Nybloms
nyutkomna hand-
bok. Kr. 1.75 hos
alla bok- och pap-
pershandlare eller
från Wahlström &
Widstrands förlag.
Stockholm 3.

-Alltid lika fräiche och ungdomlig
-Ja, crème amoureuse ö Idols övriga
skönhetsmedel ha en förunderlig
verkan.

Även direkt från fabriken.

Vill Ni bliva vackra?

Den berömda VVY-Tvålen, som kom-
mer kunden att stråla av hälsa och
skönhet, innehåller dyrbara och under-
görande essenser och förlämnar ansikte,
hals, armar och händer en utsökt skön-
het. På förvånande kort tid borttager
den finnar, fräknar och rodnad på nä-
san, liksom röda och skrovliga hän-
der. Sträv och sprucken hud försvin-
ner och genom ständigt bruk av den-
samma kan bildandet av rynkor före-
byggas.

VVY-Tvålen säljes i varje välsor-
terad parfym- och herrekliperingsaffär.

Österlin & Ulrikssons

KEM. TEKN. FABRIK.
YSTAD.

BOET

Vår

Konsultativa
avdelning utför
Ritningar
och tjänstgör såsom
rådgivare vid alla
Nyinredningar
Omändringar
Kompletteringar

UTSTÄLLNING OCH BYRÅ
GÖTEBORG
KUNGSPORTSAVENYEN
TEL. 10232. TEL. 16532.

Gyllenhammars
UNDERBARA
HAVRE-MUST
Vid överansträngande arbete.
För åldringar, vuxna och barn.

En isländsk roman:

BORGAR

Av Gudmundur Magnusson.

Till svenska av
Rolf Nordenstreng.

”Det är ett starkt och fängslande verk, fyllt av personlighet och egenartad stämning. Kampen, som här skildras, och de som stå emot varandra, äro folk, på vilkas lokala trovärdighet i omgivning och ton intet tvivel kan finnas. Men de äga tillika mycket av allmängiltighet, belysta av en psykologisk blick, en människokännedom och en humor; som nå djupt och långt.”

Alfred Fjelner i Sydsv. Dagbl.

C. W. K. Gleerups Förlag.
LUND.

Lille Victor

komma alla att bli förtjusta i.

Björkboms Maltextrakt

är ett utmärkt kraftnäringemedel för barn, sjuka och konvalescenter.

Maltextrakt med kalk har särskilt visat sig lämpligt som botemedel mot eng. sjuken.

Maltextrakt med järn eller järn och kina är ett utmärkt medel vid blodbrist och allmänna svaghetsstillstånd, då järn erfordras.

Obs! Detta järnmedel är ej stoppande och ej skadligt för tänderna o. dessutom välsmakande o. hållbart. Fås på alla apotek.

Nyhet: Björkboms maltextraktkarameller i askar à 1:25 kr. Synnerligen välsmakande!

Björkboms Maltextraktfabrik är flyttad till apoteket "LEJONET" i Malmö.

Rapid-Borax

Tillv.: A.-B. Oxygenol

”Ängrar ni vad ni sade nyss, signor Andrea?”

”Men...”

”Ängra er nu genast, så ska vi sluta fred, och ni får åter bli min kavaljer på expositionen. Ängrar ni er? Här är fredspanten.”

Hon tog en liljekonvaljkvist av buketten, som hon bar i skärpet, och räckte honom den. Han stack in den i sitt knapphål, tog hennes hand och lade den i sin arm.

”Och du, Alberto, som har varit fredsmäklare, vill du också ha en blomma?”

”Vad skall jag med den, Jag har intet knapphål i den här rocken. Du kan ju ge mig något annat: ge mig en kyss, då vi komma hem.”

Andrea tryckte hennes arm så hårt intill sig, att hon så när hade skrikit till.

”Ja, ja...” stammade hon, ännu darrande.

”Är den här vinutställningen bra?” frågade Alberto med konnässörmin.

”Nej”, svarade Andrea och gjorde en ansträngning att behärska sig”, den är så ofullständig. Du förstår, här finns en särskild vinutställning, som drar till sig allt. Men här är goda vinsorter.”

”Är detta det vin, som ministern komplimenterade dig för?”

”Ja. Jag har mera där borta i hörnet.”

”Är det rusgivande, signor Andrea?” frågade Lucia.

”Ähja, så där... jag har starkare.”

”Som rusar?”

”Ja.”

”Vinet är någonting härligt och välgörande, det berusar och skänker glömska”, sade hon långsamt.

”Glömska”, inföll Alberto, ”à propos, vi ha alldeles glömt bort signora Caterina!”

De bäge andra växlade en hastig blick. De hade verkligen glömt Caterina, som väntade på dem i Maria Carolinas salong, varifrån alla de andra jurydamerna hade avlägsnat sig.

Vid bordet berättade Lucia mellan steken och salladen, att hon hade varit vid dåligt lynne för den stackars Galimberties skull. Hon hade ingen aptit, hon kunde ej tänka på annat än den hotande olyckan.

”Vilken olycka?” frågade Caterina.

”Hans syster har skrivit till mig; han har visat symptom till sinnesrubning.”

”Arme man!”

”Ja, stackars olycklige man! Han är offer för ett blint och grymt öde. De hoppas ännu, att han kan bli botad, men hans huvud har aldrig varit starkt. Fattiga äro de till på köpet, fastän de inte vilja tillstå det.”

”Har du skickat honom pengar?”

”Det skulle sära honom. Men jag har skrivit till honom.”

En tung stämning spred sig vid bordet. Då de gingo till sängs, var Andrea tankfull.

”Hur är det med dig?” frågade Caterina, medan hon löste upp sina flätor.

”Jag tänker på den stackars Galimberti. Låt oss skicka honom något i hemlighet.”

”Ja, det ska vi göra.”

”Så mycket mera... så mycket mera som hans öde kan drabba oss alla”, sade han, men så tyst, att hon icke hörde det. Och ett uttryck av fasa gled som en blix över hans ansikte.

III.

”I DAG MÅR JAG SÅ BRA, ATT JAG vill rida ut litet.”

”Det är oförsiktigt av dig, Alberto”, sade hans hustru från soffan, där hon låg.

”Nej, nej, det skall göra mig gott. Jag skall rida Telillo, en fromsint häst, som Andrea har låtit sadla. Bara ett par timmars ritt på Napolivägen.”

”Det är för mycket sol, Alberto.”

”Solen värmer mitt blod. Jag blir raskare

F. Pauli's LILJEMJÖLK-CRÈME för hudens vård mot kyla

För att vintertid bibehålla hyn vit, mjuk och fraiche rekommenderas att regelbundet ingnida huden med F. Pauli's äkta Liljemjolk-Crème som ofelbart borttager narighet och rodnad.

Köp en burk i dag. Förekom narighet.

Len

ZENITHS

Gräddmargarin "Extramärket Zenith"

för matlagning och bak, och

Växtmargarin "Extra Växt"

för bordet,

äro marknadens förnämsta fabrikat.

DAMERNAS "OVER-ALLS"

Skyddar fullkomligt den mest eleganta dräkt vid husligt arbete o. d. Elegant snitt — i god engelsk linneimitation. Ny sändning inkommen.

Kr. 14⁹⁰

Order till landsorten mot postförsk. eller efterkrav.

Meeths

Konfektionsavd. Drottningg. 63

Vår mycket omtyckta "3/4 kg. ask"

Choklad
Konfekt
Marmelad

endast
5 kr.
per ask

till landsorten fraktfritt 5:80 kr. pr. ask rekommenderas.

PERCY F. LUCK & Co.

VOLTA

Våra
Elektriska koklådor

Äro försedda med ett litet elektriskt värmelement om 65 watt och kunna således utan vidare inkopplas på den vanl. belysningsströmmen. **STÖRSTA BESPARING** Även i hem där köket i övrigt icke är elektrifierat.

**ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA
STOCKHOLM**

dag för dag. Du skall få se, så jag lägger ut! Vad skall du göra?"

"Jag har ingen lust för något. Jag stannar hemma. Jag har tråkigt."

"Hon har en av sina svåra dagar", tänkte Alberto, i det han gick, knarrande med sina blanka stövlar och klingande med silversporrarna.

Efter en stund knackade Caterina på.

"Vad ämnar du göra? Kommer du med till utställningen?"

"Nej, den är tråkig."

"Det är väl tråkigare att stanna här aldeles ensam. Alberto kommer sent hem, Andrea och jag kommer också sent. Seså, kom nu."

"Nej, jag vill inte, expositionen är odräglig. Jag kan ju aldrig få vara ett ögonblick tillsammans med dig."

"Vad skall man göra åt det? Jag förstår det nog, men det är inte mitt fel."

"Det blir således även i dag min lott att promenera ensam av och an i de här stora rummen."

"Kanske Andrea kunde stanna hos dig?" sade Caterina skyggt med tanke på den hemliga antipatien mellan dem.

"Nej, vi skulle bara gräla."

"Ännu?" frågade den andra förvånad och ledsen.

"Ja, det är nu en gång så, vi kunna inte komma överens."

Caterina teg.

"Är det inte i dag blomsterutställningen öppnas?" frågade hon sedan.

"I dag? Nej... jo, du har rätt, det är i dag."

"Då kan du inte utebli."

"Jag kan säga, att jag är sjuk."

"Det är en dålig förevändning."

"Gott, jag förstår, jag måste uppoffra mig och komma." Hon reste sig nervöst, mumlade något mellan tänderna och började hastigt göra toalett.

Caterina väntade helt skamfull — hon kände sig nästan ansvarig för väninnans dåliga lynne. Under färden mellan Centurano och Caserta satt Lucia tyst med ett hårt uttryck av harm i sitt ansikte, ögonen halvslutna och parasollen neddragen, som om hon varken ville se eller höra.

Caterina var glad över, att hon hade skickat Andrea i förväg, nu då Lucia var vid ett så odrägligt lynne. Klockan var litet över halv ett, då de kommo till slottet. De sade varandra ett kort farväl och kommo överens om att mötas klockan fyra. Caterina gick upp till skolutställningen och Lucia begav sig till trädgården, där blomsterutställningen ägde rum. Hon mötte en massa folk, unga herrar och eleganta damer. Lucia gick långsamt genom kastanjeallén, och alla, som mötte henne, vände sig om. Hon bar en mörkgrön dräkt, med invävda blommor i samma färg, så kort, att man såg en skymt av hennes gröna, genombrutna silkesstrumpor. På huvudet bar hon en lätt, luftig hatt av matt rosafärgad tyll, utan blommor eller plymer; den liknade en liten driva av skärt skum. Hon var mindre blek än vanligt. Nu, då Caterina var borta, småleende fick mera skärpa, då hon vid ingången till ett av växthusen mötte Andrea.

"Vad har ni här att göra, käre Lieti?"

"Ingenting", sade han förlägen, "jag sökte en vän, en av utställarna."

"Har ni funnit honom?" frågade hon med ett ironiskt leende.

"Nej, han finns inte här. Jag väntar på honom. Och ni?"

"Det vet ni väl, jag är medlem av blomsterjuryn."

"Men den sammanträder inte förr än klockan två."

"Verkligen? Vad jag har dåligt minne! Och vad skall jag göra till klockan två? Till

Regina

Förnämsta märke för
vantar och
strumpor.

Finnes i varje
välsorterad manu-
faktur-, tricot- och
kortvaruauffär.

HELIOS
ELEKTRISKA
KOKAPPARATER

Gediget utförande

Ekonomiska i bruk - Prisbilliga

Försäljas av elektriska
firmor samt genom vår

UTSTÄLLNING
I STOCKHOLM
Regeringsgatan 41 - Rikstel. 5490

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET
HELIOS
STOCKHOLM

LUX

(FRÅN SUNLIGHTFABRIKERNÄ)

Icke såppulver - icke riven tvål - utan egendomliga elfenbensvita flingor med underbar verkan.

KRYMPER EJ YLLE! SKADAR EJ SIDEN!

VÄVNADER, KONSTSMIDEN
och ALLMOGEMÖBLER.
Beställningar mottagas. Stifullt
arbete. Begär offert.

SPRINGMADRASSER

Nutidens populäraste Resärmadrass. Ytterst billig. Begär vår senaste prislista. Obs! Stor prisnedsättning. A.-B. Skandinaviska Sängresärfabriken Tel. 344. Karlstad. Tel. 344.

Tänk alltid på
NORMANS

vid behov av Glas och Porlän.
Tegnérsgatan 23. — Odengatan 41.

Folkkalendern

1922

är

Den bästa uppslags-
boken med almanacka

Sveriges populäraste årshandbok!

Pris endast 3 kronor.

Erhålls i varje bokhandel.

Kommissionärer erhålla hög provision. Prospekt med innehålls-förteckning och kommissionärsvillkor samt affischer och övrigt arbetsmaterial erhålles gratis från

Folkkalenderns Expedition
(Frams Förlag) Torsgatan 10
Stockholm.

Hurra!
Nu har mamma
tvättat min klän-
ning med

Gummans Flingor

COLGA'S OVERALL

är den förnämsta
lavendel-tvålen.

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptigi-
vande och mest stärkande
av alla moderna organiska
järnpreparat. Synnerligen
lättsmält föredrages det av
den ömtåligaste mage. Vid
blodbrist och svaghet av
största verkan. Dess ange-
näma smak gör att det med
lätthet tages av såväl barn
som vuxna.

Tillverkas å

APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

skolutställningen kan jag inte gå, och lant-
bruksutställningen är tråkig."

"Stanna kvar hos mig", bad han.

"Vi två ensamma?"

"Här."

"Utan att ta oss någonting för? Hela
världen skulle lägga märke till det."

"Vem tror ni ger akt på oss?"

"Alla, kära vän."

"De se på er", sade han bittert, fastän or-
det "vän" fyllde honom med glädje.

"Kanske; men man måste ta sig till vara.

Det finns så många onda tungor här på trak-
ten; man döljer sina egna källborgerliga laster
och förtalar sin nästas oskuld."

"Hör på", sade Andrea och lade hennes
arm i sin, "vill ni gå med mig i engelska par-
ken?"

"Nej."

"Den är så vacker, de stora träden fylla
den helt och hållet med skugga, vägarna
slingra sig upp och ner mellan rosenbuskar,
vita näckrosor simma på det kristallklara
vattnet, som porlar under bladen. Där är
enligt och där är friskt."

"Nej. Ni får inte tala så", viskade hon
matt.

"Kom Lucia, kom. Där blir ni ändå vack-
rare. Ni är klädd som en ros i dag, och där-
för bör ni vara bland rosor."

"Se inte på mig så där... ni får inte..."
och hennes tänder skallrade som i feber.

Han kände, att hennes krafter sveko henne,
att hon kanske var nära att svimma. Det gick
folk förbi; han blev rädd för att utsätta sig
för åtlöje.

"Var inte rädd; jag skall inte säga mera.
Lugna er, Lucia, för allt i världen lugna er,
om ni hyser litet vänskap för mig. Låt oss gå
in i husdjursutställningen, där är det fullt med
folk, där har ni ingenting att befara. Vill
ni?"

"För mig vart ni vill", sade hon matt; hen-
nes bröst flämtade och hennes näsborrar vid-
gade sig, som om hon hade svårt för att and-
as.

På vägen dit sade de icke ett ord. De
mötte flera personer, som togo av sig hatten
djupt för Andrea, emedan han gick med ett
fruntimmer. Två unga herrar viskade något
till varandra.

"De ta mig för er hustru."

"Jag ber, säg inte så."

"Ni är inte mycket modig, signor Lieti. San-
ningen skrämmer er."

"Ni kallade mig er vän..."

"Vill ni ha mig att ångra det?"

"Ack, plåga mig inte. Ni är stark i dia-
lektiken, ni har underliga, djupa tankar, som
ibland äro oriktiga, men jag kan ändå inte
komma åt dem. Jag är i ert våld, under våra
samtal förhäxar ni mig, ni behärskar mig, plå-
gar mig. Kom ihåg, att jag är en okunnig
pojke, ett barn som helt och hållet består av
muskler och saknar fantasi. Skona mig."

Han förde handen upp till halsen, som om
han var nära att kvävas, och medan han sade
de sista orden, var det tårar i hans ögon och
i hans röst.

"Förlåt mig, jag skall vara skonsam mot
er," sade hon; det kändes hjuft att ödmjuka sig
nu, då hon hade segrat. (Forts.)

PRAKTVERKET

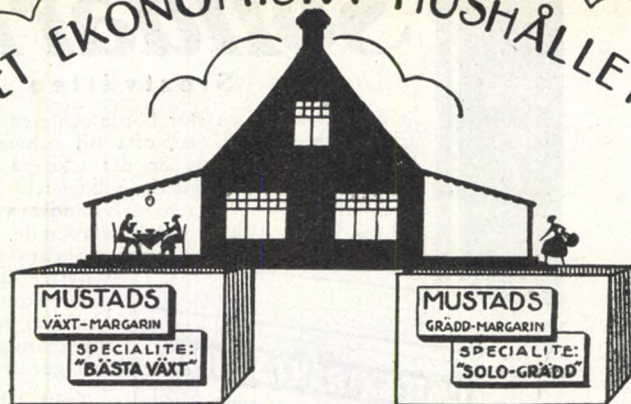
Den svenska kvinnan
genom seklen

av CARL LARSSON

levereras nu smakfullt inbundet till det
nedsatta priset **Kronor 5:—** om
rekvisition insändes direkt till

IDUNS EXPEDITION.

DET EKONOMISKA HUSHÅLLET

VILAR PÅ MUSTADS MARGARIN

NESTLÉ'S

BARNMJÖL

Närande

Lättsmält

TRADE MARK

Bästa näringsmedel för småbarn, åldringar och magsjuka.
Innehåller renaste mjölk av alpkor. Till salu i speceri-
& Kemikalieaffärer samt apotek.

Ensamförsäljare:

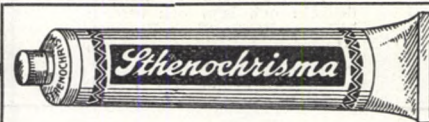
EINAR SOTHE & C:o,
STOCKHOLM

Börja och sluta dan med

La Mascotte

ÖFÅS
ÖVERALLT!

är ett egendomligt namn, som betecknar en ännu egendomligare salva.
Innehåller en ur lecitinet isolerad spaltningprodukt, escol, som snabbt
absorberas av huden, pånyttföder kroppscellerna och åstadkommer en
otroligt snabb läkning av alla utifrån åtkomliga åkommor: sår, bul-
nader, finnar, hämorrhoider, kylskador, brännskador etc. Är oundgängligt
efter rakning, liksom vid hudlöshet hos barn. Verkar som ett spe-
cificum mot reumatism och ischias. Sthenochrisma har alltså ett
snart sagt obegränsat verkningsområde. Säljes i tuber å kr. 2.50
endast å apotek.

GENERALAGENTER FÖR SKANDINAVIEN:

HARALD WESTERBERG & C:o, GÖTEBORG

Aluminium kokkärl äro bäst och billigast i längden.

Rosta ej, flisa sig ej som emalj, äro ej hälsofarliga och behöva ej
dyr årlig förtenning som kopparkärl, prydliga, spara bränsle, lätta att
hålla rena.

Köpas bäst hos Specialaffären Aluminium Kompaniet, Anker & C:o.
Mästersamuelsgatan 9 (mitt emot Röda Kvarns utgång), Stockholm.
Rikst. 15 25. Till landsorten fraktfritt pr efterkrav. Sthlmstel. 23 142.

JAMAICA BANANER FRUKT OCH MAT

MEN DE MÅSTE VARA MOGNA

Recept gratis!

Tillskriv

The Banana Company A.-B.

Norrländsgatan 16 - Stockholm.

Solidar ^{Tvätt} Extrakt

Stortvätten

är för det mästa en stor börda och medför städse mycket arbete och mycken oro, ofta till och med misshumör i huset. Hur glädjande är det icke då att kunna hälsa »Solidar» som en hjälpare, vilken icke blott medför en stor lättnad utan vars rent självständiga verkningsförmåga till på köpet lämnar ett överraskande, härligt resultat.

»Solidar» verkar raskt och självständigt, men på samma gång skonande på tvättkläderna, för med sig stor inbesparing av arbetskraft och gör arbetet omtyckt.

Tvätt, till vilken »Solidar» använts, får städse ett bländande utseende utan att taga skada på minsta sätt.

Solidar försäljes å 30 öre i halv-paket och 58 öre i hel-paket.
Om Eder handlande icke försäljer Solidar, rekvirera då direkt från fabriken i Sundbyberg.

Colgate's Puder

Florient

Vem kan förklara modernas växlingar? Kvinnan försöker det icke hon endast följer dem. Så har t. ex. Florient puder helt naturligt tillkommit såsom ett utslag av sista modet. Orientens konst pryder klädedräkt och hem och fordrar "Fleur d'Orient": Florient. Florients doft har en varm orientalisk anstrykning. Florient är parfym i pulverform.

Oatine

Vill Ni skydda huden eller bevara den ungdomlig och smidig, så rengör huden med OATINE som är ett enastående medel. Tvål och vatten irriterar huden och gör den torr, den blir ofta grå, rynkig och grov, men OATINE icke blott helar och när huden utan bildar också ny frisk, sund hud, om ni använder denna creme var dag. Och genom åren bevarar ni ett ungdomligt och vackert utseende. Fås överallt. Skriv eljest till

THE OATINE COMPANY's Generaldepôt, Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn. London & Paris.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel Köpenhamn.

Fr. v. t. h.: Kyrkoherde Wisell, biskop Billing, kyrkoherde Hallenberg och kyrkoherde Lysander vid invigningen av Malmö nyaste kyrkogård, som fick namnet Östra Kyrkogården. Foto Centralateljén, Malmö.

IDUNS HUSHÄLLSSIDA.

(Forts. fr. sid. 1123.)

så att den räcker till hjälp vid en frukost), kokt potatis; mannagrynsbrulé.

ONSDAG. *Frukost*: Sillgratin, smör, bröd, kaffe. — *Middag*: Grillrad grisstek (rester sedan söndagssteken) med potatispuré à la Madelaine; nyponsoppa med grädd.

TORSdag. *Frukost*: Fisk och makaronilåda, överlagen med äggstanning; smör, bröd, ost, kaffe. — *Middag*: Klar hotch-potchsoppa, med styc-ken av färbringa och rötter uti; tjock ugnspannkaka med sylt.

FREDAG. *Frukost*: Stekta stångryttare med potatis och inlagda rödbetor; smör, bröd, kaffe. — *Middag*: Gratinerade vitlingsrullader och nykokt potatis; gammaldags havresoppa.

LÖRDAG. *Frukost*: Lappskojs (av rester från hotch-potchsoppa, grissteken etc., smör, bröd, kaffe. — *Middag*: Kokt lambringa med frikassésås, med ris och potatis); äppelkompott med gräddmjölk.

RECEPT.

(Eftertryck förbjudes).

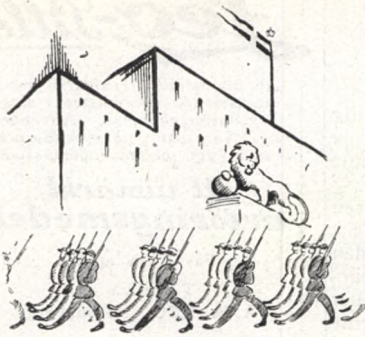
3 medelstora sellerier, salt, vatten. — $\frac{1}{4}$ kg. malet oxkött och 1 hekto fett fläskkött (sammanmalet), 1 ägg, 2 msk. mjöl, 1 msk. fint stötbröd, 3—4 dcl. mjölk, $\frac{1}{2}$ msk. finhackad portug. lök, salt, peppar. — *Till stekning*: 1 msk. smör, $1\frac{1}{2}$ msk. växtmargarin, svag buljong eller vatten blandat med köttextrakt.

Sellerierna, som ej få vara för små och ej för många smårötter, skalas nätt, läggas i saltat vatten och få koka halvmjuka eller omkr. $\frac{1}{2}$ tim., varefter de uppläggas och få kallna. — Det malda köttet blandas med ägget, mjölet, stötbrödet och mjölken, vilken senare endast småningom påspädes. Färsen arbetas så den blir smidig — det skall "smälla" i den —, och avsmakas med salt och peppar. På sellerierna avskäres ett lock varefter de uppifrån urhållkas. De fyllas med färsen, locken påläggas och de ombindas med fina snören, dopdape i hett vatten. Smöret och margarinet brynes i en järn- eller tjockbottnad aluminiumkastrull, sellerierna iläggas och brynas på alla sidor, spådas med omkr. 2 dcl. av buljongen och få sedan sakta med locket på steka mjuka omkr. $1\frac{1}{2}$ tim. Serveras, upplagda på varmt fat och kringslås med den lätt avredda såsen, som bör vara riklig. — Den färs, som blir över sedan sellerierna fyllt, formas till små bullar eller frikadeller som stekas eller kokas; dessa kunna om sellerirätten skulle förefalla knapp, läggas omkring sellerierna.

Obs! Denna, ganska arbetsamma men smakliga anrättning, förberedes med fördel på lördagen.

Plommonspäckad grisstek (för 8—9 pers.). 1 bit färskt, ej för fett fläsk på knappt 2 kg., 1 tsk. torr senap, 8—10 st. katrinplommon, 1 rågad tsk. salt, 1 msk. smör, kokande vatten. — Fläskstycket (det nedre av ryggsstycket, ett stycke bog, eller det stycke, som sitter närmast ovan skinkan e. dyl.) torkas med en duk, vriden i hett vatten. Det befrias nätt från svålen och ingnides med den torra senapen. Späckas med de rätt förvällda, i fyra delar skurna katrinplommonen. I en järnkastrull fräses smöret etc. och när det är brunt, iläggas fläskstycket och brynes vackert på alla sidor. Steken spådes först med plommonspadet, salt påströs, och därefter påspädes vid behov kokande vatten eller svag buljong. Stekningen fortsättes i sakta tem-

I vaktparaden, tisdag
Henriette, älskling!

I dag på eftermiddagen gjorde jag en promenad i sällskap med tvänne svenskar, som behärskade mitt modersmål. De hade nämligen erbjudit sig att visa mig stadens sevärdheter. Vi besågo således några av de publika byggnader, som äro svenskarnas stolthet. Mest fängslades dock mitt intresse av de promenerande. Alla, kvinnor, män och barn, voro iförda de prydligaste skor. Då mina följeslagare märkte, att de blanka, vackra skodon väckt min uppmärksamhet, sade en av dem: "Ja, det är verkligen märkvärdigt, vad Viking skokräm gör skorna blanka och prydliga. Viking skokräm och Viking höggslanskokräm äro absolut de bästa skoputsningsmedel, vår tid kan uppvisa. Viking skokräm finnes i färgerna svart, mörkbrun, ljusbrun samt vit och Viking höggslanskokräm i färgerna svart, grå, mörkbrun, ljusbrun, rödbrun, beige och vit." Plötsligt avbröts han av trumvirvel och hornmusik. Vi följde med musiken förbi ett snällt bronslejon, som spelade fotboll, och kommo in på en av slottets gårdar, där ett kompani soldater var uppställt. Militärmusiken spelade bl. a. Marseljäsen. Då jag såg soldaternas blanka skor, frågade jag, i det jag pekade på deras fotbeklädnad: "Äterigen Viking skokräm?" "Ja", svarade den andre av mina följeslagare, "vid alla regementen använder man Viking skokräm, ty den gör skorna starka och blanka, samt skyddar lädret mot väta. Viking är således den bästa skokrämen för militären". Men vad ser jag? Det är ju redan så sent, att jag måste avsluta mitt brev. Hälsa Tante Marianne från mig.

Din

Jean de la Tour

Nationaldräkter

materiel, detaljer, strump, på best., frågor besv. mot dubbelt porto. Svenska Nationaldräkter, Idung. 5, n. b., Sthlm. OBS! Beställ i tid till jul!

20,000 kr.

giva vi våra kunder alldeles gratis möjlighet att vinna vid dragningen i Svenska Statens Premieobligationslotterri i december i år. Vi ha nämligen beslutat att till var femte av våra kunder som rekviderar en tub av vår berömda HUDCREME ANTIFINOL och samtidigt med rekvisitionen insänder likviden för densamma 2,50 + porto = 2,90 samt till var och en som rekviderar på en gång fem tuber ANTIFINOL och med rekvisitionen insänder likviden 2,50 pr tub = 12,50, såsom gåva giva ett vinstdelaktighetsbevis upptagande en obligationsserie och nummer. Detta bevis berättigar innehavaren till en tiondel av den på obligationen ifråga eventuellt utfallande vinsten vid decemberdragningen i år. Högsta vinsten är 200,000:— kr., en tiondel därav är 20,000:— kr. Kanske ni genom att rekvidera en tub ANTIFINOL, som är den erkänt bästa hudcremen för skönhetsvård och därför giver mer än full valuta för sitt pris, även kan bli vinnare av 20,000:— kronor alldeles gratis. Märk detta enastående erbjudande, som vi göra Eder! Rekvidera i dag!

A.-B. ANTIFINOLFABRIKEN,
— Göteborg. —

po under flitig ösning samt spädning när så är behöfligt, tills köttet är mört eller omkr. 2½ tim. Steken upplägges på varmt fat, det feta avskummas från såsen, som sedan, om så önskas lätt avredes med litet vete- eller potatismjöl. — Serveras skuren i tunna skivor och åter hoplagd, med helstekt eller nykokt potatis och legmyer, t. ex. kokta morotsstrimlor omrörda med litet smör och citronsaft och beströdda med hackad persilja.

Imiterad mazarintårta (för 6—8 pers.). — 3 ägg, 100 gr. smör, (hälften kan gott vara prima växtmargarin), 2½ dcl. strösocker, 200 gr. kokt, kall riven potatis, 200 gr. sötmandel. — Mandeln skållas och drives genom mandelkvarn. Det tvättade smöret och margarinet röres med sockret, äggulorna — en i sänder! — och den rivna potatisen under ½ tim. Då tillsättes den rivna mandeln samt de till hårt skum slagna äggvitorna, varefter smeten hålles i en med kallt smör ytterst väl smord och brödbeströdd form eller stekpanna samt gräddas i ganska svag ugnsvärme omkr. 1 tim. Sedan tårten tagits ur ugnen får den stå 10 min. innan den stjälpes upp. Serveras med hackade syltade apelsinskal och serveras med citronsaft. I stället för sås, kan tårten överbredas med enkel citronkräm eller vispad, med citron eller vanilj smaksatt grädde.

Bayerska potatisklimpar göras som våra vanliga kroppkakor, men i stället för endast fläsktärningar fyllas klimparna med lika mycket i brödtärningar, knaperstekta i flottet. Dessutom göras klimparna något större än våra kroppkakor, varjämte fyllningen tilltages rikligare.

Griljerad fårstek består av tunna skivor av den överblivna steken, vilka doppas i i uppvispad äggvita, smaksatt med peppar och salt, och sedan vändas i stötbröd, varefter de hastigt stekas i hett kokosmör eller flottyr.

Potatipuré à la Madelaine (för 6 pers.). — 1½ lit. potatis, vatten, salt, 1 msk. smör el. växtmargarin, ½ lit. sönderkokta äpplen med sitt spad, ½—1 dcl. grädde, socker, peppar. — Potatisen råskalas, fyrdefas, sköljes och kokas mjuk i litet saltat vatten. Vattnet avhålls, varefter den piskas sönder i grytan och över svag eld, allt under det smöret samt äppelmoset tillsätts. Sist iblandas den uppkokta grädden. Purén, som bör vara pösigt och tämligen fast upplägges högt och ledigt på karott.

Gratinerade vitlingsrullader. 1½—1¾ kg. jämnstor vitling, 2 msk. salt, 1 msk. ättika. — 4 msk. växtmargarin (omkr. 120 gr.) 6—7 msk. riven ost, 6—7 msk. stötbröd, 6—7 ansjovisar. Vitlingarne rensas väl, huvud och alla fenor avskäras, och ryggen borttages nätt, varvid aktas så att fisken ej går sönder. De ingnidas med ättikan och saltet och få ligga i tim. Vitlingarne avtorkas försiktigt, och på varje utbredd fisk lägges i rensad och urbenad ansjovis, varefter den hoprullas uppifrån och ned. Ett eldfast fat av silver, glas eller porslin smörjes mycket tjockt med växtmargarin och beströs med riven ost. Rulladerna vändas i ost samt stötbröd, blandat med litet salt och läggs tätt bredvid varandra på fatet. Resten av margarinet strös i täta flockar över fisken, varefter fatet insättes i varm ugn, där rulladerna få steka gulbruna under ösning med fetten på fatet. Om så är behöfligt spädes under stekningen med fiskbuljong, kokt på de sköljda huvudena, benen etc.

Gammaldags havresoppa. 1½ hg. små havregryn, 2½ lit. vatten, 1 dcl. russin, 2 msk. socker, ½ tsk. salt, 1½ à 2 dcl. tjock grädde, 1 msk. finhackad sötmandel.

Grynen påsätts i det kalla vattnet och få sakta koka under lock i tim. Russinen sköljas och kokas i 2—3 dcl. vatten tills de äro utsvälda. Grynen passeras genom hårsikt, och allt det passerade får ett uppkok. Socker, russinen jämte sitt spad och salt tillsätts och sist lägges mandeln och den till hårt skum vispade grädden. Soppan serveras varm.

Anm. Om så önskas serveras soppan endast med en ringa del av grädden ivispad, då resten bjudes särskilt i sässkal. I så fall bör beräknas ¼ liter tjock grädde.

RÄTTELSE.

Genom feltryck förvrängdes i föregående nummer namnet på den dam, som vid Husmodersföreningarnas Riksförbunds lokalavdelnings utställning i Kristinehamn demonstrerade en förträfflig elektrisk bakugn. Den demonstrerande var fru Gidoff, Örebro. Såsom nämndes, hade fru Gidoffs man uppfunnit den praktiska apparaten.

Affärsmän!

Insänd nya preparat och hushållsartiklar till avprovning gratis i Iduns provkök.

Jag böjer mig alltid

för att taga upp även en liten slant, det stärker kassan. Jag böjer mig även för de välgrundade argument, som andragas för användandet av Pellerins margarin-fabrikater. Det stärker kassan än mera. Dessutom vet jag, att Pellerins tillverkningar äro synnerligen välsmakande, ha högt näringsvärde, och äro tillverkade av bästa råmaterial. Och därför använder jag också alltid Pellerins fabrikater.

T&A

DÅLIG HY

har ej den som sköter sin hud rationellt med en god hudcrème. För att en crème verkligen skall göra nytta, måste den innehålla just sådana ingredienser som giver näring åt huden och återskänker densamma smidighet och mjukhet. En crème som bättre än Hylins Ninon Crème motsvarar de fordringar man måste ställa på en god hudcrème

HAR INGEN

hittills kunnat framställa. Ninon Crème innehåller, förutom läkande och balsamiska oljor och essenser, även havreextrakt, som utövar en underbart förnyrande och uppbyggande inverkan på undernärdd och slapp hy. Varje dam som önskar återgiva huden dess ungdomliga smidighet och förhindra uppkomsten av rynkor, bör dagligen massera huden med Ninon Crème. Denna absorberas fullständigt av huden och efterlämnar — i motsats till de flesta andra crèmes — ingen fettglans. Ninon Crème tillverkas av Hylins & C:os F.-A.-B., Stockholm, och säljes överallt till kr. 1:— pr stor tub. Kom ihåg att vacker, mjuk och ungdomlig hy får den

som använder

NINON CRÈME

Varuhuset Vollmers-Meeths
GÖTEBORG

Jumper-Garn

2-tr. hethyllegarn för stickning och virkning av Jumpers, Scarvers etc.

Ett 40-tal moderna färger.

Bunt à 100 gr. . . . . Kr. 1: 75
Docka à 10 gr. 0: 18

Färgprover på begäran.

Till landsorten mot postförskott + porto.

KINAMAGASINET

specialaffär för Kinesiska varor: Handvävda Siden, vita och randiga Tvätt-siden, Råsiden 3:— mtr, Textilier, antikt porslin m. m. Obs! Akta varor extra låga priser. Regeringsgatan 43 1 tr., Stockholm. Riks 30 86.

Svält ej

Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-närings salt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

Ni behöver varken vara rädd för blåst eller kyla, Ni undviker sprickor och ojämnheter, om Ni använder

CRÈME SIMON

Dess sammansättning bevarar huden fräsch, fin och glänsande.

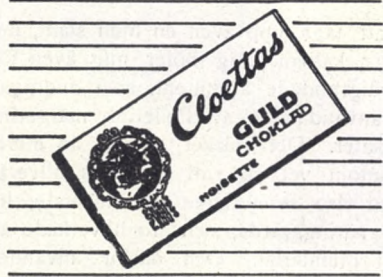
PUDER OCH TVÅL

J. SIMON & Co, Paris

Vårt land är fattigt, skall så bli

för den, som guld begär.
En främling får dock ej förbi,
ty också han har hört att vi
försälja i var by och stad
Cloettas Guld-Choklad.

Dessert-Choklad
och
Praliner

Cloettas

Guld-Choklad tillverkas i följande olika sorter: Fondant, Au lait, Noisette au lait och Noisette. Väckända i hela Norden sedan 50 år. Till salu överallt.

BARDIN & CIE PARIS
Poudre de Perles Fines.

Bardin's
Perle Pudder

Bardins berömda pärlpuder
vitt, rosa, hudfärg, rachel, gul, korall, rubin, brunt etc.

Föryngrar och förskönar

Fås i alla parfym- och kemikalieaffärer
Ensamförsäljare för Skandinavien och Finland:
Madsen & Wivel, Köpenhamn

**IDUNS SKÖNHETS-
INSTITUT**

N:r 118. Beder Fru Skönhetsdoktorn att godhetsfullt giva mig ett råd. Hur skall jag avlägsna små misspydande vita fettkulor från hyn?

L. E.
Ni tar en synål och för spetsen därav genom en ljusläga för att desinficera den och sticker den sedan genom den vita kulan. Där-efter klämmer ni ut innehållet med litet renad vadd och tvättar sedan fläcken med vadd doppad i sprit eller eau de cologne.

N:r 119. Snälla Fru Skönhetsdoktorn, ge mig ett råd. Jag sköter min hy mycket väl och har ej ont av pormaskar, men vid vissa tillfällen uppkommer en hel del små utslag i ansiktet, ungefär som små plitor. Kunna de möjligen bero på dålig blodcirkulation?

23-åring.
Som jag tror att det obehaget ni lider av är helt och hållet nervöst råder jag er att när ni ser att huden börjar bli irriterad tvätta ansiktet om aftnarna — sedan det förut blivit väl rengjort — med het men ej kokt mjölk, så het ni kan tåla. Låt mjölken torka in i huden. — För övrigt bör ni undvika hetsande mat och dryck och föra en sund diet.

N:r 120. Bästa Skönhetsdoktorn, jag har en så väldigt fet hud, och därigenom har uppkommit en sådan massa pormaskar. Jag är alldeles förtvivlad. Hjälp mig på något vis att bli av med dem utan att jag fördärvar hyn.

Lösnummerköpare.
Tvätta de s. k. pormaskarna med i sprit eller eau de cologne doppad vadd, smörj sedan in dem med en salva av lika delar vaselin och salicylsyra, som får sitta på i 10 min. Tryck därpå ut de svarta prickarna med vadd doppad i sprit. — För hudens vård gäller att hålla den omsorgsfullt ren, se sv. på fr. 103. Ni, som har fet hud, bör tillsätta litet borax i tvättvattnet.

N:r 121. Jag har en snäll och god man, som jag gärna vill göra till viljes. En sak han sätter värde på är vackra, vita händer. Som våra inkomster ej äro sådana att vi ha råd att ha jungfru, måste jag göra allt, diska etc., och då bli ej händerna så vackra. Säg mig nu, kära Skönhetsdoktor, ett medel som jag kan använda för att hjälpa upp mina händers utseende.

Fru Mimmi.
Medel att få vita händer: Saf-ten av en halv citron blandas väl med vitan av ett rätt ägg och några korn salt, 2 matskedar eau de cologne tillsättes och blandningen omröres. Efter noggrann tvättning ingnides händerna härmed.

N:r 122. Vore tacksam ifall Skönhetsdoktorn ville hjälpa mig med följande fråga: Vad kan jag göra med mina armar, som äro så gränslöst tjocka upptill men ej nedanför armbågarna? Jag har försökt med massage men utan resultat. Armarna äro även mycket röda och knotriga. Kan-ske gymnastik vore lämpligt, men jag vet ej vilka rörelser jag då skulle göra.

Anna.
Daglig gymnastik är ju alltid bra för att ge kroppen spänstighet och harmonisk utveckling. Man behöver ej göra många rörelser och ej hålla på så länge åt gången, högst 10 min., blott man utför gymnastiken varje dag. Köp'er en bok om hemgymnastik och utvälj där några rörelser, så att alla kroppens muskler i tur och ordning komma till övning. Och glöm inte att andas djupt under gymnastiken, som bör ske antingen på aftonen innan ni lägger er eller på morgonen innan ni är

Leo-Piller

äro framställda i samråd med framstående specialister i mag- och tarmsjukdomar. Användes av läkare samt på sjukhus och kan tryggt rekommenderas som

**ett utmärkt
avföringsmedel**

Fås å alla apotek.
Tillverkas av
A.-B. LEO, Helsingborg.

**A/B NYMANS VERKSTÄDER
UPPSALA**

Tillverkar Hermes velocipeder, ytterdäck, luftslangar, pedalgummi, solution, ekrar, pedaler, framhjulsnäv, sadlar, väskor, skruvar och muttrar. Bästa inköpskälla för återförsäljare.

Trappstolen "STABIL"

lika bekväm som stol och trappstege är

och användes i alla hem, butiker, affärs- och andra lokaler.
Trappstegar, Köksstolar, Strykbräden
Rönneådalens Aktiebolag,
Tel. 38 Billinge. Tel. 38

'Äkta Franska

högkoncenterade Liköressencer
för hemberedning av Likörer. Varje flaska avsedd för en liter färdigbruggd Likör å kr. 1.50 per flaska, 6 flaskor franco.

Följande sorter rekom. Anisette, Cacao, Curacao brun och grön, Char- treuse, gul och grön, Rose och Munk. Aterförsäljare rabatt.

FABRIKEN ZELOS, Göteborg 1.

PRAKTISK NYHET!

SÄRDELES LÄMPLIG PRESENT
BRODBRÅDET
'IDEAL'
Tillverkas i
Sverige
Bör ej
sändas
i paket
hem
Sändes mot
postförskott till
följande priser:
av Ek. Sattimvånet 12.-
Björk 10.-
REKVIRERA FRÅN TILLVERKAREN
AXEL JOHANSSONS MÖBLERINGSAFFÄR
Tel. 207 FALUN Tel. 207

Tapetkompaniet

levererar Eder

TAPETER
till lägsta priser. Största sortering av in- och utländska kvalitéer. Rekquirera prover genast. Riks 99 05. Allm. 133 20. Katarinav. 7, Sthlm. (Vid Slussen.)

**Kullgrens
Grav-
vårdar**

Ägna Edra
avlidna en
bestående
minnesvård!
Rikhaltig katalog gratis.

GRANITAKTIEBOLAGET
C. A. KULLGRENS ENKA
UDDEVALLA.

Solo-Kaffe

från

Aktiebolaget Malmö Kaffe-kompani

är det bästa

Java-Kaffe

En alltid välkommen
JULPRESENT
är en flaska
ESTERIA-PARFYM

Framställes i sex olika blomdofter, nämligen Viol, Liljeconvalje, Syren, Rose, Reseda, Hyasint. Finnes artikeln ej å Eder plats, rekquirera direkt från oss, med angivande av vilka dofter som önskas. Pris Kr. 2: — pr st., 3 fl. portofritt. Obs. det enastående billiga priset.

Knut Lundqvists Tekniska Fabrik
Växjö

**Döfva
HÖRA**

Den amerikanska elektriska **hörapparaten ACOUSTICON**, som är världens förnämsta, kan nu regleras i 6 styrkegrader efter örats olika hörselörmåga. Förordad av öronspecialister. Oumbärlig för lönhörda i kyrka och teater. För efterrapningar varnas.

Öronmassageapparaten MASSAGON botar susning för öronen. ACOUSTICON är tillerkänd guldmedalj i St. Louis och den Engelska kröningsmedaljen i guld. Användes av H. Maj:t Ankedrottningen av England och Prins Carl av Sverige. Begär katalog och intyg. Ensamförsäljare för Sverige: **MALMÖ BANDAGE ETABLISSEMENT, Per Vejlersgatan 9, MALMÖ 1. — Telefon 49 75**

Se med Edra egna ögon att Ni får Mazettis ögon

Ni är då säker på att alltid erhålla en delikat, kraftig och hälsosam cacao.

OBS! Våra olika billigare kvaliteter cacao såväl i hektopaketer som i lös vikt.

Varnas för efterapningar av påse och etikett!

FALU- ÄTTIKA

— den bästa **konserverings-, mat- och bords-ättika** som finnes i marknaden —

tillverkas och försäljes i parti av

Stora Kopparbergs Bergslags A.-Bol.
STOCKHOLM.

Vänd Eder vid behov av gravering till **FRODINS GRAVYRAFFÄR** Mästersamuelsgatan 36, Stockholm. där Ni får affärssigill, schabloner, skyltar, monogram, inskriptioner, m. m. billigt och elegant utfört. Försilvring och förgyllning. Stockholmstel 18 113. Telefoner: Sundbyberg 771. Åberopa denna annons vid beställning.

PETRIS
ångpreparerade havregryn och havremjöl
Naturläkekonstens yppersta hjälpmedel.
Läckra och hälsosamma.

Av **SANGALLA** the

rekommendera vi våra kända märken "PEKOE SOUCHONG" "IMPERIAL" "ORDINARY" i originalförpackningar.

PERCY F. LUCK & Co.

Blomsterlökar

direkt från Holland till odlingspris.

ILLUSTR. KATALOG GRATIS.

E. H. KRELAGE & SON
Etabl. 1811 HARLEM (Holland) Etabl. 1811

färdigklädd och helst framför öppet fönster. — En rörelse som möjligen kan bidra till att utjämna fett på era armar är följande: Ställ er med fötterna åt sidan, sträck upp armarna med knutna händer och böj er framåt så att händerna nästan nå golvet. Ut för sedan en pumpande eller sågande rörelse växelvis med armarna medan ni långsamt reser er upp. Till sist skola armarna säga rätt upp över huvudet och så nedåt igen. Men kraftigt skall rörelsen utföras som om ni ville slå till något. — För *knöttrig hud*: Omslag eller tvättning med hett såpvatten, därefter avtvättning med kallt vatten. Huden gnides sedan lätt med en slät pimpsten och ingnides till sist med litet av en blandning av lika delar glycerin, sprit och rosenvatten. Skall ni uppträda bararmad pudrar ni armarna efter behandlingen.

N:r 123. Jag vore tacksam om "Skönhetsdoktor" ville svara på följande frågor: Vad skall jag göra för att bli smalare om höftena? Jag är för övrigt lagom fet. På sista tiden har jag bemärkt något liknande s. k. "saltkar". Finns det några gymnastiska rörelser, som kunde bortarbeta detta? Som av ovanstående synes är jag inte mager, så därav kan det inte bero, men kanske beror det på, att jag "hänger nästan" över ett skrivbord hela dagen.

Kontorist.
Beakta svaret på föregående fråga. Särskilt rekommenderar jag följande rörelse: Lagg er på ryggen på golvet med händerna i sidorna. Res er upp i sittande ställning utan att röra fötterna från golvet och upprepa rörelsen 8—10 gånger å rad. Finns ni det svårt i början så stick fötterna under en byrå eller ett skåp. — Ni bör dessutom så mycket ni kan röra er i friska luften. — Sitt rak då ni skriver! — En rörelse som på längden gör "saltkaren" mindre märkbara är den som står i sv. på fr. 100.

N:r 124. Kära fru Skönhetsdoktor, som vet råd för allt, jag undrar om det också skulle finnas något för mig, närmare bestämt för mitt hår. Förr var det ganska mörkt rödbrunt, har nu (kanske också genom sol och vatten) blivit blekt och ojämt i färgen. Hur skall jag nu få det mörkt igen. Någon egentlig färg vill jag ogärna använda. Men kanske det finnes något annat oskadligt medel?

Ung prenumerant.
Ett färgmedel för håret som är absolut oskadligt och till och med stärkande är *valnöttsdekot*, vilken ni kan få köpa färdig hos fru Signy Hellström, Ramnäs. Om ni ej vill använda färgmedel är här ett annat medel som säges återställa färgen på mörkt hår: 14 gr. tinktur av ättiksyrat järn, 2½ dcl. vatten, 7 gr. glycerin, 0,15 gr. svavelsyrat kalium. Detta blandas väl, flaskan får stå utan kork tills den oangenäma lukten avdunstat. Vätskan kan sedan parfymeras med ett par droppar lavendelolja och nejlikolja. Något av denna tinktur ingnides dagligen i hårbotten.

N:r 125. Hur få mjukt och vågigt hår? Finns det något enkelt medel?

Prenumerant.
Håret blir så småningom mjukt av att dagligen borsta det med en mjuk borste och för övrigt sköta det väl så som beskrives i sv. på fr. 73. Se om s. k. lockvattnet i sv. på fr. 116.

N:r 126. I n:r 30 av Idun stod beskrivet ett medel för att få lockigt hår, men som jag ej kan skaffa numret där jag bor, ber jag att få medlet upprepat. Då jag förut ägt ett vackert lockigt hår men efter min babys födelse förlorat det vore jag uppriktigt tacksam för hjälp.
Fru M. S. Göteborg.

**Saisonens
Parfym:
UN PEU
D'AMBRE**
Houbigant

PARFUMERIE ANTOINETTE W. NORDING
BIRGER JARLSG. 16 - BIBLIOTEKSG. 11 - HAMNG. 12

**I KÖKET
OCH
PÅ MATBORDET
ÄR**
Arboga
ALFA = K O
HUSMÖDRARNAS
A OCH O

SVENSKA MEDICINALVÄXTFÖRENINGENS

torkade blibär, lingon, spenat, dill, sopprötter m. m.

Högsta kvalitet. Billiga, hållbara, lätta att förvara och enkla att använda. Bären ge utmärkta soppor. Lingonen ge dessutom en god sylt. Sopprötterna ge med obetydlig fettillsats en välsmakande buljong. Utförlig beskrivning medföljer varje kartong. Finnas i varje välsorterad spiceriaffär.

OBS! Förekomma i minut endast i våra kartonger.

Min högsta önskan uppfylld!

INTET hem kan i längden undvara en förstklassig symaskin, lika outhärlig vare sig det gäller att sy nya kläder, stoppa och laga gamla eller utföra ett broderiarbete. De mest praktiska och eleganta, solidast byggda samt mest tyst- och lättgående äro

**Husvarna
symaskiner**

Husvarna Symaskiner äro de enda, som tillverkas inom landet. Återförsäljare på alla större platser. Förnämliga avbetalningsvillkor.

Gammal, ypperlig huskur mot grått och missfärgat hår är
AKTA VALNÖTSDEKOKT
VÄLGRÖNDE — EFFEKTIV — OSKADLIG
Tillv. av leg. apotekaren Fru S. Hellström, Apoteket Svanen, Ramnäs.
Pris per flaska 3: 50 + låda och porto.

**GISLAVEDS
GALOSCHER**

Hållbara
Eleganta
Bästa passform

I PARTI HOS: LUBLIN & C:o, AKTIEBOLAG, STOCKHOLM

**VICTORIAS
LAVENDEL TVÅL**
FÖRNÄMSTA I SVERIGE

Florodol
ÄR
ALLAS FAVORIT-
TVÅL

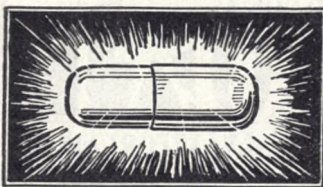
Sydsvenska Kredit Aktiebolaget

Fonder kr. 62,000,000:—

gottgör å

Depositions- & Kapitalräkning

4 1/2 proc.

SPIECKERS SANOKAPSLAR

stärka nerv- och muskelsystemet, skänka ungdomlig spänstighet, levnadsmod och energi, samtidigt som de undanröja trötthet, sömnlöshet och svaghets-tillstånd. Finnas å alla apotek och drogaffärer eller expedieras efter rekvisition från undertecknade, portofritt.

Ask om 10 kapslar (för 10 dagars bruk) kr. 2.25.

Ask om 20 kapslar (för 20 dagars bruk) kr. 4.25.

Liten kur (5 stora askar) kr. 20.—
Stor „ (10 „ „ „) kr. 38.50

Generalagenter för Skandinavien:

Harald Westerberg & Co.,
— Göteborg. —

IDUNS

JULNUMMER

UTKOMMER
INOM KORT

PRIS KR. 1: 50

Rekvirera från
IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM

Kommissionärer antagas
Begär villkor

Babyutstyslar,

Vackra och välsydda av finaste tillbehör ..... Kr. 10.50
Lakan och örngott ..... „ 8.—
Dopklänning och mössa ..... „ 6.—
Mönster medföljer.
Dagmar Jacobsons Vitvaru- och Linnesömnadsaffär, Borås.

Vägglöss

Desinf. m. Amerik. Gassystem (ej cyanalkalium). Ej risk eller obehag för grannar. Skadar ej tyg eller möbler. Spec.: Kackerlackor, Mal och Vägglöss. Nordiska Desinfektions Anstalt.
Riks 804 85 Stockholm Allm. 168 13

Enastående
billigt:

Elektrisk Handlykta av minst samma kvalitet som utbjödes till kr. 14:— å 15:— säljes av oss med batteri för kr. 10:— + postförskott + porto. Extra-batteri (erhålles i de flesta affärer) billigast från oss kr. 2:— plus porto. (Bränntid c:a 70 tim.) Vi garanterar förstklassig vara. Full ombytesrätt lämnas. Återförsäljare rabatt.

CENTRALGARAGET,
Stenvinkelsgatan 7 - Halmstad.

Är det endast frågan om att få håret lockigt kan ni se beskrivning därpå som nyligen stått i sv. på fr. 116.

N:r 127. Bästa fru Skönhetsdoktor! Som jag är närstynt ha läkare ålagt mig att bära glasögon. Men som sådana äro mycket missprydande för en ung dam använder jag pincené. Jag har dock mycket ömtåligt skinn, som lätt blir särigt av pinzenéns tryck. Och som dessa sår äro missprydande undrar jag om man kan smörja på något som läker dem. Hur skall jag bära mig åt att få skinet starkt så att jag slipper bära glasögon? *Närstynt.*

Innan huden går sönder skall ni smörja skinet med zinksalva. Bäst är att använda den moderna sortens pincené, den s. k. fingerpincené, vilken ej sliter huden.

N:r 128. Än en gång vänder jag mig till Iduns fru Skönhetsdoktor om råd angående eksem eller svamp i ögonbrynen. Vart bör jag vända mig, till hudläkare eller skönhetsinstitut? Har använt Hæmos Hårkultur, är det skadligt? Brukar även pensla med kallt vatten, men kanske detta mer skadar än gagnar. Har hoppats att de vita fjällen skulle försvinna genom denna behandling, men så tycks inte vara fallet. — Förlåt min enträgenhet.
„Snar hjälp“.

Jag tror mig en gång förr ha rätt er att vända er till hudläkare och upprepar jag åter samma råd.

N:r 129. Hur skall man sköta sina händer för att få vita och mjuka sådana?

Gammal lösnummerköpare.

Se sv. på fr. 121.

N:r 130. 1) Har mycket tunna ögonbryn. Hur skall jag få dem tätta och välformade? — 2) Hur kunna hålla sig smärt? Vilken diet skall man hålla?

Bekymrad 19-åring.

1) Gnid in för varje dag i ögonbrynen litet ricinolja blandat med några droppar alkohol. Blandningen begäres på apoteket. — 2) Genom daglig gymnastik. Se sv. på fr. 122. — Om ni ej har anlag för fetma behöver ni ej föra någon särskild diet, endast en sund och närande sådan. Rör er ute i friska luften, bada och deltag måttligt i sport om ni har tillfälle därtill.

N:r 131. Har sedan flera år besvärats av en oren och grov, ömtålig hy. Har av en bekant hört omtalas att det skulle finnas en s. k. gurkmjolk för att få slät och mjuk hy. Var kan jag köpa sådan? *„Ömtålig hy“.*

Var ni kan köpa gurkmjolk vet jag inte, men ni kan tillverka sådan själv om ni noggrannt följer beskrivningen. *Rec. på gurkmjolk:* 60 gr. söt mandelolja, 150 gr. färsk gurksaft, 45 gr. gurkessence, 4 gr. pulveriserad silkestvål, 1 gr. benzoëntinktur. — Gurksaften erhålles genom att skära en tvättad färsk gurka med skal och allt i smala strimlor och låta dessa koka sakta tills de bli mosiga i så knappt vatten som möjligt; silas upp genom sil och sedan genom en i hett vatten vridd duk. Essensen göres av lika delar gurksaft och ren alkohol (i brist lärav fin eau de cologne). Essensen och tvålen läggas i en rymlig burk eller flaska och omskakas grundligt. Efter några timmar då tvålen är upplöst tillsättes gurksaften. Skakas tills det är väl blandat, hålles upp i en skål och oljan och benzoëntinkturen tillsätts under flitig omrörning. Hålles på flaskor, som korkas väl och förvaras på mörkt ställe. — Men det viktiga för att få en god hy är att hålla den noggrannt ren. Se om hyns skötsel i sv. på fr. 103. I stället för crème kan ni använda gurkmjolk.

Fru Skönhetsdoktor.

God inkomst

i dessa svåra
tider erhåller
den som blir
kommissionär
för IDUN 1922

Tillskriv
IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM

BREVLÅDA

RED: S BREVLÅDA.

Fr. Anna Peters, Kumla och fru O. Pettersson, Sjöboda, som vunnit extrapris i Iduns Småbrödstävlan samt fru Maja B. Laxå, som erövat dito pris för klänningar, torde för erhållande av prisen uppgge fullständig adress.

Nell. Som de duktiga husmörarna ej överflöda här i landet och knappast torde komma att göra det i framtiden heller, att döma av den snedvidna uppfostran som medelklassfamiljernas och societets döttrar i regel erhålla, böra dessa representanter för kvinnokönet snarare hållas i ära än tadlas för sin "tråkighet".

G. F. och G. R. Användas icke.

Flera prenumeranter. hugnas med meddelandet att serien, som utlovat är, avslutas med detta år.

K. E. T. "Melankolia" och "Veklagan" — och detta besjunget i skralla vers till på köpet. Det krävs i sanning ett friskt redaktionshumör för att kunna möta så mycket elände på en gång.

Inga 18 år. Vad Ni producerat vittnar ej om någon litterär begåvning att tala om. Men Ni har ju framtiden för Eder och livet är en stor läromästare. För övrigt: om Ni aldrig kommer att lyckas som författarinna, så anse ej därför att Er tillvaro är meningslös. Det finns så mycket annat som Ni kan ägna Eder åt. Och alldenstund Ni tycks vara litterärt intresserad, bör Ni söka så ofta Ni kan odla bekantskapen med de stora diktarnes verk. Där skall Ni finna en outtömlig källa till gagn och njutning.

LÄMPLIG JULKLAPP

CARL LARSSONS
PRAKTVERK

"SVENSKA KVINNAN GENOM SEKLEN"

10 FÄRGTRYCKPLANSCHER

Inbunden med av konstnären komponerad pärm

Kr. 5:—

Portofritt mot insänd likvid i postanvisning

IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM

Lediga platser
och
Platssökande
endast
30 öre pr mm.

LEDIGA PLATSER

Sköterskebefattningen

vid Varbergs Dispensär är till ansökan ledig att tillträdas den 1 Jan. 1922. Löneförmåner: Grundlön 1,200 jämte dyrtidstillägg enl. statens bestämmelser, möbl. rum och kök i Dispensären-lokalen + 400 kronors hyresbidrag samt 1 månads semester.

Ansökningshandlingar torde före 1 Dec. insändas till Stadsläkaren, D:r J. S. Almer, Varberg.
Varbergs Dispensär.

För duglig

och pålitlig bättre flicka finnes jungfruplats ledig hos Överste Leijonhuvuds, Karlstad.

Seminarieutbildad lära- rinna

får på grund av sjukdomsfall genast plats på landet. Läsnings med två flickor i ålder 8 och 15 år. Svar med betyg och löneanspråk till Grevinnan Mary von Rosen, Rockelstad, Sparreholm.

Tvenne unga,

bildade flickor som önska lära sig matlagning, bakning och för övrigt alla sysslor som förekomma i ett väl ordnat hem på stor herrgård, få plats som hushållslever emot en avgift av 150 kr. pr mån. Jungfrur finnas. Foto och ref. önskas. Svar till "Familjemedlem på herrgård", Sävsjö.

Elevplatser

finnas lediga å Kustsanatoriet Apelviken. Ansökningar torde insändas till Husmodern.

Sjuksköterskelever

emottagas å Göteborgs Barnsjukhus. Kurserna äro förberedande 1-åriga. Prospekt sändes på begäran.
Föreståndarinnan.

Befattningen som

tvättförestånderska

av 1:a grad vid Lunds hospital och asyl är till ansökan ledig. Tillträde senast den 1 jan. 1922.

Förmåner: lön för ordinarie innehavare 1260 kr. jämte 4 ålders-tillägg om tillsammans 540 kr. — dyrtidstillägg såsom för övriga befattningshavare i statens tjänst —, möblerad bostad om 2 rum med lyse och värme samt fri tvätt. Till Kungl. Direktionen för Lunds hospital och asyl ställd ansökan, åtföljd av meritförteckning, ålders- och läkarintyg jämte avskrift av betyg utvisande kompetens för platsens skötande, kan före den 8 december d. å. ingivas till undertecknad, som även lämnar närmare upplysningar.
Lund i november 1921.
Hospitalssysslomannen.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni

med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser av alla slag.

Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Stockholm, och ni erhåller omgående prisuppgift.

Mönster.

För Dam- och Barnkläder, utföras förstklassiga mönster efter personliga mått, och önskad modejournal till billiga priser. Kan tryggt rekommenderas som tillförlitligaste mönster. Prislista franko.

LUNDS MÖNSTERAFFÄR
Mårtenstorget 15, Lund.]

Babyutstyslar

Verkligt förstklassiga, finaste tillbehör och välsydda. Hel utst. Kr. 10.— Extra fin kr. 14.— med engelsk blöja och gördel samma pris. Bärmantel kr. 4.—. Lakan och örngott av noblessväv; äkta handknypplade spestars kr. 9.—. Mönster medfölja.
FRU CLARA LINDQVIST
Övre Kvarngatan 32 — Borås.

Trevlig flicka

får lätt plats i ung, barnlös familj som familjemedlem mot fritt vivre. Svar med fotografi till Fru Förvaltare A. V. Johnson, Norrtelje.

PLATSSÖKANDE

PÅ GRUND AV ARBETSBRIST önskar sjuksköterska plats att förestå hem, utan lön, där liten rara flicka får medfölja. Svar till "M. C.", under adress S. Gumaelius' Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Bättre lantbrukaredotter

önskar plats i någon bättre familj, gärna uppåt landet. Har genomgått slöjd- och hushållskurs samt är något kunnig i linnesöm. Har förut innehaft plats. Svar till "Familjemedlem", Iduns exp., f. v. b.

Ung, förlovad flicka,

som vill lära hushåll önskar plats i bättre familj. Ingen lön, men familjemedlem. Svar till "Nyår 1922", Iduns exp., f. v. b.

Förlovad flicka,

f. n. anställd i statstjänst, önskar, mot fritt vivre, fr. medio av jan. komma till herrgård eller dyl. i mellersta Sverige där tillfälle kan givas till utbildning i ett blivande hems skötsel. Något kunnig i matlagning och sömnad. Vill bli betraktad som familjemedlem. Svar till "E. L. 21 år" Iduns exp.

Kvinnlig gymnastikdirektör

med goda betyg och referenser, genomgått lasarettkurs, söker plats som biträdande hjälp hos läkare, på klinik, institut, eller privat, som sjukgymnast. Tacksam för svar till "Gymnastikdirektör 21", Iduns exp., f. v. b.

Lärling

önskar under ferierna (2mån.) komma i familj. Villig hjälpa till med förekommande göromål. Svar till "15 dec.", Iduns exp., f. v. b.

Mot liten lön

eller mot fritt vivre, önskar flicka med goda betyg från 8-klassig flickskola, komma i familj och läsa med barn, eller som sällskap åt äldre dam. Svar till "Fria resor", Iduns exp., f. v. b.

Ung flicka,

som genomgått 1-årig sjukvårdskurs, önskar plats i början av dec., ev. senare, antingen å Barnhem eller som hjälp o. sällskap åt äldre person. Svar inom 14 dagar till "A. S.", Länslasarettet, Köping.

Slöjdlärling

undervisningsvan och något affärsvan önskar lämplig plats. Svar till "Nyåret 1922", Kungsg. 37., Alingsås.

Ung flicka,

som genomgått 8-klassigt läroverk, van vid och intresserad av husliga sysslor, önskar i Dec. eller senare plats i god familj som husmoders verkliga hjälp. Villig vara barn behjälplig med läxläsning. Lön önskas. Tacksam för svar märkt "Blekingska 21 år", p. r. Karlshamn.

Flicka,

som genomgått sjukvårdskurs, önskar plats att sköta sjuk herre eller dam. Deltager gärna i hushållet. Goda rek. Svar till "Sjukvård", Bovalstrand p. r.

Ung flicka

önskar i januari komma i enkel, vänlig familj, som husmoders verkliga hjälp. Något sykkunnig. Svar emotnes tacksamt till "22 år", Iduns exp. f. v. b.

Söker Ni plats

på något av den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett beprövat och av tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat använt förfaringssätt är att

annonsera i Idun.

annonsera i IDUN. Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Stockholm, och Ni erhåller omgående prisuppgift.

Lärling

önskar under ferier 15 dec.—15 febr. plats i fam., att mot fritt vivre deltaga i husliga görom., sömn. m. m. Svar till "Västgötska", Iduns exp.

INACKORDERINGAR

A HERRGÅRD i Småland, med härligt läge vid skog och sjö, erhålles inackordering under längre och kortare tid. Svar till "Sport och hemliv", under adress S. Gumaelius Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Vid Norrtelje

kan inackordering erhållas. Ogenerat lugnt läge vid sjö. Pris 150 kr. pr månad. Svar till "Vintersol", Norrtelje p. r.

En äldre dam

av god familj önskar en dylik enklare till sällskap och hjälp för att biträda med hennets vård och bidra till hyran. På nyåret. Svar till Nya platsbyrå, Kungsgatan 13, Venersborg.

PENSIONAT

SOLVIKS BARNPENSION

Adress: SÖDERTÄLJE - Rikst. 497

KINDERGARTEN
SKOLUNDERVISNING
PROSPEKT

DIVERSE

Ny hushållskurs

anordnas å stort pensionat i Leksand under tiden 10 jan. till 10 april 1922. Kursen ledes av skicklig, erfaren föreståndarinna. Pris 200 kr. pr månad. Förfrågningar besvaras av Fr. A. Gustafsson, Leksand.

Vid Bergsbrunna-skolan

börja vårkurserna i hushåll och slöjd m. m. omkr. d. 20 jan. Grundlig undervisning! Trevligt hemliv! Postadr. Bergsbrunna, Riks Nr 10.

Private lessons

in English and Italian by Miss Jackson from London. At home — 6.30 — 8. Banérgat. 4, Stockholm. A. T. Ö. 10.

Den amerikanska kvinnan

är känd för sin persikolena sköna hy. Hennes hemliga medhjälpare i striden mot rynkig, slapp och oren hy är det nya överträffade skönhetsmedlet Velvet Complexion som är en mjölkliknande vätska sammansatt av äkta mandel.

Följ noga bruksanvisningen. Försäljes hos alla Parfymerier samt av importören AB PARFYMERI BARLACH, Stockholm C. Pris pr flaska 5.— och 8.— kronor.

Korpulens Fetma

övertvinnas genom

D:r Hoffbauers lagl. skyddade AVMAGRINGSTABLETTER

Fullständigt ofarligt och verksamaste medel utan diettväng. Intet avföringsmedel. Pris fullst. kur. kr. 23.— franco. Utförliga broschyrer gratis.

Elefantens Apotheke, Berlin A 47, Leipzigerstr. 74, vid Dönhoffplatz.

Depot: Apoteket Storken, Storgatan 28 - Stockholm.

Fräkencreme

IGA Borttager fräknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6:50 + porto. Försändes diskret. Franska Parfymermagasinet, Hovleverantör, Drottninggatan 21, Sthlm.

Vackra lockar

kunna alla damer få genom att använda hårlocksstäljfadern "Mary", amerikansk metod. Vågar och lockar håret på några minuter. Ingen bränning som fördärrar håret. Pris pr sats med bruksanv. 1.75, + porto mot postförskott från A. H. FORSGREN, SANDVIKEN 3.

Doktor A. Kjellbergs

Kurs i massage och sjukgymnastik. (26:te årskursen.) Begär prospekt! Stockholm. Holländaregatan 3.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut Kungsg. 60, STOCKHOLM

Behandling av reumatiska åkommor.

Tandläkare Hj. Ström

Birgerjarlsgatan 98 1/2 tr., Stockholm. Emalj-plombering.

Riks: Vasa 6 87 - Allm. 224 48

GÖTEBORGS

GYMNASTISKA INSTITUT

Östra Hamngatan N:o 45 Förmånligaste specialkurs i MASSAGE o. SJUKGYMNASIET Ny kurs börjar den 15 Januari.

I kursen ingår kostnadsfritt undervisning i Pedagogisk gymnastik, Ortopedisk behandling, Elektrisk behandling, Värmebehandling, Zander-gymnastik, Förbands- och samaritkurs. Begär illustrerat prospekt.

Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 15 sept. Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

Inga raka lockar

på resor, fester e. dyl. sedan

HÅRLOCKAREN "KRULL"

blev uppfunnen. Den uppvärms medelst ett element på c:a 10 sek. och är lätt att medföra och använda, samt blir ej sotig och bränner ej håret. Bruksanvisning medföljer. Patent sökt. "Krull" försäljes för kr. 3:— pr st. i elegant etui å 21 cm. längd. 100 st. element kr. 3:—; 50 st. kr. 1:60.

Till återförsäljare rabatt. Order till 15:— kr. lämnas fraktfritt från HÅRLOCKAREFABRIKEN, Göteborg 4.

Armsvett,

hand- och fotsvett borttagas med Antidrosin. Läkareintyg över medlets utomordentliga effektivitet och nytta bifogas varje sats. — Pris 3 kr. Sändes diskret mot postförskott + porto.

LABORATORIET SANA, Östhammar.

Ett utmärkt medel.

Vid alla slag av nervsmärtor såsom huvudvärk, reumatism, neuralgi, förkylnings- och febersymtom hava Dr. Stohrs Kephaldoltabletter snabb och säker verkan utan besvärliga svettningar och utan att skada hjärtat eller andra organ. Användes med glänsande resultat av de främsta kliniker och läkare. Finnes å alla apotek.

Praktiska,

hygieniska, impregnerade damunderkläder av olika modeller för dag- o. nattbruk samt Dambindor, även i små reseförpackningar, i parti o. minut billigast från

Carl Stangenberg,

Hötorget 10, Stockholm. A. T. 28690. R. T. 7762.

Birgittas Äkta Citron-Crème.

Ofelbart medel mot sträv och narig hy. Bästa ansiktsmassagecreme. Utplånar rynkor och ojämnheter i huden. Tillverkas av satten av friska citroner. Parfymeri S:ta Birgitta, Stockholm. Pris kr. 3:—

MÖDRAR!

En beaktansvärd nyhet för spädbarn.

Hygiea Babyvadd i stället för stjärtlappar.

Hygieas Babyvadd är en snygg snövit trävaddsmassa, som består av på varandra liggande ytterst tunna och mjuka blad, vilka då de begagnas inläggs som stjärtlappar i blöjor, erbjuda utomordentliga fördelar. Trävaddsmassan är kemiskt ren och användes numera i stor utsträckning vid omläggning av sår o. dyl. All tanke på möjlig oönsklighet är sålunda otänkbar.

Hygiea Babyvadd uppsuger all fuktighet och då den vid ombytning bortkastas tillsammans med avföringen undviks sålunda den tråkiga och högst otilltalande lapptvätten.

Hygiea Babyvadd har i bruken visat sig mycket ekonomisk att använda, i det att ett kilo babyvadd räcker c:a en månad. Det är sålunda att antaga att Hygiea Babyvadd har en stor framtid för sig, vilket även framgår av det stora intresse, varmed denna praktiska idé överallt blivit bemött.

Hygiea Babyvadd är även utomordentligt praktisk såsom inlägg i sanitetsbindor.

Hygiea Babyvadd i 1/2 och 1/1 kg. förpackningar å resp. 2:75 och 5:— kronor plus porto sändes överallt mot postförskott. Vid beställning av två kilo portofritt.

HYGIEA, Sjukvårds- & Parfymeriaffär.

Rt. 73 05. Stora Nygatan 37. MALMÖ.

Reumatism

botas ofelbart och snabbt medelst det sedan årtal välkända, av apotekare sammansatta MOORLAND. 100-tals intyg.

Pr sats kr. 5:— franco från Varulagret WASA, Kemikalieavd. Stockholm 2.

Fjortonde praktiska hushållskursen

Lyckebo, Sjömarken (Göteborg—Borås järnv.) börjar 1 febr. 1922 och pågår 3 månader. Undervisning i matlagning, bakning, konservering, vävnad, kläd- och linnesömnad, handarbeten m. m. Frisk, hälsosam trakt. Glatt och trevligt hemliv. Inackordering 150 kr. pr mån. Förfrågningar till Lyckebo, Sjömarken.

Strengnäs Husmodersskola

17:de arbetsåret. Husmoderskurs för bildade flickor 25 jan.—25 maj. Grundl. o. prakt. underv. Prospekt mot porto gen. Fru Braune, Strengnäs.

Annonsera i IDUN!

Babyutstyrslar

av finaste tillbehör och delvis handsydda kr. 10:—, Bärmantlar kr. 4:50. Fru Linnéa Höglund, Storg. 3, Nässjö.

IDUNS PAPPER

GRANSHOLMS FINPAPPERSBRUK

ANLAGT 1803 - - GEMLA - - ANLAGT 1803

Specialbruk för finare pappersorter.

OMBUD OCH PARTINEDERLAG I STOCKHOLM:

R. W. STARE

R. T. 40 44 59 KUNGSGATAN 59 A. T. 192 30

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Avesta: Avesta-Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gevle: Gevle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlshamn: Tidningen Karlshamn.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Värmlands Läns Tidning.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Lysekil: Lysekils-Posten.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Skövde: Skaraborgs Läns Annonsblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Säter Tidning.

Söderhamn: Söderhamns Tidning.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Visby: Gotläningen.

Växjö: Smålands-Posten.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

MORS

bästa

julklapp

blir den nya
upplagan av

IDUNS KOKBOK

AV

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

IDUNS KOKBOK

12:e uppl.

Fullständigt
omarbetad
och utvidgad

NYHET:

Anvisningar att använda GASSPIS eller GASUGN vid alla recept för stekning och bakning

Pris Kr. 10:—

Vänd Eder till närmaste bokhandel. Om den ej finns tillskriv

IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM

PÄLSVERK

Ett häpnadsväckande tillbud, som blott gäller så länge detta parti räcker till!

Vid en av de bekanta skinnauktionerna i Paris lyckades vi inköpa till ytterst lågt pris ett sällsynt vackert parti

Skunks-lapin.

Det är ett verkligt gott och hållbart skinn, något som är varmt och dessutom mycket vackert förfärdigat i moderna fasoner på våra egna verkstäder.

GRATIS! Vi leverera varorna till Eder fullständigt tullfritt och portofritt, och Ni kommer således endast att betala de priser, som här nedan äro anförda för varorna.

N:r 1. KRAGE i fason som teckningen. Det är en vacker krage, som användes i alla åldrar och som i hög grad förskönar varje dams utseende. Pris: svenska kronor 23.—. Tullfritt och portofr.

N:r 2. MUFF — som teckningen — i den nu så moderna torpedo-fasonen. Pris: svenska kronor 23.—. Tullfritt och portofritt.

N:r 3. SHAWL, som teckningen. Shawls ha under senaste tid blivit synnerligen moderna, och förnekas kan ej, att de ge ett mycket elegant intryck. Pris: svenska kronor 67.—. Tullfritt och portofritt.

N:r 4. MUFF, som teckningen. Till shawlen ha vi tillverkat en muff i flat fason, som mest brukas härtill. Pris: svenska kronor 23.—. Tullfritt och portofritt.

Envar bör i eget intresse begagna sig av den låga kursen och köpa nu!

Allt är naturligtvis med helsidenmontering och i övrigt 1:sta klass arbete.

Det är väl nästan otroligt, att det kan tillverkas så värdefullt pälsverk till så billigt pris, men vi innestå med full garanti för tillbudet och uppmana var och en att strax begagna sig av detta enastående tillfälle, som icke senare återkommer.

N:r 1. KRAGE. N:r 2. MUFF.

BESTÄLLNINGSEDEL.

Undertecknad ber att få sig tillsänt pr postförskott tullfritt och portofritt:

Namn .....
Adress .....

IDUN

Durée
Pälsvarufabrik
Frederiksborggade 20,
Köpenhamn K.

Full belåtenhet eller
pengarna tillbaka!

Ingen risk.

N:r 3. SHAWL. N:r 4 MUFF.

Gahns

Maniol

Fukt och kyla huden ej tål
Använd dagligen Gahns Maniol